

საინჟინრო ეკონომიკის, მედიატექნოლოგიებისა და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

2019 წელს გაწეული სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ანგარიში

ქართული ფილოლოგიისა და მედიატექნოლოგიების დეპარტამენტი

სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა ხელმძღვანელის მითითებით:

1. პროფესორი თ. ჯაგოდნიშვილი (დეპარტამენტის ხელმძღვანელი);
2. პროფესორი ივ. ჯაგოდნიშვილი;
3. პროფესორი ვ. პაპასკირი;
4. პროფესორი თ. კილაძე;
5. ასოც. პროფ. მ. შელეგია;
6. ასოც. პროფ. ქ. გიორგობიანი;
7. ასოც. პროფ. ლ. ქათამაძე;
8. ასოც. პროფ. მ. ქაჯაია;
9. ასოც. პროფ. თ. ბონდარენკო;
10. ასოც. პროფ. მ. ჭანტურაია;
11. ასოც. პროფ. ს. კვანტალიანი;
12. ასოც. პროფ. მ. სურმავა;
13. ასოც. პროფ. ი. ოსაძე;
14. უფრ. მასწ. ე. ჩილაჩავა;
15. უფრ. მასწ. მ. ქვრივიშვილი;
16. უფრ. მასწ. გ. დევდარიანი;
17. უფრ. მასწ. მ. გელაშვილი;
18. მასწავლებელი ნ. კაკიაშვილი;
19. მასწავლებელი ლ. ჭილაძე;
20. ასისტ. პროფ. გ. გვენეტაძე;
21. ასისტ. ე. ჩქარეული;
22. პროფ. ვ. მაღრაძე;
23. პროფ. თ. ნუცუბიძე;
24. ასოც. პროფ. რ. ლორთქიფანიძე;
25. აკად. დოქტ. თ. შაიშმელაშვილი

2. შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.1.

№	გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	2	3	4
1	1836-1927 წლების რუსულ პრესაში გამოქვეყნებული ქართული ფოლკლორული მასალის შესწავლა (ანოტირებული საძიებელი) FR-17160	20.....	შემდგენელი (თანაავტორი)
გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2019 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)			

4. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

4.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	თ. ჯაგოდნიშვილი	ნარკვევები XX საუკუნის ართული ფოლკლორის-ტიკის ისტორიიდან ISBN 977-9941-477-93-3	თბ., გამომც. 'საარი', 2019 წ.	365 გვერდი
<p>1. წიგნში გამოკვლეულია XX საუკუნის ფოლკლორისტიკის ისტორიის საკითხები; შესწავლილია XIX-XX სს. გზაგასაყარის მეცნიერული და პედაგოგიური ფოლკლორისტული აზრის ძირითადი ტენდენციები, ევროპულ ფოლკლორისტულ სკოლებთან (თეორიებთან) ქართული ფოლკლორისტიკის მიმართების თავისებურებები; მონოგრაფიულად გამოკვლეულია ქართველ მეცნიერთა - ექვთიმე თაყაიშვილის, ივანე ჯავახიშვილის, აკაკი შანიძის, შალვა ნუცუბიძის, პეტრე</p>				

მირიანაშვილის, ვახტანგ კოტეტიშვილის, თედო ბეგიაშვილის ღვაწლი XX საუკუნის 20-30-იანი და 40-50-იანი წლების ქართული ფოკლორისტიკის განვითარებაში.
 ნაშრომი განკუთვნილია ქართული ფოკლორისტიკის ისტორიის საკითხებით დაინტერესებული მკითხველისათვის.

4. 2. სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	თ. ჯაგოდნიშვილი, ივ. ჯაგოდნიშვილი, ი. გაბისონია	წერისა და კვლევის სახელმძღვანელო (აკადემიური წერა) ISBN 978-9941-9638-5-8	თბ., გამომც. 'იურისტების სახლი', 2019 წ.	427 გვერდი

1. წიგნი წარმოადგენს საუნივერსიტეტო სასწავლო დისციპლინის აკადემიური წერის სახელმძღვანელოს. იგი განკუთვნილია უმაღლესი განათლების სამივე საფეხურის სტუდენტებისათვის, თუმცა პრაქტიკულ დახმარებას გაუწევს მეცნიერული კვლევისა და სამეცნიერო ფუნქციური სტილის საკითხებით დაინტერესებულ მკითხველსაც.
 წერისა და კვლევის შემოთავაზებული სახელმძღვანელო სასწავლო კურსის საგნის კონცეფტუალური ხედვით, განხილული საკითხების გააზრებით პრინციპულად ემყარება თემურ და ივანე ჯაგოდნიშვილების მიერ თანაავტორებთან ერთად 2009 წელს გამოცემულ 'აკადემიურ წერას'.

4.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ავტორები	სტატიის სათაური, ISSN	ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	თ. ჯაგოდნიშვილი ივ. ჯაგოდნიშვილი	აგრესიისა და აგრესიულობის გავლენის რეგისტრები თანამედროვე ქართულ ჟურნალისტიკაში ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №2(25)	თბილისი სტუ	33-40
2	თ. ჯაგოდნიშვილი	ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამა საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №3(26)	თბილისი სტუ	19-34

3	ვ. პაპასკირი	ადამიანის სახე - პიროვნების ფსიქოლოგიური პორტრეტი ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №3(26)	თბილისი სტუ	84-90
4	მ. შელეგია	„ჩვენ, რა თქმა უნდა, არ ვართ რუსები“ ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №2(25)	თბილისი სტუ	50-57
5	მ. შელეგია	რეკლამით დანახული საქართველო ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №3(26)	თბილისი სტუ	114-127
6	ქ. გიორგობიანი	„გარდიანის“ ეთიკური კოდექსი ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №1(24)	თბილისი სტუ	62-68
7	ქ. გიორგობიანი	ეთიკური კოდექსი - თვითრეგულირების ერთ-ერთი მექანიზმი ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №2(25)	თბილისი სტუ	93-99
8	ქ. გიორგობიანი	მედიის თვითრეგულირების ეფექტური მექანიზმები ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №3(26)	თბილისი სტუ	101-107
9	ლ. ქათამაძე	მედიაკულტურის სოციალური როლი და მისი რეპრეზენტაციული ბუნება ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №3(26)	თბილისი სტუ	108-113
10	მ. ქაჯაია მ. ქვრივიშვილი	ტრადიციები და ცხოვრებისეული შტრიხები აკაკი წერეთლის პოემა „გამზრდელში“ ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №3(26)	თბილისი სტუ	47-57
11	მ. ქაჯაია	საყურადღებო რეცენზია აკაკი წერეთლის ბიბლიოგრაფიაზე (1858 – 1915 წ.წ.) ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №3(26)	თბილისი სტუ	79-83
12	თ. ბონდარენკო	დეზინმფორმაციის საკითხთან დაკავშირებით ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №3(26)	თბილისი სტუ	91-95
13	მ. ჭანტურაია	ალექსანდრე ყაზბეგის “ხევისბერი გოჩა” ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №2(25)	თბილისი სტუ	70-75
14	ს. კვანტალიანი	ეკრანის ფენომენი მედია-ფილოსოფიის დისკურსში ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №2(25)	თბილისი სტუ	100-108

15	მ. სურმავა თ. ტაბატაძე	ჯგუფური და დისტანციური სწავლების მეთოდები ევრო- პას და აშშ-ს განათლების სისტემაში ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №2(25)	თბილისი სტუ	17-23
16	ი. ოსაძე	გერმანელი მოგზაურის აუგუსტ ჰაქსტაუზენის ცნობები XIX საუკუნის თბილისისა და თბილისელთა ყოფა-ცხოვრების შესახებ ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №2(25)	თბილისი სტუ	215-221
17	ი. ოსაძე	ტოლერანტობისა და მრავალფეროვნების ელემენტების სწავლება ქართული ენის მოსამზა- დებელი საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №3(26)	თბილისი სტუ	35-46
18	ე. ჩილაჩავა	აზერბაიჯანელი სტუდენტებისათვის სახელმწიფო ენის სწავლების დონის ზოგადი მიმოხილვა ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №2(25)	თბილისი სტუ	24-28
19	გ. დევდარიანი	ქართული წერიტმეტყვე- ლების სწავლება აზერბაი- ჯანელ მსმენელთათვის ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №3(26)	თბილისი სტუ	58-61
20	მ. გელაშვილი	როგორ ვასწავლი ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №3(26)	თბილისი სტუ	58-61
21	ნ. კაკიაშვილი	რას ნიშნავს ბილინგვური განათლება და რამდენად მისაღებია იგი ჩვენთვის ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №2(25)	თბილისი სტუ	82-87
22	ლ. ჭილაძე	ქართული პოლიტიკური რომანტიზმი და გულუბრ- ყვილობა გორბაჩოვის დოქტრინის წინააღმდეგ ISSN 2346-8300	ჟურნალი 'განათლება', №2(25)	თბილისი სტუ	76-81
23	თ. კილაძე	წერითი და ზეპირი მეტყველების ზოგიერთი თავისებურების შესახებ	ჟურნალი 'განათლება', №2(25)	თბილისი სტუ	58-63

		ISSN 2346-8300			
24	გ. გვენეტაძე	ლიტერატურა და ხელოვნება – კომუნიკაციის გამორჩეული საშუალება ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №1(24)	თბილისი სტუ	45-55
25	ე. ჩქარული	გ. ლეონიძის სამეცნიერო პუბლიცისტიკის ბუნებისა- თვის ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №1(24)	თბილისი სტუ	69-72
26	თ. ნუცუბიძე	სწავლა-განათლების დანიშნულება უაკობ გოგებაშვილის პედაგოგიურ მოდერებაში ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №4(27)	თბილისი სტუ	13-18
27	ვ. მალრაძე	ნათესაობის აღმნიშვნელი ქართული ტერმინები ზოგიერთ ევროპულ ენასთან მიმართებით ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №4(27)	თბილისი სტუ	19-24
28	თ. შაიშველაშვილი	ლევან გოთუასა და გიორგი შატბერაშვილის `თანაავ- ტორული მოგზაურობა` (ლევან გოთუას `თეთრი ცეცხლის` მიხედვით ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №4(27)	თბილისი სტუ	25-30
29	რ. ლორთქიფანიძე	ინფორმაციის დროითი (დაბადებამდელი) ადამიანური რეგისტრები ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №4(27)	თბილისი სტუ	37-41
30	ლ. ქათამაძე	თრეველ ჟურნალისტიკა და ჟურნალი თრეველოგი - თანამედროვე მედიატრენდი ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №4(27)	თბილისი სტუ	42-46
31	თ. ბონდარენკო	ჟურნალისტების მომზადების საკითხზე ISSN 2346-8300	ჟურნალი `განათლება`, №4(27)	თბილისი სტუ	47-49
32	თ. ჯაგოდნიშვილი	შალვა ნუცუბიძე ფოლკლორისტი ISSN 2233-3568 UDC (უაკ) 1+2-21] (051.2)	ფილოსოფიურ- თეოლოგიური მიმოხილვები №9	თბილისი თსუ	68-73

33	თ. ჯაგოდნიშვილი (თანაავტორი)	1836-1927 წლების რუსულ პრესაში გამოქვეყნებული ქართული ფოლკლორული მასალის შესწავლა (ანოტირებული საძიებელი)	გამომც. `მერიდიანი`	თბილისი	359 გვერდი
<p>1. ნაშრომში განხილულია თანამედროვე აქტუალური, უაღრესად დამაფიქრებელი და შემაშფოთებელი მოვლენა - საარსებო სივრცეში ადამიანის დამკვიდრების ფორმა და მისი რეალიზების კომუნიკაციური მოდელები - აგრესია და აგრესიულობა მითითებულია, რომ ქართული პუბლიცისტიკის სივრცეში უხამსი, სკაბრეზული (პეიორატული) ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის და სამეტყველო მოდელების შეჭრის დრო 2016-2017 წლების მახლობელ ხანებზე მოდის. ამჟამად ამ მოვლენამ ისეთ მასშტაბებს მიაღწია, რომ ჩვენს სინამდვილეში ლინგვოკრი მინალისტიკის, როგორც აგრესიისა და აგრესიულობის გამოვლენის, დადგენისა და სამართლებრივი შეფასების თეორიისა და მეთოდის, დამკვიდრებას ცხადყოფს.</p> <p>წერილში განხილულია საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში მოქმედი ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო (1+4) პროგრამის კონცეფციის, სწავლება/სწავლის საკითხები. აღწერილ-დახასიათებულია მიზნები, სწავლის შედეგები.</p> <p>2. ადამიანის სახე მისი სულის პორტრეტია, ამდენად ამ უკანასკნელის სწორად წაკითხვა ნებისმიერი პიროვნების რეზულტატური შესწავლის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია. სახე, მიმიკაზე გამოხატული სიგნალების სწორად აღქმისა და შეფასებისას, იძლევა ზუსტი პორტრეტის შექმნის საშუალებას. თუმცა ადამიანის ფსიქოლოგიური მექანიზმი მოიცავს გარკვეულ საზღვრებს, რომლის მიღმაც სწორი შეფასება ვერ განხორციელდება. ამდენად, სასურველი და აუცილებელიცაა, რომ მხოლოდ რამდენიმე ობიექტი იყოს კვლევისა და შეფასების საგანი.</p> <p>3. სტატიაში განხილულია გალაკტიონის „თოვლი“ („ხეები თოვლით დაფენილია...“), დიდი გულისტკივილით დაწერილი ნაწარმოები, რომელშიც პოეტი დაუფარავად ამბობს: „ჩვენ, რა თქმა უნდა, არ ვართ რუსები,/ მაგრამ კვლავ გაჩნდა მათი მინდორი,/ მათი თოვლები და ბურუსები.“ ამკარად არის მინიშნება, თუ ვისი მინდორი (საფრთხე) და ბურუსები გაჩნდა კვლავ. რა თქმა უნდა, აქ მხოლოდ ეთნიკურ განსხვავებაზე როდია საუბარი, არამედ ნათლად ჩანს გალაკტიონის დამოკიდებულება რეჟიმისადმი. რასაკვირველია, ცენზურისათვის „საბჭოთა ორდენოსანი“ პოეტის ეს განწყობა მიუღებელი იყო. ხელისუფლებამ ქართველ მკითხველთა რამდენიმე თაობას დაუმალა გალაკტიონის ჭეშმარიტი დამოკიდებულება, ის, რაც 1927 წელს გაიპარა, არ უნდა გამეორებულყოფ და ამიტომაც, ლექსი შემდგომ გამოცემებში დაჩეხეს, გული ამოაცალეს - გააქრეს სტრიქონები, რომლებიც ნაწარმოების დედა-აზრს გამოხატავდა.</p> <p>4. ნაშრომში საუბარია ქართულ ბეჭდურ რეკლამაზე, პირველი ქართული გაზეთიდან („საქართველოს გაზეთი“) საქართველოს გასაბჭოებამდე (1819- 1921 წ.წ.). ამ პერიოდის რეკლამა მხოლოდ ყიდვა-გაყიდვას, ან მომსახურების გაუმჯობესებას როდი ემსახურებოდა. ის ეკონომიკის გაძლიერებასთან ერთად, ადამიანთა ცხოვრების სტილს, მათ გემოვნებასა და მომხმარებლურ პრიორიტეტებს ცვლიდა, აცნობდა და აჩვენებდა მათ ახალ საქონელს თუ კომფორტულ მომსახურებას. ეს სარეკლამო განცხადებანი ეპოქის თავისებური მატრიანაა, რომელშიც დროის სუნთქვა იგრძნობა. მასში ჩანს ქვეყნის არა მხოლოდ სოციალ- ეკონომიკური მდგომარეობა, არამედ, არეკლილია იმდროინდელი საზოგადოების განწყობა, მისი ფსიქოლოგია და მენტალიტეტი.</p>					

5. სტატიაში საუბარია იმის შესახებ, რომ ეთიკური კოდექსები კომუნიკაციის მთელ ინდუსტრიაშია გავრცელებული. ეთიკის, ზნეობის, მორალის კანონების და წესების დაცვა აუცილებელია იმისთვისაც, რომ თავისუფლება და დამოუკიდებლობა ანარქიად არ გადაიქცეს, მედიამ კი სრულფასოვნად შეძლოს უშუალო ფუნქციის განხორციელება; ყურადღება გამახვილებულია „გარდიანის“ ეთიკის კოდექსის შესახებ, რომელშიც დეტალურად არის გაწერილი ჟურნალისტთა უფლებები, ასევე ის ვალდებულებები და მოვალეობები, რაც მათ ეკისრებათ პროფესიული მოვალეობის შესრულების დროს. „გარდიანისთვის“ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია გაუფრთხილდეს თავის რეპუტაციას, როგორც პრესის დამოუკიდებელი და მოუსყიდველი ორგანოსი. კარგია იყო გულწრფელი, მაგრამ უკეთესია იყო პატიოსანი - ამ პრინციპის მიხედვით მოქმედებენ გაზეთის ჟურნალისტები. სტატიაში აღნიშნულია ისიც, რომ „გარდიანი“ სრულად ითვალისწინებს კომისიის, რომელიც პრესის მიმართ გამოთქმულ საჩივრებს, რეკომენდაციებს და წინადადებებს განიხილავს. „გარდიანის“ ჟურნალისტებს სრულად აქვთ გათავისებული საკუთარი მისია და ცდილობენ იმუშაონ უმაღლესი პროფესიული და ეთიკური სტანდარტების შესაბამისად.
6. სტატიაში საუბარია ეთიკური კოდექსის, როგორც მკს-ს თვითრეგულირების ერთ-ერთი მექანიზმის შესახებ; აღნიშნულია, რომ ეთიკური კოდექსები ხელს უწყობს პროფესიული მორალის, ზნეობრივი ნორმების, უმაღლესი სტანდარტების დაცვას ჟურნალისტური მოღვაწეობის პროცესში და თეორიული სამეცნიერო ცოდნის გარდა მოიცავს პრაქტიკულ რეკომენდაციებსაც. ეთიკური კოდექსი განსაზღვრავს ჟურნალისტური მისიის არსს და ასევე იმას, თუ როგორ უნდა განხორციელდეს ეს მისია; ყურადღება გამახვილებულია პირველ ეთიკურ კოდექსებზე და იმ დებულებებზე, რომლებიც ამა თუ იმ სახით ყველა არსებულ კოდექსში გვხვდება; საუბარია ჰათინის კომისიის შესახებ, რომელიც აშშ-ში პრესის თავისუფლების ხარისხს იკვლევდა; განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა „ასოშიეიტედ პრესის“ ეთიკის კოდექსს, მიუნხენის საერთაშორისო ქარტიას და ფრანგული ეთიკის კოდექსის თავისებურებებს; განხილულია პოპულარული ბრიტანული გაზეთის „ობსერვერი“ მთავარი რედაქტორის მოადგილის, დევიდ რენდალის მიერ ჟურნალისტებისადმი შეთავაზებული 14 რეკომენდაცია. ნაშრომში ასევე საუბარია ე.წ. „ნაცრისფერი ზონების“, ეთიკური დილემების შესახებ, რომელიც ჟურნალისტისგან მოითხოვს მორალურ არჩევანს.
7. ნაშრომში საუბარია მედიის თვითრეგულირების ეფექტური მექანიზმების, მათ შორის დამოუკიდებელი მედიასაბჭოს შესახებ, რომელიც ჟურნალისტის სფეროში ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი რეგულირების ერთ-ერთი გავრცელებული და ეფექტური მოდელია, იქმნება ნებაყოფლობით საფუძველზე და მისი არსებითი ამოცანა საინფორმაციო დავის არასამართლებრივ გადაწყვეტაში მდგომარეობს; ყურადღება გამახვილებულია მის ფუნქციაზე, რომელიც კონკრეტული შემთხვევების და მედიის მიმართ საჩივრების განხილვას ითვალისწინებს; საუბარია სხვადასხვა ქვეყნებში არსებულ მედიასაბჭოების ამოცანებსა და უფლებამოსალებზე. ნაშრომში ასევე საუბარია პრეს-ომბუდსმენის ინსტიტუტის შესახებ, როგორც მედიის თვითრეგულირების ხელშემწყობ ფაქტორზე; გაანალიზებულია პრეს-ომბუდსმენის ფუნქციები და დანიშნულება; აღნიშნულია, რომ ამ ინსტიტუტს, როგორც ერთ-ერთ აქტიურ მექანიზმს რედაქციის თვითკონტროლის და თვითრეგულირების, ჰყავს მომხრეებიც და მოწინააღმდეგეებიც და განხილულია მათი არგუმენტები; მოწოდებულია ცნობები ნიუს-ომბუდსმენის საერთაშორისო ორგანიზაცია „ONO“ - ს შესახებ.
8. მედიაკულტურა - ეს არის ინფორმაციული საზოგადოების კულტურა თავისი ტექნოლოგიური, კომუნიკაციური და სოციო-კულტურული მახასიათებლებით. სტატიაში გახსნილია

მედიაკულტურის ცნების შინაარსი, დახასიათებულია კულტუროლოგიური და სოციალური თვალსაზრისით. ნაჩვენებია მედიაკულტურის რეპრეზენტაციული ბუნება და გადაჯაჭვულობა მომხმარებლურ საზოგადოებასთან.

9. „გამზრდელი აკაკის პოეტური მუზის ბრწყინვალე ნიმუშია. იგი თავისი შინაარსით, თემატიკით, პრობლემათა აქტუალობით, იდეური მისწრაფებითა და მხატვრული ოსტატობით ახალი ქართული ლიტერატურის ერთ-ერთი მშვენიერება და გვირგვინია. იგი დამსახურებულად ეხმაურება საკაცობრიო მსოფლიო ლიტერატურულ ცხოვრებასა და პრობლემატიკას. ქართული ენის მოსამზადებელ საგანმანათლებლო პროგრამაზე ისწავლება აკაკი წერეთლის პოემა „გამზრდელი“. ჩვენი მიზანია, ავუხსნათ და ვასწავლოთ პოემაში ასახული საზოგადოებრივი ცხოვრების მეტად რთული, აქტუალური და საინტერესო პრობლემები: ზნეობრივ- მორალური და მაღალი მოქალაქეობრივი თვისებების აღზრდა-განმტკიცების აუცილებლობა, ჭეშმარიტი წმინდა სიყვარულის მნიშვნელობა და ძალა ადამიანის ცხოვრებაში. თხზულება შესრულებულია ლაკონური, დინამიკური სტილით.
10. ნაშრომი ეხება XIX საუკუნის დიდი ქართველი მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის აკაკი წერეთლის ბიბლიოგრაფიაზე (1858 – 1915წ.წ.) გაკეთებულ საინტერესო რეცენზიას. რეცენზენტი გახლავთ – ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი თემურ ჯაგოდინიშვილი. ბიბლიოგრაფია განკუთვნილია ესთეტიკური აზრისა და, საზოგადოდ, ლიტერატურული საკითხებით დაინტერესებული სპეციალისტებისა და ფართო მკითხველისათვის.
11. სტატია ეძღვნება დეზინფორმაციის პრობლემას და დეზინფორმაციის წინააღმდეგ ბრძოლის გზების კვლევას და ე. წ. "ყალბ ამბებს". აღნიშნული პრობლემა სოციალური ქსელების პოპულარობის და ტრადიციული მედიისადმი ნდობის დონის დაქვეითების შედეგია. არ არსებობს ზუსტი განმარტება, თუ რას წარმოადგენს ყალბი ამბები.
12. შარშანდელი წელი ალექსანდრე ყაზბეგის საიუბილეო წელი გახლდათ. დაიბადა 1848 წლის 8 იანვარს (დაბადებიდან 170 წელი), გარდაიცვალა 1893 წლის 22 დეკემბერს (გარდაცვალებიდან 125 წელი). ეს წერილიც ამ თარიღებს ეძღვნება. დიდი ქართველი მწერლის, ალექსანდრე ყაზბეგის, მოთხრობებსა და რომანებში მწერლისდროინდელი საქართველოა აღწერილი. ამ ნაწარმოებთა პერსონაჟები ყაზბეგის ეპოქაში ცხოვრობდნენ და საქმიანობდნენ. გამონაკლისია „ხევისბერი გოჩა“, რომელშიც XVI-XVII საუკუნეების მიჯნაზე, საქართველოში, კერძოდ, ჩვენი ქვეყნის მთიანეთში, მის ერთ-ერთ ულამაზეს კუთხეში, ხევში, მომხდარი ამბავია ხორცშესხმული. მოთხრობა ე.წ. "სიყვარულის სამკუთხედის" თემაზეა გაშლილი, რამაც დიდი უბედურება მოუტანა როგორც ახალგაზრდებს, ისე მთელ ამ მხარეს - დაიღუპნენ ახალშექმნილი ოჯახის წევრები, თემის წინამძღოლი, ხევისბერი გოჩა, მისი შვილი ონისე, აგრეთვე, ხევის დამცველი ადამიანები. როგორც მოთხრობაშია ნათქვამი, ხევის დამორჩილება მთიულეთის ფეოდალმა, გაუმადლარმა ნუგზარ ერისთავმა მოისურვა, მაგრამ თავისუფლებისმოყვარე მოხევეები აღდგნენ გულბოროტი მთავრის წინააღმდეგ. ომის მსვლელობის დროს, ხევისბერმა მეტად მნიშვნელოვანი საგუშაგოს დარაჯობა თავის ვაჟს, ონისეს დაავალა, სწორედ იმ დროს, როცა ონისე საგუშაგოსკენ მიდიოდა, თავის სატრფოს, ძიძიას შეხვდა, მასთან თავდავიწყებას მიეცა და მტერი გამოეპარა, რასაც საგუშაგოში მოხევეთა სრული განადგურება მოჰყვა. სამშობლოს ღალატში ძიძიას ქმარი გუგუა დაადანაშაულებს და ხევისბერმა მას თემიდან მოკვეთა გადაუწყვიტა. მაგრამ ონისემ თავისი ბრალი აღიარა და თავზე მამის რისხვა დაიტეხა. როცა განრისხებულმა ხევისბერმა შეატყო, რომ თემის თავკაცებს ონისეს გამართლება უნდოდათ, შვილი საკუთარი ხელით განგმირა, მაგრამ სულიერ ტანჯვას ვერ გაუძლო და ჭკუიდან შეიშალა. გონებაშერყეული გოჩა სოფლის მახლობელ ტყეს შეეხიზნა და ერთ ზამთარს ზვავმა იმსხვერპლა კიდეც. როგორც ალექსანდრე ყაზბეგი მოთხრობის სქოლიოში წერს, მისთვის ეს

ამბავი ერთ მოხუცებულ მოხევს უამბნია, რის საფუძველზეც დაწერა მან „ხევისბერი გოჩა“, რომელიც ქართული პროზის ერთ-ერთი შედეგად ითვლება.

13. ეკრანის ფენომენმა თანამედროვე რეალობაში რადიკალურად შეცვალა ადამიანური ყოფის ტექნოლოგიური და ეგზისტენციური მოცემულობა, რის გამოც სავსებით სამართლიანია მისი ცალკე ფილოსოფიური რეფლექსიის საგნად ქცევა. ეკრანის ფილოსოფიური გააზრების საფუძველად თანამედროვე მედიარეალობაში მისი ტექნოლოგიური და სოციო-კულტურული ასპექტებია მიჩნეული, რადგან სწორედ ეკრანის ყოველი ახალი „თაობის“ ფიზიკური პარამეტრი და მახასიათებელი აყალიბებს ახალი სოციო-კულტურული გარემოს ტოპოლოგიასა და მასში ადამიანის არსებობას. ჩვენი მიზანია, ეკრანი გაავიზროთ როგორც სოციოკულტურული ფენომენი, რომლის დერმი, მართალია, ინფორმაციოლოგიური ფუნქციაა, თუმცა მნიშვნელოვანია იგი, როგორც არა მხოლოდ ინფორმაციის მიმღები, რომელიც ინდივიდისა და სოციუმის მსოფლმხედველობით წარმოდგენებზე ზემოქმედებს, არამედ, როგორც ადამიანის ფიზიოლოგიურ და ფსიქოლოგიურ სტრუქტურაზე მოქმედი მოცემულობაც. საინტერესოა ეკრანი პოსტჰუმანისტური პრიზმიდანაც, საიდანაც იგი აღიქმება, როგორც ერთგვარი „ანთროპოლოგიური პროთეზი“ (მ. იამპოლსკი). ეს მეტაფორა შემთხვევითი არ არის. იგი გულისხმობს იმას, რომ თანამედროვე ადამიანი გარემოცულია ტექნიკური პროთეზებით, რომლის გარეშეც მას უკვე არსებობა აღარ შეუძლია.
14. დღეს ინტერნეტი მკვეთრად შემოიჭრა ჩვენს ცხოვრებაში. თანამედროვე განათლება წარმოუდგენელი გახდა კომპიუტერის და ინტერნეტის გარეშე. მოსწავლეების, სტუდენტების და სხვა მოქალაქეების უმრავლესობა აქტიურად იყენებს კომპიუტერის და ინტერნეტის შესაძლებლობებს სახვადსხვა სფეროში და მათ შორის, განათლების მისაღებად. ინტერნეტ-ტექნოლოგიების და დისტანციური სწავლების გამოყენება სრულიად ახალ შესაძლებლობებს აძლევს სპეციალისტებს როგორც უწყვეტი განათლების მისაღებად, ასევე სპეციალისტების გადასამზადებლად, მეორადი განათლების მისაღებად და რაც მთავარია, სწავლის პროცესს ხელმისაწვდომს ხდის. ელექტრონული სწავლება არის კომპიუტერული ტექნოლოგიების საშუალებით განხორციელებული დისტანციური სწავლება, რომელიც სრულად იმეორებს „ცოცხალი“ ანუ „დასწრებული“ სწავლების პროცესს. ამ მიზნით გამოიყენება საგანმანათლებლო კონტენტის შემუშავებისა და მიწოდების უახლესი ტექნოლოგიები. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა პედაგოგიკის დარგში უკანაკნე მიღწევებს. ელექტრონული სწავლება ხორციელდება ასინქრონული ან/და სინქრონული კომუნიკაციის ფორმით. ასინქრონული კომუნიკაცია გულისხმობს ისეთ ინტერაქციას, როდესაც ინფორმაციის გამგზავნი და მიმღები ერთსა და იმავე დროს არ ახდენენ კომუნიკაციას, ხოლო სინქრონული – როდესაც მათი კომუნიკაცია ერთსა და იმავე დროს ხორციელდება. უმაღლესი განათლების სფეროში სულ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება ელექტრონული დისტანციური კურსები. მითუმეტეს, რომ დღეს მსოფლიოს მასშტაბით- 400 უნივერსიტეტზე მეტს, აქვს მასობრივი ღია ონლაინ კურსი.
15. აგრარული ურთიერთობების ცნობილი გერმანელი მკვლევარი და ხალხური სიმღერების და ლეგენდების შემკრები აუგუსტ ჰაქსტჰაუზენი 1843 წლის 3 აგვისტოდან 20 სექტემბრამდე იმყოფებოდა საქართველოში. მან იმოგზაურა ქვეყნის სხვადასხვა მხარესა და დასახლებულ პუნქტში, მათ შორის თბილისშიც. ჰაქსტჰაუზენმა გამოაქვეყნა ორნაწილიანი წიგნი „ამიერკავკასია“, სადაც საქართველოს შესახებ მასალები მოცემულია პირველი წიგნის I-V თავებში, ასევე მეორე წიგნის XII-XIII თავებში და ზოგიერთ დამატებაში. (1). გერმანელი მკვლევარის ცნობები ძალზე მრავალფეროვანია. ისინი ეხება ცხოვრების ყოველ მხარეს - პოლიტიკურს, ეკონომიკურს,

სოციალურს, ტრადიციებს; ახასიათებს მოსახლეობას, მათი საცხოვრებლის ტიპებს, სოციალურ ფენებს, საამქრო წყობას, რუსული სამხედრო ძალის დამკვიდრებას. ჰაქსტჰაუზენი არ კმაყოფილდება მხოლოდ ფაქტების გადმოცემით - გვთავაზობს თავის დასკვნებს, სურვილებს და რეკომენდაციებს. მართალია ზოგიერთი რამ არ არის გასაზიარებელი, მაგრამ ეს არ ამცირებს ნაშრომის ღირებულებას.

16. სტატიაში საუბარია ტოლერანტობის მნიშვნელობაზე თანამედროვე გლობალიზაციის პირობებში. აღნიშნულია, რომ ტოლერანტობა და შემწყნარებლობა ქართველი ხალხის კულტურული ცნობიერების ორგანული ნაწილია. ამ დებულების დასადასტურებლად მოყვანილია სათანადო მაგალითები უცხოელ ავტორთა შრომებიდან და ქართული საისტორიო წყაროებიდან. გამოთქმულია აზრი, შესაბამისი არგუმენტაციით, რომ სასწავლო კურსის „ტოლერანტობა და მრავალფეროვნების ელემენტები“, პროგრამის ავტორის მიერ კარგად არის ჩამოყალიბებული მიზანი და საგნის შესწავლის შედეგად მიღებული სავარაუდო ცოდნა და უნარები. აღნიშნულია, რომ პროგრამის ავტორმა მეთოდურად სწორად განსაზღვრა შესასწავლი თემების რიგითობა და სასემინარო მეცადინეობების ფორმატი.
17. საქართველოში სამოქალაქო ინტეგრაციის ერთ-ერთი სერიოზული გამოწვევა ეროვნული უმცირესობების მიერ სახელმწიფო ენის არცოდნაა, რაც მნიშვნელოვნად აფერხებს მათ სრულფასოვან მონაწილეობას ქვეყნის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ თუ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. ქვეყანაში ამ საკითხთან დაკავშირებით უამრავი პროექტი და კვლევა განხორციელდა. აზერბაიჯანელ სტუდენტებში ენის შესწავლისადმი ინტერესის კუთხით ორი დადებითი ტენდენცია შეინიშნება: ახალგაზრდებს გაცნობიერებული აქვთ ენის ცოდნის მნიშვნელობა წარმატებული კარიერისთვის, ასევე შედარებით გაიზარდა ინტერესი ქართული კულტურის მიმართ. პროექტების და კვლევების განხორციელებამ აამაღლა ეთნიკური უმცი-რესობების წარმომადგენელი სტუდენტების მოტივაცია, თუმცა, ეს საკმარისი არაა და დღეს არსებული ენობრივი პოლიტიკა ეთნიკური უმცირესობების მიმართ გადახედვას საჭიროებს.
18. სტატიაში განხილულია ქართული წერიტმეტყველების სწავლების საკითხები აზერბაიჯანელი მსმენელისათვის. აღნიშნულია, რომ აუცილებელია მსმენელის ლექსიკური მარაგის გამდიდრება. გეგმაზომიერად და სწორი მეთოდოლოგიით წერიტო მტყველების ჩვევების ჩამოყალიბება. ჩაწერის უნარის განვითარება, წერის სწავლება კარნახით, თეზისების შედგენა. კრიტიკული აზროვნების უნარისა და პრეზენტაციის უნარ-ჩვევების გამომუშავება.
19. ნაშრომში განხილულია საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, ქართული ენის მოსამზადებელი განყოფილების მსმენელებთან ჩატარებულ პრაქტიკულ მეცადინეობებზე მიღებული ქართული ენის ფონეტიკური მოვლენების შესწავლა. სწავლის მიზანია, არაქართულენოვანი სტუდენტებისათვის საწარმოთქმო ჩვევათა განვითარება, ბგერათა სწორად წარმოთქმა, როგორც წერიტო, ისე ვერბალური კომუნიკაციის დასამყარებლად.
20. სტატიაში განხილულია ბილინგვური სწავლების პრობლემა. ბილინგვურ სწავლებაში სპეციალისტები ხედავენ ბევრ დადებით მხარეს, მაგრამ არიან სკეპტიკოსებიც, რომელთა აზრი თბილინგვური სწავლება საზიანოა ბავშვის ფსიქოლოგიისთვის. სტატიაში გატარებულია აზრი, რომ ბილინგვური სწავლება, თანამედროვე მეთოდურ სტატიებში აღრეულია უცხოენის სწავლების კურსის ინტენსიობაში; ხოლო ეთნიკური უმცირესობების სწავლების ენის თემა საგანმანათლებლოსთან ერთად პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებსაც უკავშირდება.
21. ქართული პოლიტიკური რომანტიზმი მკვეთრად ნეგატიური შედეგების მომტანია ქვეყნისათვის. პოლიტიკური რეალიზმის დროს კი, მისი წარმომადგენლები ჯერ ნიადაგს ამზადებენ

დამოუკიდებლობისათვის საბრძოლველად და შემდეგ - ელოდებიან იმ დროს, როდესაც შესაძლებელი იქნება ამ ბრძოლის დაწყება. სამწუხაროდ, საქართველოში დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლა დაიწყო არა ნიადაგის შემზადების შემდეგ და დიდი სიფრთხილით, არამედ რადიკალურად, შეუპოვრად და რეალურ საფრთხეთა გაუთვალისწინებლად. თავშივე არ იქნა გათვალისწინებული „პერესტროიკის“ მამამთავრის, მ. გორბაჩოვის საყოველთაოდ ცნობილი „სამხედრო დოქტრინა“ და შემდეგ საკავშირო ტელევიზიით აცხადებული მისი გამოთქმა, რომ „საბჭოთა კავშირიდან გასვლა საქართველოს შეუძლია, ოღონდ აფხაზეთისა და ოსეთის გარეშე“, რაც ღიად გამოხატავდა რუსეთის იმერიულ ზრახვებს საქართველოსთან მიმართებაში.

22. ადამიანის მეტყველება ორი სახისაა - ზეპირი და წერიტი. ამდენად, წერა ადამიანის მიერ აზრის გამოხატვის ფორმა და სახეობაა. წერიტი მეტყველების უმთავრესი ნიშანია დროითი გამძლეობა. ამით ზეპირმეტყველება მას ვერ შეედრება. ზეპირი მეტყველება, წერიტთან შედარებით, უფრო ხნიერია (ადრინდელია), მეტყველების უფრო ბუნებრივი ფორმაა და სრულიად აკმაყოფილებს ადამიანის წმინდა ყოფითი კომუნიკაციების მოთხოვნილებებს. ამის გამო კაცობრიობა ძალიან დიდი ხნის განმავლობაში მეტყველების ამ ფორმას იყენებდა ინტელექტუალურ სფეროშიც, არა მარტო ინტელექტუალური პროდუქციის შესაქმნელად, არამედ შესანახადაც. თუმცა შენახულს თავის კვალს ამჩნევდა ადამიანის მეხსიერების უძლურება დროის დინების წინაშე. იგი ვერც იტევდა და ვერც ინახავდა ზეპირი ფორმით დაგროვილ ინფორმაციას, რაც ერის კულტურის მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენდა. დიდი მონდომების შემთხვევაშიც კი ინფორმაცია ირყვნებოდა, შინაარსობრივი სიზუსტე ეკარგებოდა.

23. ესთეტიკა ყოველთვის მიუთითებდა ხელოვნებაში იდეალურისა და მატერიალურის შერწყმის აუცილებლობაზე. ამ მხრივ უფრო თვალსაჩინო ნიმუშებს იძლევა სიტყვიერი ხელოვნება, უფრო რეკი - პოეზია. იდეალური მასალის მატერიალურობა ყველაზე უკეთ სწორედ ამ სფეროში ხდება. ეს ბუნებრივია, რამეთუ კომუნიკაციის ყველაზე ძლიერი სფერო სწორედ მეტყველებაა, ვერბალური კომუნიკაციაა. ენა სემანტიკურ-ესთეტიკურ ფენომენებს აერთიანებს. ეს მონოლითი უკეთ ვლინდება პოეზიაში, სადაც აზრისა და გრძნობის გადმოცემას უფრო შეკუმშული, მჭიდრო ხასიათი აქვს. პოეზიას პროზასთან შედარებით იმიტომ ენიჭება უპირატესობა, რომ აქ კონდენსირებულია ემოციურსა და რაციონალურის შეკავშირება რიტმის მეოხებით. ჟირმუნსკის, გაწერელისა, მამარდაშვილის მეტრიკულ ნაშრომებში გამოკვეთილია იდეა, რომ რიტმი ახდენს წესრიგისა და უწესრიგობის დაბალანსებას, რაკილა პოეზიის მკაფიოდ გამოხატული მხატვრული კანონი იმორჩილებს მეტყველების სტიქიას და აძლევს მას მოწესრიგებულ ხასიათს. ამ პრობლემის ყველაზე უკეთ გადაჭრას ახერხებს სემიოტიკა. მამარდაშვილმა პირველმა შენიშნა: ლექსის ორგანიზაციაში მნიშვნელოვანია მისი ცალკეული ნაწილების აზრობრივ-აკუსტიკური ეფექტი, ოღონდ ამ ცალკეულ ნაწილთა შერთება ქმნის კიდევ ახალ მხატვრულ სინამდვილეს, რომელიც უკვე აღარ დაიყვანება ცალკეულ ნაწილთა მხატვრულ სინამდვილეზე. თუ ცალკეულ ფრაგმენტთა დანიშნულებას რიტმულად შევკრავთ, მივიღებთ მთლიანის ზედანიშნულებას, სუპერდანიშნულებას. ლექსში ყველაზე მკაცრად ხდება იდეისა და შინაარსის შეჯახება, რაც საბოლოოდ ბადებს ამა თუ იმ ფორმას. ფორმისა და იდეის უმაღლეს მოთხოვნას ძნელად ემორჩილება მატერიალური მასალა (სიტყვები, ბგერები, სინტაგმები, ფრაზები), ოღონდ თუ ეს სრულყოფილად ანდა სეადარებით სრულყოფილად ხდება, ვიღებთ გენიალურ ქმნილებებს („ყორანი“, „მერანი“, „ფარისი“, „ფაუსტი“...). შენიშნება საყურადღებო ფაქტი: გარდაქმნებისა და რევოლუციების ეპოქაში, როცა საზოგადოების კულტურის დონე დაბლდება, წინ მოიწევს მატერიალურისა და შინაარსის პრიმატი და უკან იხვევს იდეალურისა და მხატვრული ფორმის ელემენტი და პირიქით, წყნარი ცხოვრებისა და კეთილდღეობის

ვითარებაში წინ წამოიწევს მაღალი ფორმა და ესთეტიზმი, ხოლო უკან იხევს უხეში ფორმები და უწესრიგო ელემენტები.

24. გიორგი ლეონიძის პუბლიცისტიკიდან ცალკეა გამოსაყოფი მისი მეცნიერული კვლევის შედეგად შექმნილი მთელი რიგი ნარკვევებისა, რომლებიც 1959 წელს გამომცემლობა „საბჭოთა მწერალმა“ ცალკე წიგნად გამოსცა „გამოკვლევები და წერილები“ სათაურით. ამ წიგნში შეტანილია მეცნიერული კვლევები ქართული ლიტერატურის ისტორიის საკითხებზე. ამავე კრებულშია შესული პუბლიცისტის შედარებით პატარა წერილები, სადაც ავტორი ისტორიულ დოკუმენტებსა და ხალხურ ზეპირსიტყვიერებაში გავრცელებულ მასალაზე დაყრდნობით ცდილობს ნათელი მოჰყვინოს მემკვიდრეობის შედარებით უყურადღებოდ დარჩენილ ზოგიერთ საკითხს.

25. წარმოდგენილ ნაშრომში განხილულია დიდი ქართველი პედაგოგის – იაკობ გოგებაშვილის თვალსაზრისი სწავლა-განათლების დანიშნულების შესახებ.

იაკობ გოგებაშვილს მიაჩნდა სწავლა-განათლება ერის გადარჩენის, განახლებისა და განვითარების აუცილებელ საშუალებად. იგი მიიჩნევს, რომ განათლება დამყარებული უნდა იყოს გააზრებულ პედაგოგიურ სისტემაზე და ამ ამოცანის გადაჭრას იგი აკისრებს სახალხო სკოლებს.

26. ქართული ენა იბერიულ-კავკასიური ენებიდან ერთადერთი მრავალსაუკუნოვანი დამწერლობის მქონე ენაა. მისი გრამატიკული სისტემა რთული და განსაკუთრებულია. ასევე საინტერესოა ნათესაობის აღმნიშვნელი ტერმინების განსხვავებულობა. მამაკაცთა ნათესაობის სახელები შედარებით მწირია, ქალთან მიმართებით კი, მრავალფეროვნებით გამოირჩევა. ეს საკვებით ბუნებრივია, რადგან საქართველოში ქალის კულტი ოდითგანვე გამორჩეულია. **დედა**ენა, **დედამიწა**, **დედამარღვი**, **დედაქალაქი**, **გუთნისდედა**, **დედაბოძი**, **დედააზრი**... – ყველა ეს სიტყვა უმნიშვნელოვანესს, უმთავრესს, ძირითადს აღნიშნავს. აღსანიშნავია, რომ ქრისტიანობის გავრცელება წილისყრით მარიამ ღვთისმშობელს ერგო (ამიტომაც ეწოდება საქართველოს ღვთისმშობლის წილხვედრი ქვეყანა) და სრულიად საქართველოში ქრისტიანობა სახელმწიფოებრივ რელიგიად დამკვიდრდა. ქართულს არ გააჩნია გრამატიკული სქესი, გრამატიკული განსხვავება ქალსა და კაცს შორის. მაგ., დისშვილი, ძმისშვილი, ბიძაშვილი, დეიდაშვილი, მულიშვილი, მაზლიშვილი... ქალიცაა და ვაჟიც. ქართული – დეიდა, მამიდა, ბიცოლა უცხოურში ერთი ტერმინითაა წარმოდგენილი, თუმცა, დედის//მამის ძმა, დედის//მამიდის ქმარი ქართულში ერთნაირად სახელდება. სამაგიეროდ, სვანურში და დისტვის სხვანაირად, ძმისთვის სხვადასხვანაირად სახელდება...

სტატიაში აშკარად ჩანს, რომ გენდერული თანაფარდობა აშკარად დარღვეულია: ქართველური მატრიარქალურ უპირატესობას ინარჩუნებს... თუმცა, ზოგიერთ ტერმინში ევროპული ენები გრამატიკულად მიჯნავს ქალსა და კაცს ქართულისაგან განსხვავებით.

27. პორტრეტული ნარკვევი „თეთრი ცეცხლი“ ლევან გოთუამ გასული საუკუნის 70-იან წლებში გამოაქვეყნა და გიორგი შატბერაშვილთან ერთად „თანაავტორულ მოგზაურობად“ მონათლა. ეს არის ბუნებაში განმარტოებული ორი მწერლის ნაფიქრალ-ნააზრევი, როცა სიღრმეებში მრავალი ფარული შრე იხსნება და წინ წამოიწევს არა მხოლოდ მათეული შთაბეჭდილებები და გარესამყაროს უბრალო აღწერა, არამედ ეს ნაფიქრ-განცდილი ფილოსოფიურ ელფერს იძენს. დიალოგები საინტერესოა იმითაც, რომ ორი მწერლის პიროვნულ თვისებებთან ერთად წინ არის წამოწეული ერისთვის საჭირბოროტო საკითხები.

ვორკუტის ყველაზე ხანგრძლივი გადასახლებიდან დაბრუნებული ლევან გოთუასთვის ისტორიულ-კულტურული საქმიანობის აღორძინება უმთავრესი საფიქრალი გახდა. გასული საუკუნის ტოტალიტარულ 50-იან წლებში დამოუკიდებლობისკენ მიმავალ ერთადერთ გზად

ეროვნული მეხსიერების გამოვლიძება ესახებოდა. ამ მიზნით ჩაუდგა სათავეში ისტორიულ-კულტურულ ძეგლებზე ზრუნვა-პატრონობის დიდ საქმეს. ერის ცნობიერება იმ პიროვნებებსაც უნდა გამოეფიხილებინათ, ვინც სიტყვას ემსახურებოდა და ვისაც იმ დროში სულიერების ბალავარისდარი ძალა და უნარი შესწევდა. ვფიქრობ, ამ მიზნით შეიქმნა ლევან გოთუას პორტრეტული ნარკვევები, რომელთა შორის გიორგი შატერაშვილის პიროვნებას განსაკუთრებული ხედვით და მხატვრულ-პუბლიცისტური ოსტატობით ხატავს.

28. უკვე დადასტურებულია, რომ წყალი არა მხოლოდ აღიქვამს და ინახავს ინფორმაციას, არამედ უნიკალური კომუნიკატორია და იგი თავისი მოწესრიგებული მოლეკულური სტრუქტურის (რომელსაც წყლის ანბანს უწოდებენ) გამოა უნივერსალური ინფორმატორი. თუ გავითვალისწინებთ, რომ ადამიანის ორგანიზმში 70-80 პროცენტი წყალია, მეცნიერთა აზრით, ეს წყალიც იღებს ინფორმაციას, იმახსოვრებს და, როგორც უნიკალური ტრასპორტირების საშუალება, გადასცემს ადამიანის ცალკეულ ორგანოებსა და სისტემებს. დადგენილია, რომ წყალს, რომელიც წარმართავს ადამიანის სასიცოცხლო პროცესებს, ყოველდღიურად ჩვენს ორგანიზმში შეაქვს ყველა ის ინფორმაცია, რომელიც იმ ინფორმაციულ ველშია, რომელშიც ვცხოვრობთ და ვეხებით. აქედან გამომდინარე, შევეცადე დამენახა არის თუ არა ინფორმაციული სივრცე ის სანაყოფე წყალი, რომელშიც ცხრა თვის განმავლობაში ცხოვრობს ჩვილი და ხომ არ არის უნიკალური საკომუნიკაციო არხი ჭიპლარი, როგორც ტრადიციული და ინოვაციური ცოდნის გადამცემი? და გენდერული თანასწორობის პრობლემა ხომ არ არის დედის მენტალური ჰიპოთეზა, რომელზეც იგი გამუდმებით ფიქრობს ჩვილის მუცლად ყოფნის პერიოდში?

29. თრეველჟურნალისტიკა, როგორც თანამედროვე ცნებ, ჩამოყალიბდა ჟურნალისტიკის, რეკლამისა და ტურიზმის გადაკვეთაზე.

კულტურული გლობალიზაციის პირობებში მოქმედი მასმედია ჰომოგენიზაციის გამოკვეთილი ტენდენციების მატარებელია. მიუხედავად ამისა, თრეველჟურნალისტიკა არ უპირისპირდება ამ პროცესს. ის მოქმედებს გლობალიზაციის ლოკალური გამოვლინების ტენდენციათა მიხედვით ანუ სწორედ კულტურული ერთგვაროვნების, უნიფორმულობის დამლევის ბუნებრივ და თანამედროვე გზას წარმოადგენს. თრეველჟურნალისტიკა ლოკალური კულტურული ღირებულებების გავრცელებას ემსახურება.

თრეველჟურნალისტიკის პოპულარული პროდუქტი არის ჟურნალი თრეველოგი. ქართულ მედიაბაზარზე პირველი თრეველოგი - "National Geographic" გამოჩნდა. ტურიზმის პრიორიტეტულ მიმართულებად ქვევამ საქართველოშიამ ჟანრის განვითარების ახალი ნიშაგახსნა.

30. სტატია ეძღვნება ჟურნალისტების მომზადების საკითხს საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში. მედიის როლი უზარმაზარია ეთნიკურ ტოლერანტობის განმტკიცებაში, სახელმწიფოს ერთიანობაში. აქედან გამომდინარე, ძალზე მნიშვნელოვანია სტუდენტების, მომავალი ჟურნალისტების, სპეციალისტების მომზადება და "არჩევანის თავისუფლებისა და პასუხისმგებლობის" მნიშვნელობის განსაზღვრა.

6. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

6.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
---	--------------------------------	--------------------	------------------------------------

1	თ. ჯაგოდნიშვილი	ენობრივი აგრესიის რეგისტრები თანამედროვე ქართულ საბჭოთა დისკურსში	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია `კულტურათაშორისი დიალოგები`, თელავი, 25 -27 ოქტომბერი.
<p>სტატიაში განხილულია ენობრივი აგრესიის გამოხატვის ფორმები თანამედროვე ქართულ საზოგადოებრივ დისკურსში. ყველაზე გამორჩეული სფერო აღმოჩნდა პოლიტიკა, რადგან პოლიტიკური დისკურსის ონტოლოგიური ხასიათი არის აგონია - მკაცრი სიტყვიერი ბრძოლა სხვადასხვა პოლიტიკურ ძალებს შორის. აღინიშნება, რომ ენობრივი აგრესიის გამოხატვისთვის პოლიტიკოსების მიერ გამოყენებული ენობრივი საშუალებები არის მეტაფორა, რაც მეტწილად წარმოადგენს მსოფლიო პოლიტიკური სურათის (ხატულის) ტრანსფორმაციას ადრესატის გონებაში.</p>			

6. 2. უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	თ. ჯაგოდნიშვილი დ. გოცირიძე	«Межкультурная коммуникация в «закритом» поликультурном пространстве»	Япония, Киото Сангё университет, с 2 по 6 октября, II всемирный конгрес в реальном и виртуальном режиме ВОСТОК-ЗАПАД: ПЕРЕСЕЧЕНИЯ КУЛЬТУР
2	დ. გოცირიძე თ. ჯაგოდნიშვილი რ. ძნელაძე	«Язык как фактор гармонизации этносоциальных отношений»	Япония, Киото Сангё университет, с 2 по 6 октября, II всемирный конгрес в реальном и виртуальном режиме ВОСТОК-ЗАПАД: ПЕРЕСЕЧЕНИЯ КУЛЬТУР

საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტი

საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი ალექსანდრე სიჭინავა

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის მიერ ერთობლივად შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

№	გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	2	3	4
1	საგანმანათლებლო პროგრამის განვითარება - კორპორაციული ფინანსები (სახელმძღვანელო სალექციო კურსი)	იანვარი 2019- დეკემბერი 2020	პროექტის ხელმძღვანელი ლილი გვენეტაძე პროექტის წევრი ირინე მამალაძე
2	ეკონომიკური პოლიტიკა	2 წლიანი პროექტი წარდგენილია განსახილველად	დავით იაკობიძე (ხელმძღვანელი), ელენე მენაბდე-ჯობაძე (თანახელმძღვანელი), თამარ კვეციანი
<p>გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2019 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)</p> <p>1. კორპორაციული ფინანსების საფუძვლები</p> <p>სახელმძღვანელო სალექციო კურსი ბაკალავრიატისათვის (მეორე გამოცემა)</p> <p>ანოტაცია</p> <p>კორპორაციული ფინანსების საფუძვლები~ სახელმძღვანელო სალექციო კურსი ბაკალავრიატისათვის, საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში (სტუ) - ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტის ბაკალავრიატის საგანმანათლებლო პროგრამის - საბანკო და საფინანსო ტექნოლოგიები, ძირითადი სპეციალობის სავალდებულო სასწავლო დისციპლინას წარმოადგენს. წიგნს სააუდიტორო აპრობაცია გავლილი აქვს.</p> <p>კორპორაციული ფინანსების საფუძვლები~ სახელმძღვანელო სალექციო კურსი (მეორე გამოცემა), დაიწერა სტუ-ს ბაკალავრიატის სტუდენტებისათვის, რომელთაც ენიჭებათ კვალიფიკაცია 'ბიზნესის ადმინისტრირების ბაკალავრი ფინანსებში'. სალექციო კურსი „კორპორაციული ფინანსები ბაკალავრიატისათვის“ (ავტორი ლილი გვენეტაძე) ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფინანსებისა და საბანკო საქმის კათედრის რეკომენდაციით, პირველად 2010 წელს გამოიცა, რომელიც დღემდე იკითხება სხვადასხვა უმაღლეს სასწავლებლებში.</p> <p>2016-2018 წლებში სტუ-ში ბიზნესტექნოლოგიების საგანმანათლებლო პროგრამების მოდიფიცირების შედეგად განხორციელდა ცვლილებები, რომელიც შეეხო „საბანკო და საფინანსო ტექნოლოგიები“ ბაკალავრიატის და „საბანკო პროცესების მართვა“ მაგისტრატურის საგანმანათლებლო პროგრამებსაც. ასე მაგალითად, სხვა ცვლილებებთან ერთად ბაკალავრიატის საგანმანათლებლო პროგრამას დაემატა, სავალდებულო სასწავლო კურსი თემატური პროექტით, - „კორპორაციული ფინანსების საფუძვლები“. ხოლო მაგისტრატურის სავალდებულო სასწავლო კურსი „კორპორაციული ფინანსები“ გახდა ექვს კრედიტიანი და</p>			

დაემატა თემატური პროექტი. ცვლილებებმა მოითხოვა ბაკალავრიატისათვის არსებული - სალექციო კურსის მოდიფიცირება, ხოლო მაგისტრატურისათვის - ახალი სახელმძღვანელო-სალექციო კურსის დამუშავება.

სახელმძღვანელო სალექციო კურსის - კორპორაციული ფინანსების საფუძვლები - მიზანია ბაკალავრიატის სტუდენტებს მისცეს კორპორაციული ფინანსების მართვისთვის საჭირო თეორიული და პრაქტიკული ცოდნა, ჩამოუყალიბოს და გამოუმუშაოს საფინანსო და არასაფინანსო კორპორაციებში საფინანსო ტექნოლოგიების გამოყენების უნარი. აკადემიური უმაღლესი განათლების ბაკალავრიატის პირველი საფეხურის სასწავლო კურსის ('კორპორაციული ფინანსების საფუძვლები') ლოგიკურ გაგრძელებას, მაგისტრატურის მეორე საფეხურის სასწავლო კურსის („კორპორაციული ფინანსები“) წამოადგენს. აღნიშნული პრინციპის გამოყენება, აკადემიური უმაღლესი განათლების პირველ და მეორე საფეხურს შორის კავშირის განვითარებას და სწავლების პროცესის შედეგიანობისა და ეფექტიანობის ზრდას უწყობს ხელს.

სახელმძღვანელო - სალექციო კურსში, კორპორაციული ფინანსების მეთოდური, მეთოდოლოგიური საკითხები და პრაქტიკული მასალა ურთიერთკავშირში განიხილება. ამასთან მნიშვნელოვანი ფინანსური კოეფიციენტები აღსაქმელად მარტივად და გარკვეულად არის წარმოდგენილი. თეორიული და პრაქტიკული მასალის კომბინაცია თავის მხრივ სტუდენტებს კორპორაციული ფინანსების სიღრმისეული შესწავლაში და ეფექტური ფინანსური გადაწყვეტილების განხილვაში დაეხმარება. ყოველ თავში საკითხები თანმიმდევრულად და სისტემურად არის გაშუქებული, მნიშვნელოვანი დებულებები კი გამუქებული შრიფტით არის გამოყოფილი.

სალექციო კურსის შინაარსი სტუ-ს სასწავლო განრიგის შესაბამისად განისაზღვრა. სალექციო კურსი 14 კვირაზეა გათვლილი, შესაბამისად ის თოთხმეტი თავისაგან შედგება. მე-15 კვირა შემაჯამებელ ლექციას დაეთმობა. ყოველი თავი იწყება მოკლე ანოტაციით და სრულდება რეზიუმით. ყოველკვირეული სალექციო მასალის ბოლოს მოცემულია საკონტროლო კითხვები, ამოცანები და ტესტები თვითშეფასებისათვის და სარეკომენდციო ლიტერატურა. ყოველი თავი, მომდევნო თავის ათვისების აუცილებელ პირობას წარმოადგენს.

მეორე თავი „კორპორაციის საქმიანობის ფინანსური ანგარიშგება არსი, მიზანი და კომპონენტები“ - დაეთმო კორპორაციის ფინანსური ანგარიშგების ფუნდამენტური საკითხების გამოკვლევას. განისაზღვრა კორპორაციის ფინანსური ანგარიშგების მიზანი, დანიშნულება და მთავარი კომპონენტები. ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების მოთხოვნების გათალისწინებით, შემუშავდა: კორპორაციის ფინანსურ ანგარიშგების დოკუმენტებში - კორპორაციის საქმიანობის ასახვის პრინციპები; კორპორაციებში ფულადი ნაკადების მიღების და გამოყენების მიმართულებები და ფულადი სახრების მოძრაობის შესახებ ანგარიშგების მეთოდოლოგია.

დიდი ბიზნესის ტექნოლოგიური პროცესების მართვაში, ერთ-ერთი ცენტრალური ადგილი კორპორაციული ფინანსების მართვას უკავია. კორპორაციის ფინანსური ანალიზი, კორპორაციული ფინანსების მართვისა და ფინანსური გადაწყვეტილების მიღების საფუძველს წარმოადგენს. სალექციო კურსი მესამე თავში „კორპორაციის ფინანსური ანალიზის არსი და დანიშნულება“ დამუშავდა და განიხილება კორპორაციის ფინანსური ანალიზის მეთოდოლოგიური საკითხები;

კორპორაციებში, გადასახადები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ბიზნეს გადაწყვეტილებებზე. სალექციო კურსის მეოთხე თავში 'კორპორაციული გადასახადები და საგადასახადო დაგეგმვა' განიხილება კორპორაციებში საგადასახადო დაგეგმვისა და საგადასახადო ბაზის რეგულირების ფუნდამენტური საკითხები.

სალექციო კურსის მეხუთე თავი „კორპორაციის სააღრიცხვო პოლიტიკა და საგადასახადობაზის რეგულირება“ დაეთმო სააღრიცხვო პოლიტიკას და აქტივის ცვეთის დარიცხვის მეთოდოლოგიური საკითხებს. მეხუთე თავის შესწავლა, მომდევნო თავებში სტუდენტებს სპეციალური ფინანსური გადაწყვეტილებების განვიხილაში დაეხმარებათ.

დროში ფულის ღირებულების გათვალისწინება საფინანსო ურთიერთობის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პრინციპს წარმოადგენს. როგორც კორპორაციის ფინანსურმა მენეჯერმა ისე ინვესტორმა უნდა იცოდეს – დრო, როგორც ფაქტორი, რა გავლენას ახდინს მის შემოსავალზე (გადასახდელზე). სალექციო კურსის მეექვსე და მეშვიდე თავში ფულადი ნაკადების ღირებულება დროში მეთოდურად არის განხილული. რაც მრავალი ფინანსური გადაწყვეტილების მამოძრავებელ ძალას წარმოადგენს.

შემდეგ თავებში ობლიგაციების, აქციების, მთლიანად ბიზნესის (საწარმოს) და საინვესტიციო პროექტების ღირებულების შეფასების მეთოდი და მეთოდოლოგია დროში ფულის ღირებულების პრინციპს ითვალისწინებს.

წიგნი განკუთვნილია სტუდენტებისათვის. იმავდროულად იგი გამოადგება მენეჯერებს, პროფესორ-მასწავლებლებს და იმათაც ვისაც საკუთარი საქმის წამოწყება სურთ.

საგანი „ეკონომიკური პოლიტიკა“ საქართველოს მრავალ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში ისწავლება. ორიგინალური სახელმძღვანელოები პრაქტიკულად არ გვაქვს. ძირითადად თარგმნილია უცხო ენებიდან, მძიმედ იკითხება, სტუდენტებისთვის ძნელად ასათვისებელია და არ ასახავს ქართულ რეალობას.

საქართველოს მაგალითზე, აქ არსებული სპეციფიკური ეკონომიკური პროცესებიდან მოტანილი მაგალითებით, ვცდებით სტუდენტებს მივაწოდოთ ორიგინალური სახელმძღვანელო, რომელიც სინქრონულ კავშირში იქნება საქართველოს ეკონომიკის განვითარებასთან.

2. ეკონომიკური პოლიტიკის სახელმძღვანელო ორიენტირებული იქნება თეორიული საფუძვლებისა და დისციპლინის პრაქტიკული ასპექტებისადმი სისტემური მიდგომების ფორმირებაზე. სახელმძღვანელო 15 თავისგან იქნება შემდგარი, სადაც „ეკონომიკური პოლიტიკის“ დისციპლინის ძირითადი საკითხები ლოგიკური თანამიმდევრობით იქნება განხილული: „ეკონომიკური პოლიტიკა“ ეკონომიკურ მეცნიერებათა სისტემაში; ეკონომიკური პოლიტიკის ფორმირების და განვითარების ძირითადი კონცეფციები; ეკონომიკური პოლიტიკის განხორციელების ძირითადი ინდიკატორების (მაჩვენებლების) სისტემა; ეკონომიკური პოლიტიკის სტრუქტურა და მათი თანამშრომლობის თავისებურებები; ეკონომიკური პოლიტიკა კომპლექსურ სისტემაში; ეკონომიკური პოლიტიკის სუბიექტთა კოორდინაცია საერთაშორისო ეკონომიკურ ინსტიტუტებთან; კონკურენციული პროცესების საბაზრო რეგულირების პოლიტიკა; ფისკალური პოლიტიკა; მონეტარული პოლიტიკა; მსოფლიო ბაზარზე ფულის კურსის მართვის პოლიტიკა; შრომის ბაზრისა და დასაქმების პოლიტიკა; ეკონომიკური ზრდის პოლიტიკა; აგრარული პოლიტიკა; შეზღუდული ბაზრების განვითარების ხელშეწყობის პოლიტიკა; მსოფლიო ბაზრებზე მოქმედ მეწარმეთა ხელშეწყობის პოლიტიკა.

1.2.

№	დასრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1	2	3	4
1	„უძრავი ქონების ეკონომიკის“ სახელმძღვანელოს შექმნა	2019 წ.	ალექსანდრე სიჭინავა - ხელმძღვანელი დალი სეხნიაშვილი - შემსრულებელი ნინო კუტიბაშვილი - შემსრულებელი
2	„თანამედროვე ტექნოლოგიები ბიზნეს პროექტების მენეჯმენტისთვის“	2019	ნინო ბენდიანაშვილი Successfully completed training course

დასრულებული კვლევითი პროექტის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. საკრედიტო, სადაზღვევო და საიჯარო ურთიერთობების, უძრავი ქონების ბაზრის მზარდმა განვითარებამ, საინვესტიციო გარემოს გააქტიურებამ წარმოშვა უძრავი ქონების შეფასების მოთხოვნა. ღირებულების შეფასების ცოდნა გახდა თანამედროვე ბიზნესმენის, ფინანსისტის თუ მენეჯერის განუყოფელი ინსტრუმენტი.

სახელმძღვანელოს „უძრავი ქონების შეფასება“ შექმნის მიზანია ისეთ მნიშვნელოვან კვლევის ობიექტებზე კომპლექსური წარმოდგენის შექმნა, როგორცა: უძრავი ქონება; მისი შეფასების მეთოდები და მიდგომები; მიწის ნაკვეთის შეფასება და იპოთეკურ-საინვესტიციო ტექნიკა; უძრავი ქონების შეფასების სტანდარტები; უძრავი ქონების შეფასების ძირითადი მიდგომები; საბაზრო (შედარებითი) მიდგომა უძრავი ქონების შეფასებაში, დანახარჯების მიდგომა უძრავი ქონების შეფასებაში და სხვ.

სახელმძღვანელოში „უძრავი ქონების შეფასება“ ყურადღება გამახვილებულია: უძრავი ქონების შეფასების თეორიულ ასპექტებზე, მეთოდოლოგიის საკითხებზე, პრაქტიკაში უძრავი ქონების ობიექტების შეფასებისა და მიდგომების გამოყენების ნიუანსებზე.

სახელმძღვანელო განკუთვნილია პროფესორ-მასწავლებელთათვის, სტუდენტებისა და მაგისტრებისათვის, აგრეთვე, ფირმის სპეციალისტებისა და ხელმძღვანელებისათვის, რომლებიც თავიანთ საქმიანობას ახორციელებენ უძრავი ქონების ბაზარზე, მათ შორის, შემფასებელთათვის.

2. სამეცნიერო ღონისძიების მიზანია ორგანიზაციის მართვა, არაკომერციული და ბიზნეს აქტივობები, მარკეტინგის სტრატეგიები, მეწარმეობის და შემოსავლების სამსახურის ეროვნული მოთხოვნები, არაკომერციული და ბიზნეს საქმიანობის გაანგარიშება და დაბიუჯეტება. ეხება USDA-ის პროგრამასა და „აწარმოე საქართველოს“ პროექტს. ასევე რეგიონული ასოციაციების ინსტიტუციური განვითარების მხარდაჭერას.

მიზნები და ამოცანები: იდეის ანალიზი; საქმიანობის ძირითადი მიმართულებები და მიზნების დასახვა; წარმოების დარგების დახასიათება; პროდუქტი (მომსახურება); პროდუქციის (მომსახურების) აღწერა და გამოყენება; განმასხვავებელი ნიშან-თვისებები და უნიკალობა; თქვენი ბიზნესისათვის საჭირო ტექნოლოგია და კვალიფიკაცია; ლიცენზია, საპატენტო უფლებები; პოტენციალი. ბაზრის ანალიზი; მყიდველი; კონკურენტები (მათი ძლიერი და სუსტი მხარეები).

განხილული საკითხია ასევე ბაზრის სეგმენტები: ბაზრის ტევადობა და მისი ზრდის შესაძლებლობა; შეფასებითი დონე ბაზარზე; კონკურენციის გავლენა; მარკეტინგული გეგმა; მარკეტინგული განლაგება

(პროდუქციის /მომსახურების კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფა)- პროდუქციის /მომსახურების ძირითადი მაჩვენებლების შედარება კონკურენტებზე.

აგრეთვე - დეტალური ფინანსური გეგმა (ბიუჯეტი): გაყიდვების მოცულობის პროგნოზი; შემოსავლისა და ზარალის შეფასება; ნაღდი ფულის მოძრაობის ანალიზი.

2. შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.2.

№	დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	2	3	4
1	შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის პროექტისათვის მომზადებული საპროექტო წინადადება, აბსტრაქტი და ბიუჯეტი	2019	ნაბეჭდი, 15 გვერდი, შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდი, თბ. 2019

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2019 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. მითითებული კვლევის უმნიშვნელოვანესი მიზნებიდან და ამოცანებიდან გამომდინარე **პროექტის საბოლოო მიზნის მისაღწევად შესასრულებელი ამოცანები და ეტაპები:** 1) პროექტის ირგვლივ სამეცნიერო ლიტერატურის მოძიება; 2) შეგროვებული მასალის დეტალური დამუშავება და მისი დამატებით მიება-განახლება, შინაარსზე მუშაობა; 3) კვლევის და გამოკითხვის ჩატარება თემის ირგვლივ; 4) მოძიებული ინფორმაციის მიხედვით თემის სრულყოფაზე მუშაობა, დახვეწა, შინაარსის ჩამოყალიბება, დასრულება და რეკომენდაციების შემუშავება.

პროექტის ეტაპების მოსალოდნელ შედეგებს კი წარმოადგენს: 1) თემის ირგვლივ სამეცნიერო ლიტერატურის, შესაბამისი მასალების სიღრმისეული ანალიზი, აღნიშნულის საფუძველზე სამომავლო სამოქმედო გეგმის შემუშავება და დახვეწა, 2) სამეცნიერო კონფერენციაში მონაწილეობის მიღება, 3) სამეცნიერო სტატიის გამოქვეყნების თაობაზე მომზადება, 4) სტატიის გამოქვეყნება/გამოქვეყნებაზე თანხმობის მიღება რეიტინგულ ჟურნალში.

სწორედ, რომ **ჩასატარებელი გამოკითხვისა და მითითებული კვლევის ძირითადი მიზანია** აღნიშნულ საინვესტიციო მდგომარეობის ინოვაციური ანალიზი, მოქმედ ფაქტორთა შესწავლა და ევროკავშირის ინვესტიციებზე გავლენის მიხედვით არსებული სოციალურ-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარების ტენდენციების, პრობლემების შესწავლა. ასევე თანამშრომლობის მნიშვნელობის გამოვლენა და უცხოური ინვესტიციების როლი საქართველოს ეკონომიკაში.

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.2. დასრულებული პროექტი

№	დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	2	3	4
1	ქალთა სამეწარმეო შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი: Nr. 1.- 50.3/3796, განათლების განვითარების სახელმწიფო სააგენტო, ლატვიის სახელმწიფო კვლევის სტიპენდია 2018/2019 სასწავლო წელს, ლატვია	02.02.2019 - 03.07.2019	დალი სეხნიაშვილი - ხელმძღვანელი და შემსრულებელი
<p>დასრულებული კვლევითი პროექტის 2019 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)</p> <p>1. საკვლევი პროექტი ეხებოდა ქალთა სამეწარმეო შესაძლებლობების შესწავლას, კერძოდ, კვლევა მიზნად ისახავდა შედარებითი ანალიზის გაკეთებას, მიზნობრივი ქვეყნები იყო საქართველო და ლატვია. კვლევითი პროექტი მოტივირებული იყო იმ ფაქტით, რომ ქალი მეწარმეები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ეკონომიკურ ზრდაში.</p> <p>გამოვლინდა საქართველოში ქალთა სამეწარმეო საქმიანობის სფეროში არსებული ხარვეზები, განსაკუთრებით, სამეწარმეო კულტურის მიმართ სოციალური აღქმის თვალსაზრისით. დადგინდა სხვა შემაფერხებელი ფაქტორებიც: ფინანსური რესურსებისადმი შეზღუდული წვდომა, ბიზნეს გარემოში ფაქტობრივი წინააღმდეგობების გაწევა და წახალისების ნაკლებობა ბიზნესის კარიერის გაგრძელებასთან დაკავშირებით. რაც იმის შედეგია, რომ არსებობს დიფერენცირებული გენდერული დამოკიდებულებები და სოციალური ნორმები. ბიზნეს გარემოს ეს კულტურული კომპონენტი გავლენას ახდენს ინდივიდუალური შესაძლებლობების აღიარებასა და ქალთა მზაობაზე, აირჩიონ ბიზნესის სამყაროში შესვლის შესაძლებლობა.</p> <p>კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ რიგი ინდივიდუალური და ინსტიტუციური ფაქტორები გავლენას ახდენს ბიზნესის საქმიანობის დაწყებისა და ზრდის შესაძლებლობებზე, კერძოდ, დამოკიდებულებებზე, ნორმებზე, ფასეულობებზე, რაც ქალებს ეხმარება რესურსების წვდომასა და გამოცდილების მოპოვებაში ყველა შესაბამის სექტორში.</p> <p>შესწავლილ იქნა ლატვიას გამოცდილება და ლატვიის მიღწევების საფუძველზე, შემუშავდა რეკომენდაციები საქართველოს ხელისუფლებისა და სხვა დაინტერესებული მხარეებისთვის.</p>			

4. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

4. 2. სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ა. სიჭინავა, დ. სეხნიაშვილი, ნ. კუტიბაშვილი	უძრავი ქონების შეფასება ISBN 978-9941-9621-1-0`	თბილისი, 2019 წელი, გამ-ბა „საჩინო“	317 გვ.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. უძრავი ქონება-მსოფლიოს ნებისმიერ ქვეყანაში ეროვნული სიმდიდრის მნიშვნელოვანი შემადგენელი ნაწილია. რაც უნდა განვითარებული იყოს ამა თუ იმ ქვეყნის ინდუსტრიული და ინტელექტუალური დონე, მიწა ყველგან და ყოველთვის შეადგენს ეროვნული სიმდიდრის ყველაზე ფასეულ ნაწილს. მსოფლიო სიმდიდრის 50 %-ზე მეტი უძრავი ქონებაზე მოდის. ამასთან, უძრავი ქონება, როგორც მნიშვნელოვანი ეკონომიკური რესურსი, განსაკუთრებულ როლს თამაშობს ნებისმიერი საზოგადოების ეკონომიკურ, სოციალურ და კულტურულ ცხოვრებაში, ყველა იმ გარემოში, სადაც ადამიანი ახორციელებს საქმიანობას.

უძრავი ქონების ბაზარი, როგორც საბაზრო ურთიერთობების განსაკუთრებული სფერო, წარმოადგენს ქვეყნის ეკონომიკური სისტემის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან შემადგენელს, რომელიც ეფუძნება როგორც კერძო საკუთრების შექმნას და საბაზრო მექანიზმების თვითრეგულირებას, ასევე ეკონომიკის ფუნქციონირებასა და განვითარებას. უძრავი ქონების ბაზრის ჩამოყალიბებასთან ერთად შეიქმნა სამეწარმეო და პროფესიული საქმიანობის შესაბამისი სფერო - უძრავ ქონებასთან დაკავშირებული საქმიანობა. მაგალითად, საბაზრო ბრუნვა - უძრავი ქონების ობიექტების წრის გაფართოება, უძრავი ქონების ბაზარზე შესრულებული ოპერაციების სპექტრის სირთულე, ამ ოპერაციების შესრულებით სამეწარმეო აქტივობების ახალი სახეების გამოჩენა, რაც მოწმობს რომ უძრავი ქონების ბაზარი ქვეყანაში გადადის თავისი სტრუქტურის ფორმირების და განვითარების ახალ საფეხურზე. ეს უკანსაკნელი კი დამახასიათებელია ჩამოყალიბებული საბაზრო ეკონომიკის ქვეყნებისათვის.

განვითარებული ბაზრის ფორმირების ეტაპზე სრულიად ბუნებრივია უძრავი ქონების ბაზრის ფუნქციონირებისა და განვითარების კანონზომიერებების, ფაქტორების შესახებ კომპლექსური ცოდნის მოთხოვნის წარმოშობა. ეს კი განსაზღვრავს ამ ბაზარზე მოთხოვნას და მიწოდებას, ინვესტირების, დაფინანსების პრობლემებს, უძრავი ქონების გადასახადებით დაბეგვრას, უძრავი ქონების მართვის მეთოდებს და ა.შ.

უძრავი ქონების შეფასება უძრავი ქონების ბაზარზე პროფესიონალური საქმიანობის განსაკუთრებული სფეროა და ამავე დროს უძრავ ქონებასთან დაკავშირებული ნებისმიერი პრაქტიკული ოპერაციის აუცილებელი ელემენტი, იქნება ეს უძრავი ქონების ობიექტის ყიდვა-გაყიდვა, თუ იჯარით გადაცემა.

შეფასება აუცილებელია უძრავი ქონების ობიექტების რეკონსტრუქციისა თუ მშენებლობის პროექტების რეალიზაციის შესახებ გადაწყვეტილებების მიღებისას, სამეწარმეო საზოგადოების საწესდებო კაპიტალში უძრავი ქონების ობიექტების შეტანისას, უძრავი ქონების ობიექტების გამოსყიდვისას და ა.შ.

მოცემული სახელმძღვანელოს ძირითადი მიზანია უძრავ ქონების, მისი შეფასების მეთოდებისა და მიდგომების შესახებ, შემდგომში დაგვარად, კომპლექსური წარმოდგენის შექმნა და ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხების გაშუქება, როგორცაა: მიწის ნაკვეთის შეფასება და იპოთეკურ-საინვესტიციო ტექნიკა. აგრეთვე, შეფასების მიზნებიდან გამომდინარე, ობიექტის ტიპის განსაზღვრა, მასზე არსებული ინფორმაცია და შესაბამისად, შეფასების მეთოდების გამოყენების სპეციფიკა.

მოცემული სახელმძღვანელოს თავისებურებას წარმოადგენს ის, რომ მასში ყურადღება გამახვილებულია უძრავი ქონების შეფასების თეორიულ ასპექტებზე, როგორც ყელაზე რთულ და ყოველმხრივ ღრმა კონცეპტუალურ დამუშავებაზე. ასევე, მეთოდოლოგიის საკითხებზე, პრაქტიკაში უძრავი ქონების ობიექტების შეფასებისა და მიდგომების გამოყენების ნიუანსებზე. ამიტომ, ავტორები შეეცადნენ, წიგნის თეორიული მასალები გადმოეცათ გასაგებად და დამაჯერებლად. თითოეული მტკიცება გადმოცემულია ლოგიკას დაქვემდებარებული უამრავი მაგალითის ილუსტრირებით. თეორიის ჯეროვანი ათვისებისათვის მკითხველს დაეხმარება კითხვებისა და ტესტების ნიმუშები თვითკონტროლისთვის, რომელიც მოცემულია ყოველი თავის ბოლოს. რაც შეეხება პრაქტიკული უნარ-ჩვევების განმტკიცებას, შესაძლებელი იქნება მრავალრიცხოვანი ამოცანებით, რომლებიც ასახავენ შეფასების მეთოდოლოგიის გამოყენების სიზუსტეს.

წიგნი განკუთვნილია სტუდენტებისათვის, მაგისტრანტებისა და დოქტორანტებისთვის, რომლებიც სწავლობენ „უძრავი ქონების ეკონომიკას“, „უძრავი ქონების შეფასებას“, პროფესორ-მასწავლებელთათვის, აგრეთვე კომპანიის სპეციალისტებისა და ხელმძღვანელებისთვის, რომლებიც თავიანთ საქმიანობას ახორციელებენ უძრავი ქონების ბაზარზე, პირველ რიგში კი შემფასებელთათვის.

4.3. კრებულები

№	ავტორი/ავტორები	კრებულის სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ზურაბ გარაყანიძე, სოლომონ პავლიაშვილი, ნატა გარაყანიძე. ეკოლოგიურად სუფთა ენერგორესურსების გავლენა პოსტსაბჭოთა სახელმწიფოებზე. <a data-bbox="269 1787 573 1856" href="http://www.conferenceconomics.tsu.ge/?mcat=1&cat=">http://www.conferenceconomics.tsu.ge/?mcat=1&cat=	ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი. ინსტიტუტის 75 და ჟურნალ “ეკონომისტის” 10 წლისთავისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო		13

	pers&leng=ge&adgi=776&title=	სამეცნიერო კონფერენციის მასალების კრებული: "მწვანე ეკონომიკის" ფორმირების თანამედროვე პრობლემები, ISSN 2587 – 4691		
2	სოლომონ პავლიაშვილი, ზურაბ გარაყანიძე, გივი ჩუბინიძე. http://conferenceconomics.tsu.ge/doc/internet%20konf.pdf	ეკონომიკური რისკების კონცეპტუალიზაცია და მისი გამოყენება. "ეკონომიკა – XXI საუკუნე" ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო ინტერნეტკონფერენციის მასალების კრებული ეკონომიკური უსაფრთხოების გლობალური და ეროვნული პრობლემები ISSN 2587 – 4691 ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი.		5
3	კ.ყიზილაშვილი, თ.მიქელაძე „სოციალური მედია ინტერნეტ-მარკეტინგის ჭრილში“	„გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“; III საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის კრებული, I ნაწილი.	საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური უნივერსიტეტი“	4 გვერდზე (გვ.226-229)

	ISBN 978-9941-28-440-3; ISBN 978-9941-28-441-0 (I ნაწილი)		
--	---	--	--

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1) ანოტაცია - ზურაბ გარაყანიძე, სოლომონ პავლიაშვილი, ნატა გარაყანიძე. ეკოლოგიურად სუფთა ენერგორესურსების გავლენა პოსტსაბჭოთა სახელმწიფოებზე.

გაზის მარაგებით მდიდარი სამხრეთ კავკასიისა და ცენტრალური აზიის ქვეყნები მონოპოლიურ ე.წ. საბაზრო ძალაუფლებას ფლობენ. მათ საგარეო პოლიტიკის კონტექსტში მნიშვნელოვანია ბუნებრივი აირის მარაგის როლი. " ანუ ქვეყნის სიდიდის მიუხედავად, გაზის მარაგების არსებობა მის დამოუკიდებელ პოლიტიკას განაპირობებს. საბაზრო ძალაუფლება - ერთი ეკონომიკური აგენტის (ან აგენტების მცირერიცხოვანი ჯგუფის) უნარი, გავლენა მოახდინოს საბაზრო ფასებზე. შედეგად წარმოიშვება გაზის მონოპოლები - საბაზრო ძალაუფლების მქონე სახელმწიფო სტრუქტურები.

მონოპოლია საბაზრო ძალაუფლების მაგალითია, რომელსაც შესწევს ფასების გაზრდის უნარი იმდენად, რომ, პროდუქციის მოცულობა ნულამდე არ შეამციროს. ნებისმიერი მწარმოებელი, რომელიც დაღმავალი მოთხოვნის მრუდის მქონეა, საბაზრო ძალაუფლება გააჩნია: ფასები მატულობს, მოთხოვნილი რაოდენობა მცირდება, მაგრამ მომხმარებლები, რომლებისთვისაც ამ მწარმოებლის პროდუქცია ღირებულია, მისი ერთგული რჩებიან და გაზრდილი ფასითაც შეიძენენ საქონელს. ჰორიზონტალური მრუდის მქონე სრულყოფილ კონკურენტუნარიან მწარმოებლებს არ გააჩნიათ საბაზრო ძალაუფლება; საბაზრო ფასზე მაღლა თუნდაც უმნიშვნელოდ მომატებულ ფასს მოთხოვნილი პროდუქციის რაოდენობა ნულამდე დაყავს. ამიტომ არის სრულყოფილი კონკურენტუნარიანი ფირმა ფასის მიმღები, ხოლო მისგან განსხვავებით, საბაზრო ძალაუფლების მქონე ფირმა ფასის დამდებია.

დღემდე მსოფლიოში ეკოლოგიურად სუფთა ბუნებრივი აირის გამოყენება შეაფერხა სატრანზიტო მილსადენების კონტროლთან დაკავშირებულმა პრობლემებმა. ყოფილ საბჭოთა კავშირში, ციმბირის თვალუწვდენელი სივრცეებიდან ქვეყნის ევროპულ ნაწილში, გაზის ტრანსპორტირების აუცილებლობიდან გამომდინარე, ჯერ კიდევ 60-იანი წლებიდან დაიწყო მძლავრი მილსადენების მშენებლობა. შედეგად, მოსახლეობის გაზიფიკაციის დონით, იმდროინდელი სსრკ აღემატებოდა დღევანდელი ევროკავშირის წევრ ბალკანეთის ზოგიერთ ქვეყანასაც კი... შესაბამისად, ევროპის გაზის ბაზარზე ყოფილი სსრკ 5 მძლავრი გაზსადენით იყო წარმოდგენილი. მათ შორის „ცენტრალური აზია-ცენტრის“ (CAC) გაზსადენი უზბეკეთიდან იწყებოდა.

ბუნებრივი აირის არა მარტო მოპოვება, არამედ მილსადენებით და ტანკერებით მისი სივრცითი ტრანსპორტირება, საკმაოდ რენტაბელური, მონოპოლიზებული ბიზნესია.

ამის გამო ევროპის გაზის ბაზრის მესამედი რუსეთს უკავია, ბევრი ქვეყანა კი მთლიანად რუსულ სახელმწიფო მონოპოლიაზე - „გაზპრომზე“ დამოკიდებული (იხ. ცხრილი 1). ცხრილიდან აშკარად ჩანს, თუ რატომაა თურქეთის და გერმანიის საგარეო პოლიტიკა ასეთი ლიბერალური რუსეთისადმი - გერმანიის გაზის იმპორტში 61.9%, ხოლო თურქეთის - 58.9%, ხომ რუსული გაზია. ანალოგიურად, პოსტსაბჭოთა პატარა ქვეყნები გაზის რესურსების ფლობის გამო მონოპოლიური საბაზრო ძალაუფლებით არიან წარმოდგენილი. ენერგორესურსებზე ხელმისაწვდომობის პრობლემა ახალი არა არის:

შეშა - პირველი ისტორიული საწვავი, თითქმის ყველგან იყო. ამიტომ მისი ტრანსპორტირების პრობლემა თითქმის არასდროს დამდგარა. შემდეგი ენერგო რესურსი - ქვანახშირი, ზოგადად შეიძლება მოიძებნოს ევროპისა და ამერიკის ბევრ ქვეყანაში, და შესაბამისად, მისი სივრცითი გადაადგილების მასშტაბებიც შედარებით მოკრძალებულია. ნავთობის საბადოები უკვე არა ყველას, არამედ გლობალურად მხოლოდ

რამდენიმე ათეულ ქვეყანას აქვს და ამიტომ მისი სივრცითი გადაადგილების მასშტაბები და ხერხები მრავალფეროვანია, თუმცა შეზღუდულია და ამის გამო ნავთობის გლობალური ბაზარი ოლიგოპოლიაა.

ეკონომიკური თეორიის თანახმად, მონოპოლიზაცია ხდება მაშინ, როდესაც ცალკეულ პირებს ან საწარმოებს შეუძლიათ კონტროლი განახორციელონ გარკვეული საქონლის ან მომსახურების მიწოდებაზე. ამ თვალსაზრისით ნავთობის დაახლოებით 20 სახელმწიფოს ხელში მოპოვება-რეალიზაციის კონცენტრაციამ, მისი ფასების ირგვლივ შეთანხმებამ, გამოიწვია მონოპოლიის საწყისი ფორმის - ნავთობის კარტელის, OPEC-ის ჩამოყალიბება [Garakanidze Z, Garakanidze N., 2013, p. 74-81].

რაც შეეხება ბუნებრივი აირს, მისი მარაგები კიდევ უფრო შეზღუდულ არეალზე - დედამიწის მხოლოდ რამდენიმე წერტილში გვხვდება. ამიტომ, გაზის შემთხვევაში პროდუქციისა და სპეციალური სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის - გაზსადენების კონცენტრაციის დონე, ნავთობთან შედარებით ბევრად უფრო მაღალია: გაზსადენები მხოლოდ რამდენიმე ქვეყნის ხელშია, რაც მონოპოლიზაციის კიდევ უფრო მაღალ დონეს განაპირობებს. ეს რაღაც სრულიად ახალი ენერგორესურსების მიწოდებისა და მოთხოვნის გლობალური მექანიზმისთვის, რადგან ბუნებრივი გაზი მხოლოდ ცოტა ხნის წინ გახდა საწვავის ერთ-ერთი ძირითადი ტიპი - იგი ფართოდ გამოიყენება ბოლო 30 წლის განმავლობაში. არსებული მონაცემებით, გასული საუკუნის ბოლოს თხევადი გაზით (LNG) თავისუფალი გლობალური ვაჭრობის დაწყების მომენტისთვის, რეალიზებული გაზის მხოლოდ 10-12% იყიდებოდა ჩვეულებრივი ფასწარმოქმნის - მოთხოვნისა და მიწოდების კანონების მოქმედების, ე.წ. SPOT-საბაზრო კონიუნქტურით ჩამოყალიბებული ფასების შესაბამისად. ბუნებრივი აირის დაახლოებით 88-90% გაზსადენებით გადაიტვირთებოდა და მიმწოდებლიდან მომხმარებელზე პირდაპირი, ხანგრძლივი სამეურნეო კონტრაქტების საფუძველზე, - გამყიდველის (მონოპოლისტის) კარნახით შედგენილ სახელშეკრულებო ფასებით რეალიზდებოდა.

თანამედროვე მონაცემებით, საბაზრო ფასწარმოქმნის წილი გაიზარდა: გლობალური გაზით ვაჭრობაში გაზსადენებით მიწოდება აირის 67% (704.1 მლრდ. კუბ.მ). თუმცა, მილსადენების ჯერ კიდევ არსებული ტექნოლოგიური და ეკონომიკური თავისებურებები ხელს უშლის გაზის „რეგიონალური“ საზღვრების გადალახვას. ბოლო წლებში თხევადი გაზის (LNG) საზღვაო ტანკერებით ვაჭრობის განვითარებამ გაზით ვაჭრობის გლობალიზაციის მასშტაბები გაზარდა და მისი წილი 33% (338.3 მლრდ. კუბ.მ) გახდა .

თუმცა, აღნიშნული „გლობალიზაციური ტრენდის“ განვითარების მიუხედავად, გაზის მოპოვება და ტრანსპორტირება მთელი რიგი ეკონომიკური, გეოპოლიტიკური და ტექნოლოგიური ფაქტორების გათვალისწინებით, კვლავ სეგმენტირებული რჩება. გაზის მომპოვებელი რეგიონების ისტორიულად ჩამოყალიბებული განცალკევება განაპირობებს „მრავალვექტორულობას“ გლობალური გაზის ბაზრის განვითარების ეტაპებში.

ამდენად, დღეის მდგომარეობით არ არსებობს გაზის „სამართლიანი“ ფასის ფორმირების ერთიანი მიდგომა. ფასწარმოქმნის მოდელები რეგიონალურ ბაზრებზე ერთმანეთისგან განსხვავდებიან რიგი ფაქტორებიდან გამომდინარე, როგორებიცაა, ლიბერალიზაციის ხარისხი, სახელმწიფო პოლიტიკა და გეოგრაფიული თავისებურებები.

კონტინენტური ევროპისა და აზიის ბაზრებზე დომინირებს ნავთობზე და ნავთობპროდუქტებზე მიბმული გრძელვადიანი მონოპოლიური სახელშეკრულებო ფასები, ხოლო საბაზრო მექანიზმი ტრადიციულად ჩრდილოეთ ამერიკაში და დიდ ბრიტანეთშია გავრცელებული, სადაც გაზის ფასი კონკურენტული SPOT-საბაზრო მექანიზმით ყალიბდება. ამის შედეგად, რეგიონალურ ბაზრებზე გაზის ფასები მკვეთრად განსხვავებულია და არ არსებობს ერთიანი „ეტალონური“ ინდიკატორი, რომელიც ყველა „მოთამაშისთვის“ საერთო იქნება,

2. ანოტაცია - სოლომონ პავლიაშვილი, ზურაბ გარაყანიძე, გივი ჩუბინიძე..ეკონომიკური რისკების კონცეპტუალიზაცია და მისი გამოყენება.

თანამედროვე ეკონომიკური უსაფრთხოების თეორია იძლევა საქართველოში მართვის „რისკებზე ორიენტირებული“ მოდელის წარმატებით გამოყენების შესაძლებლობას; საუბარია ქვეყნის წინაშე არსებული სოციალურ-ეკონომიკური რისკების ანალიზისა და მათი თავიდან აცილების პოლიტიკურად ნეიტრალური სისტემით ეკონომიკის მართვაზე. მარტივად რომ ვთქვათ, მართვის რისკებზე დაფუძნებული მოდელის არსი ექსპერტულ (ტექნოკრატიულ) კვლევებზე დაფუძნებული „ზღვრული“ და „ფაქტიური“ მაჩვენებლების პერიოდული შედარებაა. ეკონომიკური უსაფრთხოების მაჩვენებლების ამგვარი ტექნოკრატიული ანალიზი ობიექტურად გამორიცხავს ნებისმიერი პოლიტიკურად მოტივირებული, ანუ სუბიექტური გადაწყვეტილების მიღებას. ასეთი ანალიზი არსებული მაკროეკონომიკური ინდიკატორების ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფციით და ექსპერტული კვლევებით დადგენილ ზღვრულ მაჩვენებლებთან შედარებას ემყარება და არა იმას, თუ რამდენადაა მემარცხენე-მემარჯვენე-ცენტრისტული პოსტულატებიდან გამართლებული, ვთქვათ, საყოველთაო ჯანდაცვის ან სხვა რომელიმე დარგობრივი პროგრამის სუბსიდირების პროგრამები.

საინტერესოა, რომ ბევრმა ქვეყანამ „ზღვრული მნიშვნელობების“ ნაწილი 1992 წლის ევროკავშირის სადამფუძნებლო, მასტრიხტის შეთანხმებიდან აიღო. მაგალითად, ამ ხელშეკრულებაში წევრი ქვეყნის ფინანსურ-ეკონომიკური ორიენტირები განსაზღვრულია შემდეგნაირად: სახელმწიფო ვალი არ უნდა იყოს მშპ-ს 60%-ზე მეტი, ბიუჯეტის დეფიციტი არ უნდა აღემატებოდეს 3%-ს [Maastricht Treaty, 1]. მაგალითად, ნატოს წესდებით განსაზღვრულია, რომ თავდაცვის ხარჯების („სამხედრო ბიუჯეტი“) „ზღვრული“ მაჩვენებელი არ უნდა იყოს მშპ-ს 2%-ზე ნაკლები და ა.შ. [ივანა კოტასოვა, 2]. „ზღვრული“ მაკროეკონომიკური მაჩვენებლების ჩამონათვალი საკმაოდ ამომწურავადაა განხილული ქართველი ეკონომისტების ნაშრომებში (იხ. როზეტა ასათიანის, თამაზ მაღლაკელიძის, იაკობ მესხიას, რამაზ ოთინაშვილის, ბესიკ ალადაშვილის და სხვათა პუბლიკაციები), ამიტომ აქ ამ საკითხებს დაწვრილებით არ განვიხილავთ.

მიუხედავად მრავალი ქვეყნის საერთო „ზღვრული“ მაჩვენებლების არსებობისა, ეკონომიკური საფრთხეების კონცეპტუალიზაციის პროცესში მხედველობაში იქნება მისაღები საქართველოს სპეციფიკა. მაგალითად, გასათვალისწინებელი იქნება საწარმოების დაბალი კონკურენტუნარიანობა, ფინანსური სისტემის გლობალურ რყევებზე დამოკიდებულება, ეროვნული ვალუტის კურსის ვოლატილობა, ბიუჯეტის ხარჯების ყოველთვიური დისბალანსი, წმინდა ექსპორტის შემცირება (მიუხედავად ევროკავშირ-საქართველოს DCFTA შეთანხმებისა და ჩინეთ-საქართველოს თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულების გაფორმებისა) და ა.შ.

სამხრეთ კავკასიის რეგიონში და მის მიმდებარედ არსებობული კრიზისული მოვლენების პირობებში, ქვეყნის სტაბილური განვითარების ინტერესების გათვალისწინებით შესაძლოა დადგეს ეკონომიკური რისკების გამანეიტრალებელი სამთავრობო გუნდის ჩამოყალიბების ამოცანა. ეს განპირობებულია იმით, რომ ჩვენს რეგიონში არსებული რთული გეოპოლიტიკური სიტუაციის პირობებში საქართველოს არა გააჩნია ეკონომიკურ რისკებზე, გამოწვევებზე, მუქარებზე საპასუხოდ სამთავრობო სტრუქტურა და მას არც ხშირი უწყებათაშორისო თათბირებისა და საბჭოების პერიოდული მოწვევის „ფუფუნება“ აქვს. ამის მიზეზია 2010 წლიდან მიღებული ახალი კანონმდებლობით ეროვნული უშიშროების საბჭოს შესახებ, ამ უწყებათაშორისო კოორდინაციის ორგანოს მხრივ, ეკონომიკური საფრთხეებზე მუშაობის შეწყვეტა და ამ პრობლემატიკის ფაქტიურად „ბედის ანაზარად“ დატოვება. ამასთან, გასათვალისწინებელია, რომ რისკებზე დაფუძნებული მართვის გარკვეული გამოცდილება, ზემოაღნიშნულ რეფორმამდე, საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს ჰქონდა.

3. სტატიაში „სოციალური მედია ინტერნეტ-მარკეტინგის ჭრილში“, განხილულია ის ძირითადი და არსებითი ასპექტები, რაც განსაზღვრავს ინტერნეტ-მარკეტინგის ფუნქციონირებას თანამედროვე, მუდმივად ცვალებად მსოფლიოში. აღნიშნული სტატია ეხება ისეთ აქტუალურ საკითხებს, რაც მნიშვნელოვან და განმსაზღვრელ ფაქტორს წარმოადგენს 21-ე საუკუნის საინფორმაციო ერაში.

თანამედროვე ბიზნესის, კერძოდ, მარკეტინგის სფეროს შემდგომი განვითარებისათვის ძირითადი ფუნქცია შეიძინა სოციალურმა (ინტერნეტ) მედიამ. ინტერაქტიული მედია სულ სხვა პერსპექტივებსა და პირობებს გვთავაზობს ინფორმაციის გაცვლისა და მიღების თვალსაზრისით ბიზნესის სხვადასხვა დარგში თუ მომსახურების სფეროში. ცხადია, ინტერნეტ მედიის პლატფორმა შეესაბამება ბიზნესის, ჩვენს შემთხვევაში, ინტერნეტ-მარკეტინგის გამოწვევებს.

თანამედროვე, გლობალური გარემოს მოთხოვნილებების და წინაპირობების განხორციელებისათვის, განმსაზღვრელ ფაქტორს წარმოადგენს არა მარტო ინფორმაციის ფლობა, არამედ მნიშვნელოვანია მისი სწრაფად მიწოდება და მისაწვდომობა. სწორედ, დახვეწილი ინტერნეტ-მარკეტინგის სტრატეგიების გამოყენება ახალი ტექნოლოგიებით, სოციალური მედიის საშუალებით, პასუხობს თანამედროვე ბიზნესის გამოწვევებს.

4.4. სტატიები დიგიტალური საიდენტიფიკაციო კოდის (DOI) მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, დიგიტალური საიდენტიფიკაციო კოდი DOI	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	Зураб Гараканидзе, Профессор, ГТУ; Соломон Павлиашвили, Профессор, http://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/242930/1/Biznes-Injineri_2019_N3.pdf	НЕОБХОДИМОСТЬ МНОГОВЕКТОРНОГО ПОДХОДА К ЭНЕРГОПРОЕКТАМ.	Business- Engineering GTUN1-2 ГТУ. 2019. Стр. 68-72;	თბილისი, სტუ	5
2	ს. პავლიაშვილი, ზ. გარაყანიძე, ნ. გარაყანიძე. http://ekonomisti.tsu.ge/doc/2-2019.pdf	გაზის ბაზრის სივრცითი ჰარმონიზაციის საკითხისათვის.	ჟურნ. „ეკონომისტი“, N2, 2019. გვ. 60- 71.	თბილისი	12
3	ირინა ბენია	განათლების სისტემის ეფექტიანობის ამაღლების და ინოვაციური სისტემის ფორმირების მნიშვნელობა	ბიზნეს- ინჟინერინდი #3 2019	თბილისი, სტუ	

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. ანოტაცია - აუცილებელია მრავალვექტორული მიდგომა

„ენერგეტიკული აბრეშუმის გზა“ გულისხმობს რუსული გაზისთვის ალტერნატიული - „ევროკავშირის სამხრეთის გაზის დერეფნის“, იგივე „ევროპის მე-4 ენერგოდერეფნის“ გაყვანას საქართველოზე. ეს საკითხი უშუალოდ უკავშირდება საქართველოს მთავრობის 4-პუნქტიან გეგმაში ერთ-ერთ შემადგენელს - სივრცით მოწყობას, რომლის ეკონომიკური საფრთხეების (მუქარების, გამოწვევების, რისკების) საკითხი პრაქტიკულად შეუსწავლელია.

„დერეფნისათვის“ ერთ-ერთ მთავარ ეკონომიკურ საფრთხეს წარმოადგენს დაუფინანსებლობა, რაც რუსეთის და დასავლეთის ურთიერთობების გამწვავების ფონზე კიდევ უფრო აშკარად იჩენს თავს. წიგნში დასმულ ამ პრობლემას გამოეხმაურა

ევროკავშირის „აღმოსავლეთის პარტნიორობის“ 2017 წლის სამიტის გადაწყვეტილება, რომლის თანახმადაც ევროკომისია და მსოფლიო ბანკი „პარტნიორობის“ წევრი 6 ქვეყნისათვის 2020 – 2030 წწ. პერიოდში ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად ერთობლივად გამოყოფენ 13 მლრდ ევროს.

კერძოდ, გაფართოების საკითხებში ევროკომისიარმა ი. ჰანმა 2019 წლის დასაწყისში ხაზი გაუსვა ამ თანხით შემდეგი ინფრასტრუქტურული პროექტების: 4800 კმ სიგრძის გზის, 6 პორტის, 11 ლოგისტიკური ცენტრის, ასევე რკინიგზების, აეროპორტების, სასაზღვრო-გამშვები პუნქტების აგების დიდ მნიშვნელობას. ევროკავშირის ამ დახმარებიდან 3.5 მლრდ ევრომდე მიიღებს საქართველო, საიდანაც 233 მლნ ევროთი დაფინანსდება ანაკლიის პორტის ინფრასტრუქტურა და პორტამდე რკინიგზის მშენებლობა. ჰოლანდიურმა და გერმანულმა ბანკებმა ამ პორტის პირველი ფაზის მშენებლობის საინვესტიციო ხელშეკრულება კონსორციუმთან უკვე გააფორმეს. კერძოდ, გერმანიის განვითარების ბანკმა (DEG) და ნიდერლანდების განვითარების ბანკმა (FMO) ანაკლიის პორტში ინვესტირების გადაწყვეტილება მიიღეს. 2019 წლის 5 თებერვალს ანაკლიის განვითარების კონსორციუმსა და საერთაშორისო ფინანსურ ინსტიტუტებს შორის ხელი მოეწერა ოფიციალურ დოკუმენტს ანაკლიის პორტის მშენებლობაში ინვესტირებასთან დაკავშირებით. როგორც ცნობილია, ანაკლიის პორტის პირველი ფაზის საინვესტიციო კაპიტალი 600 მლნ აშშ დოლარს შეადგენს.

ნაშრომის კიდევ ერთი აქტუალურობა სწორედ იმაშია, რომ ავტორები მოუწოდებენ აღმასრულებელ სტრუქტურებს - მუდმივად ბრიუსელის დღის წესრიგში ამყოფონ საქართველოზე გამავალი „ენერგეტიკული აბრეშუმის გზის“ ანუ „ევროკავშირის სამხრეთის გაზის დერეფნის“ პროექტების დაფინანსება. 2009 წლის 8 მაისს ევროკავშირის პრადის სამიტზე ისტორიული დოკუმენტი "სამხრეთის დერეფანი – ახალი აბრეშუმის გზა" მიიღეს, რომელშიც კასპისპირეთისა და ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებთან ერთად საქართველოც მოიაზრება. ამ დოკუმენტით განისაზღვრა ოთხი სტრატეგიული პროექტი: "ნაბუქო", "ინტერკონექტორი თურქეთი-საბერძნეთი-იტალია" (ITGI), "ტრანსადრიატიული გაზსადენი" (TAP) და "თეთრი ნაკადი" (White Stream).

ნაშრომში პირველადაა განხილული 2008-2009 წწ. გლობალური რეცესიის გავლენა ევროკავშირის ე.წ. „საუკუნის ენერგოპროექტებზე“ (ს. პავლიაშვილი, ზ. გარაყანიძე. 2014, გვ. 240). 2003 წ. ტონი ბლერის „გამჭვირვალობის ინიციატივა“... „ ევროკავშირის მესამე ენერგოპაკეტი“ – TEN, PCI, „მესამე მხარის“ დაშვება და ა.შ.

2. ანოტაცია - გაზის ბაზრის სივრცითი ჰარმონიზაცია

ნაშრომში პირველადაა წარმოდგენილი საქართველოს სატრანსპორტო დერეფნის გეოეკონომიკა (ინფრასტრუქტურული კვაზიუსაფრთხოების დოქტრინის კრახი), რაც შემდეგში მდგომარეობს:

მე-20 საუკუნეში საქართველოს გეოპოლიტიკური მდებარეობა გამოყენებული იყო, როგორც მხოლოდ სატრანზიტო სავაჭრო კვანძი, კავკასიის დამაკავშირებელი რგოლი ევროპასა და აზიას შორის. გასული საუკუნის ბოლოდან კასპისპირეთში ენერგომატარებლების ფართომასშტაბიანმა მოპოვებამ და ტრანზიტმა: ა) ერთის მხრივ, უზრუნველყო საქართველოსა და აზერბაიჯანის ეკონომიკური და ფინანსური უსაფრთხოება; ბ) მაგრამ მეორეს მხრივ, სტაბილური ექსპორტისათვის, განსაკუთრებით 2008 წლის რფ-საქართველოს ომის შემდეგ, საჭირო გახდა ამ ქვეყნების სამხედრო და სატრანსპორტო-საკომუნიკაციო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. დღეს ეს საკითხი ისევ აქტუალურია.

რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის ომამდე ექსპერტების უმეტესობა თვლიდა, რომ სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი გეოგრაფიული მდებარეობის გამო, საქართველოს უსაფრთხოებას მასზე გამავალი სატრანსპორტო კომუნიკაციები, განსაკუთრებით „საუკუნის პროექტები“ უზრუნველყოფდნენ. მიჩნეული იყო, რომ ამ პროექტებით ქვეყანას ეძლევა შანსი, აქტიურად ჩაერთოს მსოფლიო ინტეგრაციულ პროცესებში. ამიტომ, სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება ქვეყნის ეკონომიკური და სოციალური განვითარებისათვის უმნიშვნელოვანესი პირობა იყო.

ამ დოკტრინას ავტორები ახალ ტერმინს - „ინფრასტრუქტურულ კვაზიუსაფრთხოებას“ უწოდებენ. ეს ნიშნავს, რომ საქართველოს მთავრობის მიერ იგნორირებული იყო ამ ინფრასტრუქტურაზე მოქმედი საგარეო ფაქტორები. ამ ფაქტორების ანალიზის შედეგი იქნება ჩვენი ქვეყნის რეალური ინფრასტრუქტურული უსაფრთხოება.

საინტერესოა, რომ 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის დროს რუსული ჯარებიდან, სავარაუდოდ, დასავლეთზე ფსიქოლოგიური ზემოქმედებისათვის, ვითომდა არაზუსტად ნასროლი რამდენიმე ჭურვი და რაკეტა აფეთქდა საქართველოზე გამავალი სამხრეთის ენერგოდერეფნის მილსადენების უშუალო სიახლოვეს. ასევე ცნობილია, რომ 2008 წლის აგვისტოში რუსული არმია, დაახლოებით 25 კმ-იანი ფრონტით მოადგა საქართველოში გაყვანილ მილსადენებს. მან ასევე დაიპყრო შავი ზღვის ფოთისა და ყულევის პორტები. თუმცა, ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის და ბაქო-სუფსას ნავთობსადენები და „სამხრეთკავკასიური გაზსადენი“, რომლებიც რუსეთის შემოჭრამდე თურქეთში ტერორისტების თავდასხმის მიზეზით იყვნენ გაჩერებული, - საომარი მოქმედებების შეწყვეტის შემდეგ მალევე ამოქმედდნენ. რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს კონფლიქტმა დაგვანახა, რომ ევროკავშირის „სამხრეთის გაზის დერეფნის“ სიცოცხლისუნარიანობა არა „ინფრასტრუქტურულ კვაზიუსაფრთხოებაზე“, არამედ შავი ზღვისპირეთში რეგიონალურ უსაფრთხოებაზეა დამოკიდებული.

ავტორების სიახლეა ისიც, რომ ზემოაღნიშნული საფრთხეების გასაწინააღმდეგებლად მათ საჭიროდ მიაჩნიათ დაბალანსებული სატრანსპორტო პოლიტიკის გატარება. კერძოდ, საქართველოს სატრანსპორტო დერეფნის ერთ-ერთი დანიშნულება „ნატოს“ მიერ ავღანეთიდან ტვირთის გამოტანის დაწყების შემდეგ, სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის ზემოაღნიშნული საფრთხეებიდან დაცვა იქნება. ავტორებს მიაჩნიათ, რომ ეკონომიკის სამინისტროში კი, სატრანსპორტო დერეფნის სამმართველოსთან შეიქმნას მარკეტინგული ჯგუფი, რომელიც იმუშავებს გადამზიდავებთან და ექსპედიტორებთან, რათა სატარიფო და არასატარიფო ბარიერების შეზღუდვით გაადვილდეს მათი ოპერირება. მომავალში ავტორებს აუცილებლად მიაჩნიათ (და ამას ასაბუთებენ) ტრანსპორტის სამინისტროს შექმნა.

3. განათლების დონე ქვეყნის წარმატებისა და განვითარების ერთ-ერთი მთავარი პირობაა. რამდე-ნადაც განათლებულია ერი, იმდენად წარმატებულია ეს ქვეყანა. განათლება და მეცნიერება ქვეყნის განვითარებისთვის გამორჩეულად პრიორიტეტული, გრძელვადიან შედეგზე გათვლილი სფეროებია. ადამიანური კაპიტალი ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკური და სოციალური პროგრესის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი რესურსია. განათლება ის სფეროა, რომელიც უზრუნველყოფს პასუხისმგებლობისა და დემოკრატიული ღირებულებების მქონე მოქალაქეთა აღზრდას და შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისი კადრების მომზადებას.

საკვანძო სიტყვები: განათლების სისტემა, გრძელვადიან შედეგზე გათვლილი სფეროები, ინოვაციური პროცესი, სწავლების ახალი ტექნოლოგიები, ეკონომიკის კონკურენტუნარიანობა, განათლების ხარისხის უზრუნველყოფა, ინკლუზიური განათლება

4.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ლია ჭყონია, მარინა ბაღათურია	მაღალმთიანი რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემები და მათი გადაჭრის გზები	ჟურნალი "ბიზნეს- ინჟინერინგი" # წ.	თბილისი. გამომცემლობა "საჩინო"	6
2	ალექსანდრე სიჭინავა ირინე მამალაძე	ადამიანისეულ კაპიტალში ინვესტიციების მნიშვნელობა ეკონომიკური განვითარებისათვის	ეკონომიკა და ფინანსები ყოველკვარტალური საერთაშორისო, რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟურნალი 3/2019	გამომცემლობა: „დანი“ თბილისი, საქარ თველველო ISSN-2587-500	32-38
3	akaki gvaruciZe	ვენჭურული ბიზნესის ინოვაციური განვითარების თანამედროვე ტენდენციები	სოციალური ეკონომიკა #2-3	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	10
4	ნინო ბენდიანიშვილი, თამარ აბუაშვილი	„უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელობა და ევროკავშირის მხრიდან განხორციელებული უახლესი ღონისძიებები საქართველოში“ ISSN 1512-0538	ჟურნალი „ბიზნეს- ინჟინერინგი“, №3 2019	თბილისი	7
5	ნ.ჭიკაიძე, ბ.კილასონია	ეკონომიკური თეორიის თანამედროვე პრობლემები	ჟ.ბიზნეს ინჟინერინგი ISSN 1512-0538	სტუ	
6	ნ.ჭიკაიძე, თ.ხელაძე	შეფასების საერთაშორისო და ევროპული სტანდარტების მნიშვნელობა უძრავი ქონების შეფასების მსოფლიო პრაქტიკაში	ჟ.ეკონომიკა და ფინანსები ISSN-2587-5000	გამომცემლობა „დანი, N2, 2019	
7	ნ.ჭიკაიძე, თ.ხელაძე	უძრავი ქონების შეფასების მსოფლიო პრაქტიკა	ჟ.ეკონომიკა და ფინანსები ISSN-2587-5000	გამომცემლობა „დანი, N2, 2019	

8	თ.ბაქანიძე, მ.ბაქანიძე	ეკონომიკური ზრდის კოეფიციენტის პერსპექტივები და გამოწვევები. ISSN 2346-8300	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო ჟურნალი „განათლება“, N2 (25)	თბილისი; საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	
9	თ.ბაქანიძე, მ.ბაქანიძე	კონკურენტული ბაზრები და კონკურენციის როლი საბაზრო ეკონომიკაში ISSN 1512-0538	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“, N3	თბილისი; საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	84-86
10	ელენე მენაბდე-ჯობაძე, ნანა ჩუბინიძე	იპოთეკური სესხი, როგორც უძრავი ქონების დაფინანსების წყარო ISSN 1512-0538	„ბიზნეს-ინჟინერინგი“, #1-2 2019 წელი	თბილისი, „საჩინო“	5
11	ელენე მენაბდე-ჯობაძე, ნანა ჩუბინიძე	უძრავი ქონების შეფასების ისტორია და ტენდენციები ISSN 1512-0538	„ბიზნეს-ინჟინერინგი“, #1-2 2019 წელი	თბილისი, „საჩინო“	5
12	ელენე მენაბდე-ჯობაძე, ნანა ჩუბინიძე	საქართველოში არსებული საინვესტიციო გარემო უძრავი ქონების ბაზარზე ISSN 1512-0538	„ბიზნეს-ინჟინერინგი“, #1-2 2019 წელი	თბილისი, „საჩინო“	5
13	ელენე მენაბდე-ჯობაძე, ირმა ჭანტურიძე	გამარტივებული სახელმწიფო შესყიდვა - კორუფციის რისკი ISSN 1512-0538	„ბიზნეს-ინჟინერინგი“, #1-2 2019 წელი	თბილისი, „საჩინო“	5
14	ელენე მენაბდე-ჯობაძე, დავით იაკობიძე	ინსტიტუციური თეორიის ევოლუცია ISSN 1512-0538	„ბიზნეს-ინჟინერინგი“, #3 2019 წელი	თბილისი, „საჩინო“	5
15	ელენე მენაბდე-ჯობაძე, ირმა ჭანტურიძე	კვალიფიციურად დაგეგმილი სახელმწიფო შესყიდვები ISSN 1512-0538	„ბიზნეს-ინჟინერინგი“, #3 2019 წელი	თბილისი, „საჩინო“	5
16	რევაზ შენგელია ჟუჟუნა წიკლაური, ნათია შენგელია	მეცნიერულ-ტექნიკური ცოდნის განვითარების დონე-ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის განმსაზღვრელი ფაქტორი.	საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟ.	თბილისი	9

		ISSN 2587-4713	„ეკონომიკა“ , N5-6, 2019 წ.		
17	ბერიძე ლამარა	„უმუშევრობის შემცირების თანამედროვე ლონისძიებები“. იმედია, მალე დაიბეჭდება.	ჟურნალი "ბიზნეს- ინჟინერინგი" # წ.	თბილისი. გამომცემლობა "საჩინო"	6
18	ემუხვარი გივი	ქვეყნის მოსახლეობის კეთილდღეობის მდგომარეობა და მისი გაუმჯობესების გზები	ჟურნალი "ბიზნეს- ინჟინერინგი" # წ.	თბილისი. გამომცემლობა "საჩინო"	7
19	ანზორ მესხიშვილი ალექსანდრე სიჭინავა	საქართველოს მიწების კონსოლიდაციის აუცილებლობა	„ბიზნეს- ინჟინერინგი“, #3 2019 წელი	თბილისი, „საჩინო“	7
20	თამარა საჯაია	Процессы экономической трансформации в Грузии и Китае ISSN1512-0538	ბიზნეს-ინჟინერინგი #3, 2019	თბილისი, სტუ, გამომცემლობა საჩინო	3
21	ნატო გეგენავა მერი ჯანჯღავა	მცირე და საშუალო მეწარმეობის მდგომარეობა საქართველოში	ბიზნეს- ინჟინერინდი #3 2019	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	4
22	პარმენ ლემონჯავა ნატო გეგენავა	მცირე და საშუალო ბიზნესის ეკონომიკური განვითარების სახელმწიფო პარტნიორული მოდელის არსი და მნიშვნელობა	ბიზნეს- ინჟინერინდი #3 2019	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	3

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. მაღალმთიანი დასახლებების მოსახლეობის ყველაზე აქტუალური პრობლემა არის დაბალი შემოსავალი და უმუშევრობა. ანაზღაურებად სამუშაოზე მოსახლეობის მხოლოდ 22% არის დასაქმებული. შინამეურნეობების 51%-ისთვის შემოსავლის ძირითადი წყაროა პენსია და სახელმწიფო დახმარება. ოჯახების 35% -სთვის ყოველთვიური შემოსავალი არ აღემატება 250 ლარს. მაღალმთიანი დასახლებების უმრავლესობაში სოფლის მეურნეობა მოსახლეობის საქმიანობის ძირითადი წყაროა და, შესაბამისად, შემოსავლების ძირითადი წყარო სოფლის მეურნეობაა.

2016 წელს ამოქმედდა საქართველოს კანონი „მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ და შემუშავდა სტრატეგიული განვითარების გეგმა. ამ ჩარჩოებში გარკვეული შედეგები მიიღეს დასახლებებში მცხოვრები ინდივიდებისა და მეწარმეებისთვის. კანონი ითვალისწინებს გარკვეულ სარგებელს, რამაც უკვე შედეგი გამოიღო.

მეწარმე, მაღალმთიანი დასახლების საწარმოს სტატუსის მინიჭების შემდეგ, 10 წლის განმავლობაში თავისუფლდება საშემოსავლო გადასახადისაგან და არ იბეგრება სახელმწიფოს მიერ, როგორც ბიზნესიდან მიღებული შემოსავალი.

მაღალმთიანი დასახლების საწარმოები თავისუფლდება საშემოსავლო გადასახადიდან 10 წლის განმავლობაში. საწარმო 10 წლის განმავლობაში არ გადაიხდის იმავე სფეროში ქონების გადასახადს. ქონების

გადასახადისგან ასევე თავისუფლდება მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრები პირის საკუთრებაში არსებული, ამავე ტერიტორიაზე მდებარე მიწის ნაკვეთი.

საგადასახადო შეღავათები და სოციალური შეღავათები გათვალისწინებულია ადგილობრივი მეწარმეებისთვის,, მოსწავლეებისთვის,, სტუდენტებისთვის,, მასწავლებლებისთვის, სამედიცინო პერსონალისთვისა და პენსიონერებისათვის.

2. სტატიაში განხილულია ადამიანისეულ კაპიტალში ინვესტიციების მნიშვნელობა. ეკონომიკაში ადამიანისეული კაპიტალის ცნებაში იგულისხმება ადამიანის ცოდნის, ჯანმრთელობის და გამოცდილების მარაგი, რომელიც ინდივიდის მიერ შემოსავლების მიღების მიზნით გამოიყენება. აღსანიშნავია, რომ ეს არ არის მხოლოდ ცოდნისა და უნარების ნაერთი, რომელსაც ადამიანი ფლობს. არამედ ადამიანისეული კაპიტალის ცნებაში იგულისხმება: ცოდნის, უნარებისა და ჩვევების შეძენილი მარაგი, რაც საზოგადოებრივი საქმიანობის ნებისმიერ სფეროში შესაძლოა იქნას გამოყენებული და ის ხელს უწყობს შრომის ნაყოფიერების ზრდას, ასევე შემოსავლებისა და ხელფასების ზრდას.

ადამიანისეული კაპიტალი არის თითოეული ინდივიდის ცოდნის, უნარებისა და მოტივაციის მარაგი. მასში ინვესტიციების შედეგი შეიძლება იყოს განათლება, პროფესიული გამოცდილების დაგროვება, ჯანდაცვა, გეოგრაფიული მობილურობა, ინფორმაციის მოძიება. მკვლევარების პირველადი ინტერესები ეხებოდა განათლებისგან ეკონომიკური სარგებლის მიღების შეფასებას.

გ. ბეკერმა პირველმა ჩაატარა განათლების ეკონომიკური ეფექტიანობის სტატისტიკურად კორექტული გაანგარიშება. უმაღლესი განათლებიდან მიღებული შემოსავლის განსაზღვრისათვის, მან, იმ ადამიანების მთლიან შემოსავალს, ვინც დაამთავრა უმაღლესი სასწავლებელი გამოაკლო ადამიანების მთლიანი შემოსავალი, ვისაც საშუალო განათლების გარდა სხვა განათლება არ მიეღო. სწავლების ხარჯების, პირდაპირ დანახარჯებთან ერთად (სწავლის საფასური, საერთო საცხოვრებელი და ა. შ.) ძირითად ელემენტს შეადგენს „განუსაზღვრელი მოგება“ ანუ შემოსავალი, რომელიც განათლებაზე დანახარჯული დროის პერიოდში შეიძლება მიეღო ადამიანს, და ითვლება ალტერნატიულ დანახარჯად. სწავლის პერიოდში დანახარჯებსა და შემოსავლების თანაფარდობის განსაზღვრის შემდეგ გ. ბეკერმა მიიღო 12-14% წლიური მოგების მაჩვენებელი.

„ადამიანისეული კაპიტალის“ თეორეტიკოსები იმ წარმოდგენიდან გამოდიან, რომ განათლებასა და მომზადებაში ინვესტიციების განხორციელებისას სტუდენტები და მშობლები რაციონალურად იქცევიან შესაბამისი ხარჯების და სარგებლის შეფასებისას. ჩვეულებრივი მეწარმეების მსგავსად, ისინი აჯამებენ მოსალოდნელ შედეგებს და საზღვრავენ რამდენად მიზანშეწონილია ამ ინვესტიციის განხორციელება. შესაბამისად, იღებენ გადაწყვეტილებას სწავლის გაგრძელების ან შეწყვეტის შესახებ.

ასე, რომ ეკონომიკური უკუგება არის, როგორც განათლების სხვადასხვა ტიპებსა და დონეებს შორის ინვესტიციების განაწილების მარეგულირებელი, ასევე განათლებასა და დანარჩენ ეკონომიკას შორის ინვესტიციებს განაწილების მარეგულირებელი.

ადამიანისეულ კაპიტალში ინვესტიციებიდან ეკონომიკური უკუგების გაანგარიშების ორი მიდგომა არსებობს: პირველი სარგებლისა და დანახარჯების პირდაპირ გაანგარიშებას ეფუძნება. მეორე მიდგომა ეფუძნება ე. წ. „მოგების წარმოებითი ფუნქციების“ პარამეტრების შეფასებას, რომელიც აღწერს ადამიანის შემოსავლის დამოკიდებულებას მისი განათლების დონეზე, სამუშაო გამოცდილებაზე, გამომუშავებული დროის ხანგრძლივობასა და სხვა ფაქტორებზე.

გათვლები აჩვენებს, რომ ადამიანური კაპიტალის რენტაბელობა, როგორც წესი, უფრო მაღალია ვიდრე ფიზიკურის. ეს სტუდენტებისა და მათი მშობლების რაციონალური ქცევის სავარაუდო სარგებლიანობას

მოწმობს. ამერიკაში უკუგების ნორმამ დაწყებით განათლებაში 50-100% მიაღწია, საშუალო განათლებაში - 15-20%-ს, ხოლო უმაღლეს განათლებაში - 10-15% .

გასული საუკუნის 70-ან წლებში ადამიანისეული კაპიტალის თეორია ე. წ. „ფილტრის თეორიის“ თავდასხმის ობიექტი გახდა (მის ავტორებს მიეკუთვნებიან ისეთი ცნობილი ეკონომისტები და სოციოლოგები როგორებიც არიან: ა. ბერგი, მ. სპენსი, ჯ. სტიგლიცი, პ. უილსი და კ. ერროი). ამ თეორიის თანახმად, განათლება ისეთ მექანიზმს წარმოადგენს, რომელიც ადამიანებს მათი უნარებისა და დონის მიხედვით ახარისხებს. ამ ინფორმაციას ფირმები უფასოდ ღებულობენ, რომელიც მათ პერსპექტიული კადრების შერჩევაში ეხმარებათ. შედარებით მაღალი შემოსავლების მიღება დაკავშირებულია არა თანამშრომლების მიერ მიღებულ განათლებაზე, არამედ მათ პირად შესაძლებლობებზე.

გ. ბეკერის მიერ შემოთავაზებული მოდელი ხსნის არამარტო შრომის შედეგად (ფაქტიურად ადამიანისეული კაპიტალისგან), არამედ ასევე საკუთრებისგან (საჩუქრად ან მემკვიდრეობით მიღებული აქტივებისგან) მიღებული შემოსავლების უთანასწორობას. ადამიანურ კაპიტალში ჩადებული ინვესტიციების უკუგება უფრო მაღალია, ვიდრე ფიზიკურ კაპიტალში. თუმცა, ადამიანური კაპიტალის შემთხვევაში, ინვესტიციის მოცულობასთან ერთად, მცირდება მიღებული მოგება, როდესაც სხვა აქტივების შემთხვევაში (უძრავი ქონების, ფასიანი ქაღალდების და ა. შ.) ძალიან მცირედით მცირდება, ან საერთოდ არ იცვლება. ამის გამო, რაციონალური ოჯახების სტრატეგია ასეთია: ინვესტირება თავდაპირველად განახორციელონ შვილების ადამიანისეულ კაპიტალში, რამდენადაც ასეთი ინვესტიციებიდან უკუგება შედარებით მაღალია, ხოლო შემდეგ, როცა მისგან შემოსავლების ნორმა იწყებს კლებას, სხვა აქტივებში ინვესტირებიდან შემოსავლების ნორმასთან შედარებით, დაიწყონ სწორედ სხვა აქტივებში ინვესტირება, რათა სამომავლოდ ეს აქტივებიც გადასცენ შვილებს.

ამგვარად, „ადამიანისეული კაპიტალის“ თეორიის იდეებმა დიდი ზეგავლენა მოახდინეს სახელმწიფო ეკონომიკურ პოლიტიკაზე. თუმცა, ადამიანისეული კაპიტალის თეორიაში ემპირიული დასკვნების განზოგადება მხოლოდ პირობით ხასიათს ატარებს.

ინტელექტუალური ინვესტიციების ბაზარს შემდეგი თავისებურებანი გააჩნია: პირველი, ინტელექტუალური ინვესტიციების ბაზარი მომსახურების ბაზრის შემადგენელი ნაწილია. იგი სპეციფიკური საქონლის რეალიზაციას ახორციელებს მწარმოებლებსა და უშუალოდ მომხმარებლებს შორის პირდაპირი კონტაქტებით. შუამავლობაც, მაგრამ ინტელექტუალური ინვესტიციების ბაზარზე შუამავლობის და სამომხმარებლო საქონელს შორის არსებობს პრინციპული განსხვავება.

მეორე, ინტელექტუალური ინვესტიციების ბაზარი დიდ გავლენას ახდენს კაპიტალის მოძრაობისა და სამუშაო ძალის ბაზრებზე;

მესამე, ინტელექტუალური ინვესტიციები დაცულია სახელმწიფოს მიერ (ყოველ შემთხვევაში დაცული უნდა იქნას) უცხოური კონკურენციისაგან, აგრეთვე ინტელექტუალური ინვესტიციების გამოყენების საბოლოო შედეგის ექსპორტითა და იმპორტით. ინტელექტუალური ინვესტიციების ბაზრის ფუნქციონირება არ შეიძლება ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტებზე უფლების დაცვის გარეშე;

მეოთხე, შიდა ბაზრის ორგანიზაციისა და ინტელექტუალური ინვესტიციების საერთაშორისო ბაზარზე შესასვლელად დამატებითი ინვესტიციები არ არის საჭირო;

მეხუთე, სპეციფიკურია ინტელექტუალური ინვესტიციების გამოყენების შედეგებზე საბაზრო ფასების ფორმირება.

უნდა აღინიშნოს, რომ დღეს არსებითად შეიცვალა საზოგადოების დამოკიდებულება ადამიანში ჩადებული ინვესტიციების მიმართ, რამაც განათლების სისტემის სწრაფ განვითარებას ჩაუყარა თეორიული საფუძველი და მისგან მიღებული უკუგების გაანგარიშება უაღრესად მნიშვნელოვანი გახდა საზოგადოებისათვის.

3. სამეცნიერო სტატიაში `ვენჩურული ბიზნესის ინოვაციური განვითარების თანამედროვე ტენდენციები` განხილულია ვენჩურული კაპიტალის არსი და მისი ინოვაციური განვითარების თანამედროვე ტენდენციები. ვენჩურული კაპიტალი არის მაღალი რისკის დონიან პროექტებში დაბანდებული კაპიტალი და განკუთვნილია ინოვაციურ წარმოებათა დასაფინანსებლად და დაკავშირებულია საკმაოდ დიდ რისკთან. აღნიშნული საინვესტიციო პროექტების წარმატებულად რეალიზაციის შემთხვევაში ვენჩურული კაპიტალი მისი მფლობელისათვის უზარმაზარი მოგების მომტანი `ოქროს ძარღვია`.

განხილულია აშშ-სა და ევროპის ქვეყნების გამოცდილება ვენჩურული ბიზნესის განვითარების საკითხებში, რომ ვენჩურულმა ბიზნესმა ხელი შეუწყო მსოფლიოს წამყვანი ქვეყნების გადასვლას განვითარების პოსტინდუსტრიულ ფაზაზე. აღნიშნულია, რომ საქართველოში ბიზნესის ეს სახეობა ფაქტობრივად არ არსებობს, ვინაიდან არ გვაქვს ახალი ინფრასტრუქტურა. ეს ნაწილობრივ განპირობებულია იმით, რომ დღევანდელი ინსტიტუტური-ორგანიზაციული სტრუქტურები, როგორც მეცნიერებისა და ტექნიკის სფეროში სახელმწიფოს წარმომადგენლები, ვერ პასუხობენ თანამედროვე მოთხოვნებს. საჭიროა ამუშავდეს საფონდო ბაზარი, შეიქმნას ვენჩურული ფირმები, რომელთა დეფიციტს საქართველო არ განიცდის.

4. უცხოურ ინვესტიციებს თანამედროვე პირობებში ქვეყნის ეკონომიკაში განსაკუთრებული ადგილი აქვს. უცხოური ინვესტიციების შემოდინება ქვეყანაში განაპირობებს ინოვაციების დანერგვას, ტექნოლოგიურ პროგრესს, კაპიტალით და მმართველობითი უნარით, ასევე დანარჩენი აქტივებით უზრუნველყოფას. კერძო კომპანიებს განვითარების საშუალება ექმნებათ, რაც უმუშევრობის დონეზეც აისახება.

აღნიშნული საკითხი არის ერთ-ერთი აქტუალური თემა თანამედროვე პერიოდის გათვალისწინებით. საინვესტიციო თვალსაზრისით საქმიანობისა და განხორციელებული უცხოური ინვესტიციებისათვის ქვეყნებს შორის ურთიერთკავშირს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. ამ მხრივ აუცილებელია დანერგილი ინოვაციების ათვისება და ტექნოლოგიური სიახლეების შემუშავება. როგორცაა ორმხრივი საინვესტიციო ხელშეკრულებების ანალიზი და ეკონომიკური მნიშვნელობა. ასევე საქართველოსა და ევროკავშირს შორის დადებული ხელშეკრულებები. აგრეთვე, თანამედროვე მდგომარეობის ანალიზი და საინვესტიციო აქტიურობის გაუმჯობესების გზების ძიება.

საკითხს აქტუალურობას სძენს ის სიახლეები, რომ მაგალითად ევროკავშირი ახალ პროგრამას იწყებს ციფრული ეკონომიკის მხარდასაჭერად. ასევე ტარდება ევროკავშირის დღეები თუ აგროსაინვესტიციო (პირველი აგროსაინვესტიციო ბიზნეს ფორუმი ზუგდიდში 11.05.2019) თუ სხვა მიმართულების საინვესტიციო ფორუმები. (30 მაისი-2019წ, საერთაშორისო საინვესტიციო ფორუმი - კახეთი, წინანდალი 2019), სადაც ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის მხარდაჭერით გამოაცხადეს ტენდერი 30-50 მეგავატზე ახალ, მზის ელექტროსადგურის მშენებლობაზე.

5. ეკონომიკური თეორიის თანამედროვე პრობლემები გლობალიზაციის პირობებში, როდესაც რადიკალურად შეიცვალა მსოფლმხედველობა, როდესაც შესაძლებელი გახდა მეტი ეკონომიკური სარგებლის მიღება, აუცილებელი გახდა სხვა ახალი თეორიების ჩამოყალიბება. ამისათვის აუცილებელი შეიქნა იმ ადამიანური რესურსების გამოყენება, რომლებიც ყოველდღიურად ცდილობენ ახალ-ახალი გამოწვევების წინაშე რადიკალური ცვლილებების შემოთავაზებას, სხვადასხვა სიტუაციური ქეისების შემუშავებას და ამ ქეისების შესაბამისად უკვე ეკონომიკაში გაშვებას. თეორია რომელიც სახელმწიფოსათვის იქნება ეკონომიკური წინსვლის გარანტი, ჩათვლება უპირატესად და შესაბამისად სახელმწიფოც შეძლებს სწორ ფოკუსირებას თუ სად როდის და როგორ არის ფუნქციონირება საჭირო. ამიტომ აუცილებელია დაისვას საკითხი, თუ რა არის არსებული თეორიების თანამედროვე პრობლემები, შესაბამისად ამ პრობლემების მოგვარების გზებიც.

6. შეფასების საერთაშორისო და ევროპული სტანდარტების მნიშვნელობა უძრავი ქონების შეფასების მსოფლიო პრაქტიკაში

სტატია ეხება მნიშვნელოვან საკითხებს, რომლებსაც დიდი მნიშვნელობა ენიჭება უძრავი ქონების შეფასების სისტემის განვითარებაში. საერთაშორისო სტანდარტებიდან აღსანიშნავია შეფასების საერთაშორისო სტანდარტები (IVS) და ევროპული შეფასების სტანდარტები (EVS). სწორედ აღნიშნული სტანდარტები წარმოადგენს შეფასების საფუძველს მსოფლიოს განვითარებული ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში. IVS 2017 და EVS 2016 სტანდარტები, თავისი სტრუქტურიდან გამომდინარე, ერთმანეთისგან განსხვავდება, თუმცა შინაარსობრივად და მათი მოთხოვნებიდან გამომდინარე, ისინი ერთმანეთს გავს. მნიშვნელოვანია იმ განსხვავებების განხილვა, რომლებიც აღნიშნულ სტანდარტებს ახასიათებს.

7. უძრავი ქონების შეფასების მსოფლიო პრაქტიკა

სტატია ეხება მნიშვნელოვან საკითხებს, რომლებსაც დიდი მნიშვნელობა ენიჭება უძრავი ქონების შეფასების სისტემის განვითარებაში. საერთაშორისო სტანდარტებიდან აღსანიშნავია შეფასების საერთაშორისო სტანდარტები (IVS) და ევროპული შეფასების სტანდარტები (EVS). სწორედ აღნიშნული სტანდარტები წარმოადგენს შეფასების საფუძველს მსოფლიოს განვითარებული ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში. IVS 2017 და EVS 2016 სტანდარტები, თავისი სტრუქტურიდან გამომდინარე, ერთმანეთისგან განსხვავდება, თუმცა შინაარსობრივად და მათი მოთხოვნებიდან გამომდინარე, ისინი ერთმანეთს გავს. მნიშვნელოვანია იმ განსხვავებების განხილვა, რომლებიც აღნიშნულ სტანდარტებს ახასიათებს. შეფასების ერთიანმა, საერთაშორისო სისტემამ, შესაძლებელი გახადა უძრავი ქონების შეფასება საერთაშორისო დონეზე. შეფასების პროცესი მოიცავს კონკრეტულ ეტაპებს. კერძოდ, ეტაპების რაოდენობა დამოკიდებულია ისეთ ფაქტორებზე, როგორცაა შეფასების გამოყენების მიზნობრიობა, ქონების ხასიათი, შეფასებისთვის აუცილებელი სამუშაოების მასშტაბი, ასევე მონაცემთა ხელმისაწვდომობა.

8. სტატიაში განხილულია ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ეკონომიკური მოვლენა - ეკონომიკური ზრდა, მისი არსი და მნიშვნელობა ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაზე.

წარმოდგენილი და გაანალიზებულია ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდაზე მოქმედი ის მნიშვნელოვანი ფაქტორები, რომლებიც უშალოდ განაპირობებენ ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას. განხილულია ექსტენსიური და ინტენსიური ეკონომიკური ზრდა. ასევე თუ რა არის ქვეყნის მწარმოებლურობა, რა ფაქტორები მოქმედებს მწარმოებლურობის ზრდაზე და რა გავლენას ახდენს მწარმოებლურობის დონე ქვეყნის ეკონომიკის სწორ და უწყვეტ განვითარებაზე.

სტატიაში ასევე განხილულია თუ რა შეიძლება მოიმოქმედოს მთავრობამ მწარმოებლურობისა და ეკონომიკური ზრდის გაუმჯობესებისათვის. წარმოდგენილია სხვადასხვა რეკომენდაციები თუ რა დადებითს მოუტანს ქვეყნის ეკონომიკას, მაგალითად, როგორცაა, უცხოური პირდაპირი ინვესტიციები და უცხოური პორტფელური ინვესტიციები; განათლების მაჩვენებელი ქვეყანაში; საკუთრების უფლებები; ქვეყნის პოლიტიკური სტაბილურობა და არასტაბილურობა; საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობები; თავისუფალი ვაჭრობა.

9. სტატიაში განხილულია თუ რა არის ბაზარი და როგორ განისაზღვრება იგი. თუ რა სახის ბაზრები არსებობს და როგორ ფორმირდება საბოლოოდ საქონლისა და მომსახურების ფასები ბაზარზე, რა ახდენს მათზე გავლენას. წარმოდგენილია თუ რა არის კონკურენტული ბაზარი, რა სპეციფიკით ხასიათდება ასეთი ტიპის ბაზრები და ასევე განხილულია კონკურენტული ბაზრის მაჩვენებლის ორი ძირითადი მახასიათებელი. წარმოდგენილია კონკურენცია, როგორც სრულყოფილი ასევე არასრულყოფილი. საკვანძო სიტყვები: ბაზარი; კონკურენცია; კონკურენტული ბაზრები; სრულყოფილი კონკურენცია; ფასისადმი შემგუებლობა.

10. სტატია იხილავს თანამედროვე სამეცნიერო ეკონომიკურ ლიტერატურაში ერთ-ერთ ფართოდ განხილულ თემას, როგორცაა იპოთეკური სესხი, მისი მიღების მიზნობრიობა და ვალდებულებების შესრულების კონტროლს. საკითხი აქტუალური და მნიშვნელოვანია. საქართველოში საბანკო სისტემის მუშაობის

პრინციპები და შესაბამისად უძრავი ქონების ბაზარზე წარმოქმნილი პრობლემების მოგვარების გზების კვლევა არის მოცემული სტატიის მიზანი.

იპოთეკური სესხი ეს არის უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი გრძელვადიანი მიზნობრივი კრედიტი, რომლის მეშვეობით შეგიძლიათ შეიძინოთ, ააშენოთ ან გაარემონტოთ უძრავი ქონება - ბინა, აგარაკი, მიწის ნაკვეთი. სესხის პირობები ინდივიდუალურია და დამოკიდებულია მომხმარებლის შემოსავალზე, მის საკრედიტო ისტორიაზე და შესაძენი ქონების ღირებულებაზე. იპოთეკური სესხის აღება შესაძლებელია, როგორც ეროვნულ, ისე უცხოურ ვალუტაში, თუმცა ლარიზაციის ფარგლებში, ეროვნული ბანკის მოთხოვნის თანახმად, ყველა ლიცენზირებული ორგანო ვალდებულია გაცეს სესხი ლარში, რომლის მოცულობა არის ასი ათას ლარამდე.

11. სტატია იხილავს დღევანდელ უძრავი ქონების ბაზარსა და უძრავი ქონების შეფასების იტორიას. სოციალისტური სისტემის ნგრევისა და დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ ჩამოყალიბების შემდეგ საქართველოში უძრავი ქონების ბაზრის საკანონმდებლო და საგადასახადო რეგულაციებს სათანადო ყურადღება არ ექცეოდა და ბაზარიც სპონტანურად ყალიბდებოდა. დღევანდელ რეალობაში, საქართველოში უძრავი ქონების ბაზარზე ძალიან დიდ პრობლემას წარმოადგენს შენობა-ნაგებობების შეფასება. რეალურად, უძრავი ქონების ცნება საქართველოში თითქმის არააგამოკვლეული, თუმცა მისი მნიშვნელობა საბაზრო ეკონომიკის განვითარებისთვის დიდია. საქმე ისაა, რომ სწორედ უძრავი ქონება წარმოადგენს საბაზრო ურთიერთობების ცენტრალურ და საკვანძო ურთიერთობას.

12. სტატია იხილავს თანამედროვე სამეცნიერო ეკონომიკურ ლიტერატურაში ერთ-ერთ ფართოდ განხილულ თემას - უძრავი ქონების მოცემულ საკითხებთან დაკავშირებით სხვადასხვა შეხედულება არსებობს. საკითხი აქტუალური და მნიშვნელოვანია. საქართველოს უძრავი ქონების ბაზარზე წარმოქმნილი პრობლემების მოგვარების გზების კვლევა არის მოცემული სტატიის მიზანი.

უახლესი სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით 2018 წლის 6 თვის განმავლობაში მსოფლიო უძრავი ქონების ბაზარზე საინვესტიციო შეთანხმებებმა სამას ორმოცდაერთი მილიარდი დოლარი შეადგინა. ეს კი მაქსიმალური მაჩვენებელია, ნებელია უძრავი ქონების ბაზარზე განხორციელებული ინვესტიციების ბოლო 11 წლის განმავლობაში.

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური უკვე იწყებს ახალი ინდიკატორის - მშენებლობის ღირებულების ინდექსის (Construction Cost Index – CCI) გამოქვეყნებას. აღნიშნული ინდექსის მიზანია, რომ მშენებლობის პროცესში გამოყენებული წარმოების ფაქტორების (მასალებისა და სერვისების) ფასების დროში ცვლილების ასახვა. აღნიშნული ინდექსი წარმოადგენს მნიშვნელოვან მაკროეკონომიკურ მაჩვენებელს. ის აუცილებელია ქვეყნის საინვესტიციო გარემოს სწორი შეფასებისთვის, ასევე სამშენებლო სექტორში დაგეგმვისა და პროგნოზირებისთვის.

13. საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში მნიშვნელოვანი და გარდამტეხი რეფორმები დაიწყო 2010 წლიდან, რომელიც დღესაც გრძელდება. იხვეწება და ვითარდება როგორც კანონმდებლობა, ისე ელექტრონული სისტემა. შესყიდვების ელექტრონული სისტემის შექმნის ძირითად ამოცანას სახელმწიფო შესყიდვების მაქსიმალურად გამჭვირვალედ წარმართვა, კონკურენტუნარიანი ბაზრის შექმნა და კორუფციის მინიმუმამდე დაყვანა წარმოადგენდა. მიუხედავად იმისა, რომ ელექტრონული სისტემა მაქსიმალურად გამჭვირვალეა და თანაბარ პირობებს ქმნის ყველა მიწოდებელი კომპანიისათვის, კანონმდებლობაში ჯერ კიდევ არსებობს შესყიდვის საშუალებები, რომლებიც შეიცავს კორუფციული გარიგების მაღალ რისკებს, იძლევა სუბიექტური გადაწყვეტილებების მიღების საშუალებას, შერჩევითობას და შესაბამისად მოითხოვს გადახედვასა და ყურადღების მიპყრობას. კანონმდებლობაში ასეთ შესყიდვის ტიპს მიეკუთვნება გამარტივებული შესყიდვა, რომელიც საჭიროებს საფუძვლების დახვეწას. სტატიის მიზანია სახელმწიფო

შესყიდვების სფეროში არსებულ კანონმდებლობის ზოგადი მიმოხილვა, გამარტივებული შესყიდვის საფუძვლების დახვეწასა და ხარვეზებზე ყურადღების გამახვილება.

14. სტატიაში ნაჩვენებია ინსტიტუციური თეორიის ევოლუცია. ინსტიტუციონალისტთა თვალსაზრისით, ეკონომიკური ურთიერთობები გარკვეული სისტემაა, რომლის გააზრება მხოლოდ უფრო დიდ სისტემაში განხილვითაა შესაძლებელი. ადამიანი და საზოგადოება სოციალურ ურთიერთობათა ერთობლიობაა. წარმოების წესი, დოვლათის განაწილების სისტემა და ამ დოვლათის მოხმარების თავისებურებები დამოკიდებულია, არა მარტო ადამიანის განვითარების ფაქტორებზე, არამედ იმ ისტორიულ სპეციფიკურ თავისებურებათა ზემოქმედებაზე, რომელიც დამახასიათებელია ამა თუ იმ ქვეყნისათვის.

მეოცე საუკუნის დასაწყისში აღმოცენებულმა ეკონომიკურმა თეორიამ ინსტიტუციონალიზმმა, ახალი პარადიგმების გაჩენასთან ერთად, სახე იცვალა. გასული საუკუნის 90-იან წლებში ნეო (ახალ) ინსტიტუციონალიზმად გარდაიქმნა. მისი მიმდევრებისა და მხარდამჭერების რაოდენობა გაფართოვდა. განსაკუთრებით პოპულარული პოსტსოციალისტურ და სხვა რადიკალური გარდაქმნების ქვეყნებში გახდა. ინსტიტუციურმა ეკონომიკურმა თეორიამ, თავისი ზოგადობის მაღალი დონის გამო, გაგრძელება სხვა ეკონომიკურ მიმდინარეობებში ჰპოვა. უშუალოდ მისგან წარმოიშვა “კონსტიტუციური ეკონომიკა”, ხოლო მასთან დიდკუსიაში შეიქმნა “ეკონომიკური იმპერიალიზმის” თეორია. იგი ორგანულად უკავშირდება, ისეთ საზოგადოებრივ მეცნიერებებს, როგორცაა პოლიტიკური ეკონომია და ეკონომიკური ანთროპოლოგია.

ინსტიტუციონალიზმი წარმოიშვა, როგორც ახალი, უკვე არსებული მეცნიერული ეკონომიკური თეორიებისადმი ალტერნატიული მიმართულება. ხოლო ნეოინსტიტუციონალიზმი, ნეოკლასიკური ეკონომიკურ თეორიასთან და კეინსიანელობასთან მჭიდრო კავშირში ვითარდება. შესაბამისად, ახალ და ძველ ინსტიტუციონალურ თეორიებს შორის არსებითი სხვაობაა, როგორც კვლევის მეთოდით, ასევე საკვლევი ობიექტისადმი დამოკიდებულებიდან გამომდინარე.

15. საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სფეროს მნიშვნელოვანი და გარდამტეხი რეფორმები დაიწყო 2010 წლიდან, რომელიც დღესაც გრძელდება. იხვეწება და ვითარდება, როგორც კანონმდებლობა ასევე ელექტრონული სისტემა. შესყიდვების ელექტრონული სისტემის შექმნის ძირითად ამოცანას წარმოადგენდა სახელმწიფო შესყიდვების მაქსიმალურად გამჭვირვალედ წარმართვა, კონკურენტუნარიანი ბაზრის შექმნა და კორუფციის მინიმუმამდე დაყვანა. მიუხედავად იმისა, რომ ელექტრონული სისტემა მაქსიმალურად გამჭვირვალეა და თანაბარ პირობებს ქმნის ყველა მიმწოდებელი კომპანიისათვის, კანონმდებლობაში ჯერ კიდევ არსებობს შესყიდვის საშუალებები, რომლებიც შეიცავს კორუფციული გარიგების მაღალ რისკებს, იძლევა სუბიექტური გადაწყვეტილებების მიღების საშუალებას, შერჩევითობას და შესაბამისად მოითხოვს გადახედვასა და ყურადღების მიპყრობას.

სახელმწიფო შესყიდვები კორუფციისადმი ერთ-ერთი მგრძობიარე სისტემაა, რადგან შესყიდვის მეშვეობით ხდება სახელმწიფო და ადგილობრივი სახსრების განკარგვა. ხარვეზების შესწავლის და ანალიზის გათვალისწინების საფუძველზე მოქმედი კანონმდებლობის ძირითადი წილი შესაბამისობაშია საერთაშორისო სტანდარტებთან. საქართველოში არსებული შესყიდვების ელექტრონული სისტემა გაერო-ს საჯარო სამსახურის კონკურსზე ერთ-ერთ საუკეთესოდ იქნა აღიარებული, როგორც კორუფციის პრევენციის და წინააღმდეგ ბრძოლის საშუალება. სახელმწიფო შესყიდვის სფეროში ძირითადი რეფორმები უკვე გატარებულია, თუმცა რა თქმა უნდა კვლავ არსებობს ხარვეზები, რომლებიც დამატებით საჭიროებენ დახვეწას პროცედურების განვითარებისა და გამჭვირვალობის ხარისხის ამაღლების მიზნით.

16. 21-ე საუკუნეში, რომელიც არის ცოდნის საუკუნე, უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამის კონკურენტუნარიან ცოდნასა და ტექნოლოგიებს ქვეყნის სწრაფი განვითარებისათვის, (მ.შ.საინვესტიციო მიმზიდველობისათვის). ამ მიმართულებით ნაშრომში განხილულია

ნიდერლანდების, იაპონური კომპანიების მაგალითები და მოცემულია ეკონომიკურ განათლების სფეროში მიმდინარე პროცესების ანალიზი. გამომდინარე აქედან, თანამედროვე პირობებში, განსაკუთრებით კრეატიული ეკონომიკის დროს მიზანშეწონილად მიჩნეულია მეცნიერულ ტექნიკური ცოდნის კვლავწარმოების ფორმების გამოყოფა, რომელთა პრაქტიკულ რეალიზაციას უადრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს საინვესტიციო გარემოს გასაუმჯობესებლად.

17. ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა და დასაქმების გაუმჯობესება კომპლექსური პრობლემაა. იგი ობიექტური და სუბიექტური ფაქტორებით არის განპირობებული. ობიექტურ წანამდღვრებს შორის აღსანიშნავია მიზეზ-შედეგობრივად ურთიერთდაკავშირებული შემდეგი გარემოებები: ეკონომიკური სისტემის საბაზრო ეკონომიკურ სისტემად გარდაქმნა; შრომის ბაზრის პრინციპებზე დაფუძნებული სისტემის (უმუშევრობის ბუნებრივი დონით) დამკვიდრება; დისპროპორცია არსებული სამუშაო ძალის სტრუქტურასა და ეკონომიკის ერთობლივი მოთხოვნის სტრუქტურას შორის; ეგრეთწოდებული „მონო ქალაქების“ პრობლემა; ეკონომიკის ატროფირებული სექტორული და რეგიონული სტრუქტურა.

სუბიექტურ ფაქტორებს შორის აღსანიშნავია: ინსტიტუციური სისტემის ფუნქციონირების დაბალი დონე, მათ შორის, შრომითი ურთიერთობების სუსტი სახელმწიფო რეგულირება; დასაქმების არაეფექტიანი სახელმწიფო პოლიტიკა; უმუშევართა რაოდენობის შემცირების პრევენციული ღონისძიებების, აგრეთვე, რეგიონებში შრომითი ურთიერთობების სფეროში სახელმწიფო კონტროლის ქმედითი მექანიზმის ნაკლებობა; რეგიონული და ადგილობრივი თვითმმართველობის დონეებზე დასაქმების ხელშეწყობის პროგრამების არასათანადო ფინანსური უზრუნველყოფა.

რეგიონებში დასაქმების ეფექტიანი დონის მიღწევა შეუძლებელია დასაქმების სამსახურების ფუნქციონირების გარეშე. ისინი განახორციელებენ დასაქმების პროგრამებს და შესაბამის ღონისძიებებს.

რეგიონში დასაქმების პრობლემების გადაწყვეტის ძირითად გზებად გვესახება: სამუშაო ადგილების სისტემის განვითარების რეგულირება; სამუშაო ადგილებზე მოთხოვნის რეგულირება; კადრების პროფესიული მომზადებისა და გადამზადების სისტემის განვითარება; ქალების და ახადგაზრდების სეზონური დასაქმება; საზოგადოებრივი სამუშაოების ორგანიზება.

18. სტატიაში განხილულია მოსახლეობის კეთილ-დღეობის დონე, მისი დადებითი და უარყოფითი მხარეები, გამოთქმულია მოსაზრებები ქვეყნის ეკონომიკის განსავითარებლად, უმუშევრობის სამცირებლად,

სამუშაო ადგილების შესაქმნელად, სოფლებში მუშახელის შესანარჩუნებლად, საგადასახადო სისტემის დასარეგულირებლად. აღნიშნული პრობლემების გადაჭრა მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ქვეყნის ეკონომიკის ზრდას და შესაბამისად, მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლებას.

19. საქართველოში 1992-1998 წლებში ჩატარებული ნაჩქარევი და გაუაზრებელი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის რეფორმის შედეგად საქართველოს სახნავი მიწები და მრავალწლიანი ნარგავები დაქუცმაცდა და განიავდა. მიწის ფართობების ფიზიკურ პირებზე უფასოდ და პატარ-პატარა ნაკვეთებად განაწილებამ გამოიწვია მიწის დანაწევრება ფრაგმენტაცია და მისი არაეფექტურად გამოყენება. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების ასეთმა განაწილებამ სახნავი მიწების მასივები დაიყო წვრილ კონტურებად და განაწილდა, როგორც სოფლის, ასევე დაბისა და ქალაქის მოსახლეობაზე. საქართველოში დადგა ის პერიოდი, რომ აუცილებლობას წარმოადგენს დავიწყოთ მუშაობა მიწების კონსოლიდაციის საკითხებზე. წინააღმდეგ შემთხვევაში შეუძლებელი იქნება მაღალეფექტურად საოფლის მეურნეობის დარგის განვითარება. საკვანძო სიტყვები: მიწის კონსოლიდაცია, მიწის ნაკვეთების ფრაგმენტაცია, მიწის რეფორმა, მიწის გაცვლა.

20. საქართველოსა და ჩინეთის ისტორიული წარსულიდან გამომდინარე, შეიძლება აღინიშნოს, რომ ორივე ქვეყანას გავლილი აქვს სოციალისტური საზოგადოების მშენებლობის გზა. აღნიშნულ პროცესს საფუძველი

ჩაუყარა სახელმწიფო აპარატმა, რომელმაც თავის ხელში მოაქცია ქონებრივი ურთიერთობების მთელი სისტემა და ეროვნული მეურნეობის მართვის ფუნქციები. სოციალიზმის საბჭოური მოდელის შედეგები ყველასთვის ცნობილია. ჩინეთის მთავრობამ შეაფასა რა ქვეყანაში შექმნილი ვითარება და მიიღო დროული გადაწყვეტილება თანმიმდევრული რეფორმების გატარების აუცილებლობის შესახებ. სწორად განხორციელებული რეფორმების შედეგად, ჩინეთი სწრაფად განვითარებადი ქვეყანად იქცა. საქართველომ შეარჩია რადიკალური და სწრაფი ცვლილებების გზა, გატარდა „მოკური თერაპიის“ პროგრამა. თანდათანობით, ეკონომიკური მდგომარეობა გაუმჯობესდა, თუმცა უმუშევრობისა და სიღარიბის დონის მიმართებაში მოსალოდნელი შედეგი აღნიშნულ პროგრამას არ გამოუღია. განხორციელებული რეფორმები არასაკმარისი აღმოჩნდა კერძო სექტორის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისათვის და მწარმოებლურობის გაზრდისათვის. მაგრამ, სირთულეების მიუხედავად, საქართველო ერთ-ერთ მოწინავე რეფორმატორ ქვეყნად აღიარეს და ამჟამად ქვეყანას ბიზნესის წარმოების სიმარტივის მაჩვენებლით 185 ქვეყანას შორის მე-6 ადგილი უკავია. დღესდღეობით ჩინეთის სტრატეგიული კონცეფცია სახელწოდებით "ერთი სარტყელი და ერთი გზა" ჩინეთის საგარეო-ეკონომიკური პოლიტიკის ერთ-ერთ მთავარ კურსს წარმოადგენს. 2019 წლის აპრილის თვის მდგომარეობით, ინიციატივის "ერთი სარტყელი და ერთი გზა" ჩარჩოში ჩინეთმა ხელი მოაწერა თანამშრომლობის ხელშეკრულებებს 126 ქვეყანასთან და 29 საერთაშორისო ორგანიზაციასთან, მათ შორის არის საქართველოც. ჩინეთსა და საქართველოს შორის ურთიერთობები აგებულია ურთიერთპატივისცემისა და მეგობრობის პრინციპზე.

21. მცირე და საშუალო საწარმოების განვითარების თემა ძალზე აქტუალურია საქართველოში არსებული ეკონომიკის მოდერნიზაციის პირობებში. საქართველოსთვის, როგორც გარდამავალი ეკონომიკის ქვეყნისთვის პირველი ამოცანაა დიდი ზომის საწარმოების რესტრუქტურირება, ბაზართან ადაპტირება, და კონკურენტუნარიანობის ზრდა, ეკონომიკური ტრანსფორმაციის შედეგად წარმოქმნილი ჭარბი სამუშაო ძალის დასაქმება, პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური წონასწორობის უზრუნველყოფა. მეწარმეობის განვითარება ქვეყნის ეკონომიკის ზრდის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია. ინოვაციები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაში.

22. მცირე და საშუალო ბიზნესთა დიდი ნაწილი, ამპროცესში ჩამოყალიბდნენ, როგორც დამოუკიდებელი ეკონომიკური სუბიექტები, რომლებიც წარმატებით დაადგნენ სახელმწიფო პარტნიორული მზრუნველობის საფუძველზე სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარების გზას. ნიშანდობლივია, აღინიშნოს, რომ ამ საფუძველზე მიეცათ მათ, ახალი დამოუკიდებელი მენეჯმენტის ნორმატიული ეკონომიკური და იურიდიული ბაზის შექმნისა და მისი შესაბამისი ახალი ეკონომიკის განვითარების შესაძლებლობა, მოსახლეობის ცხოვრების დონის რამდენადმე ამაღლებისა და კეთილდღეობის გაუმჯობესების საშუალება.

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, დიგიტალური საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ზვიადი ვეკუა	ჯანდაცვის სისტემის განვითარების თავისებურებები	ბიზნეს-ინჟინერინგი, N3-4.2019	თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	5

		ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკაში, ISSN 1512-0538		კოსტავას 77, კორპ. VI, სართ. VI, ოთ. 615ბ.	
2	ნატო ჩიკვილაძე ნინო ანანიაშვილი	სახელმწიფოს მზაობა შეზღუდული შესაძლებლობის პირთა დასაქმებაში	ჟურნალი „ბიზნეს- ინჟინერინგი“ 2019 #1-2	თბილისი	
3	დალი სეხნიაშვილი	მეწარმე ქალების მხარ დაჭერის სახელმწიფოს პოლიტიკის ახალი ინსტრუმენტები	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთ აშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ეკონომიკა და ფინანსები“, ISSN – 2587 – 5000, 2019 #3	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“	
4	დალი სეხნიაშვილი	სტრატეგიული ინიციატივა „ერთი სარტყელი ერთი გზა“ საქართველოში ტურიზმის განვითა რების კონტექსტში	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“, ISSN: 1512-0538, 2019 #3-4		
5	დალი სეხნიაშვილი	ქალთა სამეწარმეო აქტივობის სოციალურ- ეკონომიკური მნიშვნელობა და ახალი ინიციატივები ქალთა ეკონომიკური გაძლიერებისთვის	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ეკონომიკა და ფინანსები“, ISSN – 2587 – 5000, 2019 #2	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“	
6	ალექსანდრე სიჭინავა, დალი სეხნიაშვილი	Стратегическая инициатива «Один пояс – один путь» и новые перспективы экономического мира между Грузией и Китаем	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“, ISSN: 1512-0538, 2019 1-2		

7	ალექსანდრე სიჭინავა, დალი სეხნიაშვილი	„უძრავი ქონების შეფასების“ უმაღლეს სასწავლებლებში დამოუკიდებელ სპეციალობად შემოღების საკითხისათვის	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“ ISSN: 1512-0538, 2019, 1-2		
8	ტარიელ კიკვაძე დავით გეგია	ლარის კურსზე მოქმედი ფაქტორების ანალიზი. ISSN 1512-0538	”ბიზნეს-ინჟინერინგი”, 2019, N 3	თბილისი, სტუ. კოსტავას 77, კორპ. VI, ოთ.615 ბ	5
9	ტარიელ კიკვაძე ბელა კუტიბაშვილი	მდგრადი განვითარების ეკოლოგიური ასპექტების განხილვა. ISSN 1512-0538	”ბიზნეს-ინჟინერინგი”, 2019, N 4	თბილისი, სტუ. კოსტავას 77, კორპ. VI, ოთ.615 ბ	5
10	ლია კვარაცხელია, ქეთევან ხორავა	ეკონომიკური თავისუფლების თეორიული ასპექტები	ბიზნეს ინჟინერინგი , #3-4	თბილისი, სტუ 2019 წელი	7
11	ლია კვარაცხელია, მალხაზ წულაია	კონკურენციის პოლიტიკის ევროპული მოდელის ანალიზი	ბიზნეს ინჟინერინგი , #3-4	თბილისი, სტუ 2019 წელი	7
12	დავით გეგია ტარიელ კიკვაძე	ლარის კურსზე მოქმედი ფაქტორების ანალიზი. ISSN 1512-0538	”ბიზნეს-ინჟინერინგი”, 2019, N 3	თბილისი, სტუ. კოსტავას 77, კორპ. VI, ოთ.615 ბ	5
13	მ.ბენია;	ემოციური ინტელექტის გავლენა	Newuni საერთაშორისო კონფერენცია 2019 მაისი	თბილისი	მ.ბენია;
14	მ.ბენია; ი.ბენია	პროფესიათა ენტროპია	ჟურნალი ბიზნესინჟინერინგი 2019	თბილისი	მ.ბენია; ი.ბენია
15	მ.ბენია; ს.გორგილაძე	მედიაეკონომიკა - თავისუფალი დროის ინდუსტრია	აწსუ საერთაშორისო კონფერენციის კრებული	ქუთაისი	

1. სტატიაში განხილულია ჩინეთის ჯანდაცვის სისტემის ისტორიული განვითარება და თანამედროვე მდგომარეობა. სოციალისტური წარსული და რეფორმირების არათანმიმდევრული, სწრაფი კურსი ჯანდაცვის სფეროში პოსტკომუნისტურ ქვეყნებში დასავლეთ ევროპის ქვეყნებისგან განსხვავებული მიდგომებსა და ტრადიციებზე გარკვეული აქცენტების გაკეთების საფუძველს ქმნის. მსგავსი პრობლემები არსებობდა მეოცე საუკუნის მიწურულს ჩინეთშიც. ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის მიერ ჯანდაცვის სექტორის განვითარების და მართვის მიდგომები შეიძლება მაგალითი გახდეს მთელი რიგი განვითარებადი ქვეყნისთვის, მათ შორის საქართველოსთვის. გარკვეულწილად მსგავსი საბაზისო მდგომარეობა, ურბანულ დონეზე გარემოს ეკოლოგიური დაბინძურების სიმწვავე, ცენტრსა და რეგიონს შორის სამედიცინო მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის განსხვავებულობა ჩინეთის ჯანდაცვის სისტემაში მიმდინარე ცვლილებებს და მისი განვითარების დინამიკას ქვეყნებს შორის გაღრმავებული ეკონომიკური კავშირების ფონზე საქართველოსთვის საინტერესოს ხდის.
2. ადამიანის ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი ფაქტორია შემოსავალი, რომლის ადეკვატ ური რაოდენობა განსაზღვრავს ცხოვრების ხარისხს, ფიზიკურ და ემოციურ კმაყოფილებას, ჯანმრთელობას და ფსიქო-სოციალურ სტატუსს. არსებობს ვალდებულებები, რომელთაც თავს ვერ ავარიდებთ, როგორცაა კომუნალური გადასახადები, კვება, სამედიცინო მომსახურება და არსებობს ადამიანური მოთხოვნილება, როდესაც მას თავად სურს თავისივე ცხოვრება დატვირთოს სამუშაოთი, რომლის შესრულებასაც უნდა მოცდევდეს შესაბამისი მატერიალური ანაზღაურება.
3. მრავალი ქვეყანა იკვლევს სახელმწიფო შესყიდვების გამოყენების პოტენციალს ქალთა მეწარმეობისთვის ბაზრის შესაძლებლობების გასახსნელად და უფრო მეტ დახმარებას უწევს ზრდაზე ორიენტირებულ ქალ მეწარმეებს. ის პრობლემები, რომლებიც ქალს ბიზნესის წამოწყების დროს აქვს, მოიცავს მეწარმეობის დაბალ უნარ-ჩვევებს, რაც ხელს უშლის სოციალურ და კულტურულ ურთიერთობებს, ფინანსებზე წვდომის უფრო დიდ სირთულეებს, მცირე და ნაკლებად ეფექტურ სამეწარმეო ქსელებს და პოლიტიკურ სტრუქტურებს, რომლებიც აფერხებენ ქალთა მეწარმეობას. ტრადიციული ინსტრუმენტები, როგორცაა ტრენინგი და გრანტები, გამოიყენება ამ ბარიერების დასაძლევად. მეწარმეობაში ქალთა მხარდასაჭერად, მრავალი ახალი მიდგომა არსებობს განვითარებულ ქვეყნებში. ეს არის ბიზნეს ინკუბატორები და ბიზნესის დაჩქარების პროგრამები, ასევე რისკ კაპიტალისთვის ინფრასტრუქტურის შექმნა. ფართო ინსტიტუციური პირობები ასევე უნდა გაუმჯობესდეს. სამეწარმეო აქტივობის განვითარებაზე დიდ გავლენას ახდენენ როლ- მოდელები და სოციალური კონტაქტები, რაც საქართველოში ქალთა სამეწარმეო აქტივობის ასამაღლებლად უნდა იქნეს გამოყენებული.
4. ჩინეთის ინიციატივა „ერთი სარტყელი - ერთი გზა“ სხვადასხვა ქვეყნებს შორის თანამშრომლობის ინოვაციური მეთოდია. ეკონომიკური თანამშრომლობის ეს მოდელი გავლენას მოახდენს მონაწილე ქვეყნების პოლიტიკურ სტაბილურობასა და უსაფრთხოებაზე და ეკონომიკის ყველა დარგის განვითარებაზე, მათ შორის ტურიზმის ინდუსტრიაზე. ინიციატივა განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს ხუთ პრიორიტეტს: პოლიტიკური ურთიერთობების გაღრმავებას, საგზაო კავშირების განვითარებას, მუდმივი ვაჭრობის უზრუნველყოფას, ფულის მიმოქცევის სფეროს გაძლიერებას და ხალხთა შორის ურთიერთგაგების განვითარებას. ყველა ეს პრიორიტეტი არსებითად უკავშირდება ტურიზმის ინდუსტრიასაც. სტატიაში გაანალიზებულია, თუ როგორ იმოქმედებს ჩინეთის ინიციატივა „ერთი სარტყელი - ერთი გზა“ პრიორიტეტები სხვადასხვა ქვეყანაში ტურიზმის ინდუსტრიის განვითარებაზე და განსაკუთრებით საქართველოს ტურიზმის სექტორის განვითარებაზე.
5. ქალები მსოფლიოს მოსახლეობის ნახევარს შეადგენენ და მათ თავიანთი როლი უნდა შეასრულონ უფრო აყვავებული სამყაროს შექმნის საქმეში. ქალთა მეწარმეობასა და ზოგადად სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას შორის არსებობს დადებითი და ძლიერი კორელაცია. ქალთა მეწარმეობა განიხილება,

როგორც ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოების ეკონომიკურ განვითარებას.

ქალთა სამეწარმეო საქმიანობა აძლიერებს საკუთარ ავტონომიასა და დამოუკიდებლობას, გავლენას ახდენს პიროვნულ და ეკონომიკურ სფეროებზე. სოციალური, ეკონომიკური და ეკოლოგიური მდგრადობის მნიშვნელოვანი კომპონენტია ქალთა პირადი დამოუკიდებლობის, თვითკმარობის და მათი უფლებების ამაღლება და მათი გაძლიერება. სტატიაში განხილულია ამ სფეროში ახალი მიდგომები და კვლევები. ამ ახალი გამოკვლევების საფუძველზე ავტორი აანალიზებს ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების შესაძლებლობებს და იძლევა რამდენიმე რეკომენდაციას სამთავრობო ორგანოების, ბიზნესის მფლობელებისა და დაინტერესებული პირებისთვის.

6. ეკონომიკური მშვიდობა გულისხმობს, რომ ურთიერთობები, ინსტიტუტები და სტრუქტურები ქმნან და მხარს უჭერს საზოგადოების მდგრად და მშვიდობიან განვითარებას. ამ კონტექსტში საინტერესოა ახალი ეკონომიკური განვითარების სტრატეგია „ერთი სარტყელი - ერთი გზა“, რომელიც მიზნად ისახავს ინფრასტრუქტურის შექმნას და ევრაზიის ქვეყნებს შორის ურთიერთობების დამყარებას, საუბარია აღმოსავლეთიდან დასავლეთში საქონლის პირდაპირი მიწოდების სავაჭრო დერეფნის შექმნის ხელსაყრელ პირობებზე.

საქართველომ მხარი დაუჭირა „ერთი სარტყელი - ერთი გზის“ ინიციატივას და აქტიურად მონაწილეობს მასში. მან ერთმა პირველმა მოაწერა ხელი აბრეშუმის გზის მემორანდუმს ეკონომიკური სარტყელის ერთობლივი მშენებლობის შესახებ. ამ სტრატეგიის განხორციელება ხელს შეუწყობს მხარეებს შორის ურთიერთსასარგებლო ეკონომიკური და სავაჭრო თანამშრომლობის დაჩქარებას.

7. სტატიაში დასაბუთებულია, რომ უძრავი ქონების შესწავლა აუცილებელია სისტემური და ინტერდისციპლინარული თვალსაზრისით და ყურადღება გამახვილებულია ეკონომიკასა და ბიზნესში საინჟინრო ეკონომიკური პროფილის სპეციალისტების მომზადების აუცილებლობაზე. უძრავი ქონების გეოგრაფიული კონცეფცია განისაზღვრება მისი ფიზიკური და ტექნიკური აღწერილობით. მნიშვნელოვანი საკითხია უძრავი ქონების შინაარსის და სტრუქტურის, მისი ზომა და ადგილმდებარეობა, კლიმატი, ნიადაგის ნაყოფიერება, გარე სამყარო და სხვა პარამეტრები. უძრავ ქონებაზე გავლენას ახდენს ფიზიკური, ქიმიური, ბიოლოგიური, ტექნოლოგიური და სხვა პროცესები. შედეგად, მუდმივად იცვლება უძრავი ქონების გამოყენების ხარისხი და ფუნქციონალური გამოყენების პირობები, გარიგების პროცესის, საკუთრების ან გამოყენების გარემოებები.

ეკონომიკური კონცეფციის თანახმად, უძრავ ქონებაში ინვესტიცია არის ეფექტური ინსტრუმენტი შემოსავლების ზრდისთვის. ხოლო იურიდიული თვალსაზრისით, უძრავი ქონება არის საზოგადოებრივი და კერძო სამართლის ერთობლიობა, რომელსაც ადგენს სახელმწიფო. შესაბამისად, სახელმწიფო ადგენს საკუთარ სპეციფიკაციებსა და სტანდარტებს.

სტატიაში განხილულია უძრავი ქონების ეკონომიკური, ორგანიზაციული და სამართლებრივი ურთიერთობების სისტემა, რომელიც ემყარება საკანონმდებლო და ნორმატიულ აქტებს. საქართველოში ამ სფეროში ათზე მეტი საკანონმდებლო და ნორმატიული აქტი მოქმედებს. უძრავი ქონების ეკონომიკის შესწავლა ხელს შეუწყობს რიგი სხვა დისციპლინის შესწავლას.

8. პირველ სტატიაში გაანალიზებულია ლარის კურსზე მოქმედი ფუნდამენტური ეკონომიკური ფაქტორები ეკონომეტრიკული მოდელის გამოყენებით. კერძოდ, ფუნდამენტური ფაქტორები შერჩეული იქნა ექსპერტებთან კონსულტაციის საფუძველზე. ოფიციალური წყაროებიდან შესაბამისი მონაცემების მოძიების შემდეგ კი ჩატარდა წრფივი მრავლობითი რეგრესიული ანალიზი.

9. მეორე სტატიაში განხილულია საქართველოსა და მსოფლიოში არსებული მდგომარეობა მდგრადი განვითარების ეკოლოგიური მიმართულებით, „მწვანე ეკონომიკის“ ზოგადი კონცეფცია და მნიშვნელოვანი პრინციპები, საკითხის აქტუალობა.

10. ეკონომიკური თავისუფლება ქვეყნის განვითარების საწყისია. თუ გადავხედავთ მცირე რესურსების მქონე ქვეყნებს მათი, როგორც სახელმწიფოს განვითარება პირდაპირ დაკავშირებულია ეკონომიკურ თავისუფლებასთან. თუ დავსვამთ რა ან ვინ არის სახელმწიფოს ღერძი, პასუხი არის - თავისუფალი ადამიანი, ხოლო ეკონომიკური სისტემის მამოძრავებელი ძალა - ეკონომიკური თავისუფლება. ეკონომიკური თავისუფლება ის მთავარი ელემენტია, რომელმაც პროგრესს მიაღწია როგორც საზოგადოების, ასევე ეკონომიკის განვითარებაში.

Heritage Foundation ქვეყნების ეკონომიკურ თავისუფლებას სხვადასხვა კომპონენტის მიხედვით განსაზღვრავს, მათ შორის არის ქონების უფლება, სასამართლო სისტემა, მთავრობის ერთიანობა, გადასახადები, მთავრობის ხარჯები, ჯანდაცვა, ბიზნესის თავისუფლება, შრომის, მონეტარული, ვაჭრობის, ინვესტიციების და ფინანსური თავისუფლება.

Heritage Foundation -ის ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსში საქართველოს კვლავ მე-16 ადგილი უჭირავს, თუმცა, ეკონომიკური თავისუფლება 75,95-ად არის შეფასებული, რაც გასულ წელთან შედარებით ნაკლებია - 2018 წელს ეს მაჩვენებელი 76,25 გახლდათ.

11. კონკურენციის შესახებ უცხოეთის ქვეყნების კანონმდებლობათა ანალიზი საშუალებას იძლევა გამოიყოს საბაზრო ურთიერთობების სამართლებრივი რეგულირების ორი ფორმა - ამერიკული და ევროპული. ამერიკული მოდელი ემყარება ბაზარზე არსებული ყველა სამართლებრივი ურთიერთობების კონკურენციულ (ანტიმონოპოლიურ) რეგულირებაზე დაქვემდებარების პრინციპს. ამის მაგალითს წარმოადგენს, აშშ-ში უცხოური ინვესტიციების სამართლებრივი რეგულირება, რომელიც წარმოაჩენს აშშ-ში კონკურენციის შესახებ კანონმდებლობის თავისებურებებს, რომელთაგან უმთავრესი არის - ანტიმონოპოლიური რეგულირების მექანიზმის სრულყოფის ხარისხი. კონკურენციული კანონმდებლობის ევროპული მოდელი კი, უპირველეს ყოვლისა მიმართულია მონოპოლიური (დომინირებული) მდგომარეობის ბოროტად გამოყენების წინააღმდეგ, მონოპოლიებზე ზედამხედველობისა და კონტროლის უზრუნველყოფისაკენ; ნორმები არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის შესახებ ევროპულ მოდელში გამოყოფილია ცალკე კანონის რეგულირების სფეროდ. აღნიშნული მოდელი გამოიყენება დიდ ბრიტანეთში, საფრანგეთში და ევროპის რიგ ქვეყნებში, ავსტრალიაში, ახალ ზელანდიაში და სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკაში. წინამდებარე სტატია კი ეხება კონკურენციული პოლიტიკის ევროპულ მოდელს.

12. სტატიაში გაანალიზებულია ლარის კურსზე მოქმედი ფუნდამენტური ეკონომიკური ფაქტორები ეკონომეტრიკული მოდელის გამოყენებით. კერძოდ, ფუნდამენტური ფაქტორები შერჩეული იქნა ექსპერტებთან კონსულტაციის საფუძველზე. ოფიციალური წყაროებიდან შესაბამისი მონაცემების მოძიების შემდეგ კი ჩატარდა წრფივი მრავლობითი რეგრესიული ანალიზი.

13. რა სურს ადამიანს? რთულია გასაზღვრა, თუმცა რა არ სურს, მშვენივრად იცის. დღეს მსოფლიო ჭარბწარმოებისაგან იტანჯება და არა დეფიციტისგან, კონკურენციამ არნახულ მასშტაბებს მიაღწია. გასულ საუკუნეში მოთხოვნა განაპირობებდა მიწოდებას და ეს აწონასწორებდა ბაზარს. ახლა მეწარმე არარსებულ პროდუქტსა და მომსახურებაზე აჩენს მოთხოვნას. ინდივიდუუმების ორიგინალური პროექტების რეალიზების ეპოქაა, საკუთარი სურვილით კოლაბორაციების შექმნის, იდეების გენერირებისა და შეჯერების. სერიული წარმოების დიდი და აღიარებული ბრენდები თანდათან კარგავენ რეიტინგებს, რადგან მისი უდიდებულესობა მომხმარებელი უპირატესობას ანიჭებს კრეატიული, არტისტული ხედვით შექმნილ კონცეფციებს, რადგან მობეზრდა მასიური წარმოების პროდუქტი. ეკონომიკურად მაღალგანვითარებული ქვეყნებიდან

საქართველოში ჩამოსულ ტურისტებიც ამჯობინებენ არა სასტუმრო ჰოლიდის ან მერიოტს, არამედ ბუტიკის ტიპის პატარა ოჯახურ სასტუმროებსა და გესთჰაუსებს, სადაც მიიღებენ პერსონალურ ყურადღებასა და ექსკლუზიურ მომსახურებას. სტარტაპერებისთვის ძალიან ხელსაყრელია ეს ტენდენცია, რადგან უჩნდებათ შანსი, ჰყავდეთ მუდმივი სეგმენტი და თავი დაიმკვიდრონ მიკრობიზნესში. გადავხედოთ მშპ-ს მონაცემებს - საქართველოს 2018 წლის პირველი ექვსი თვის მთლიანი შიდა პროდუქტის საშუალო რეალურმა ზრდამ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 5,4 პროცენტი შეადგინა. 2018 წლის IV კვარტალში მთლიანი შიდა პროდუქტის მაჩვენებელმა მიმდინარე ფასებში 11 249.9 მლნ. ლარი იყო. წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით მთლიანი შიდა პროდუქტის რეალური ზრდა 4.5 პროცენტით განისაზღვრა, რაც შეეხება მთლიანი შიდა პროდუქტის დარგობრივ სტრუქტურას აქ ყველაზე დიდი წილი მრეწველობას (16.5%) და ვაჭრობას (16.1%) უჭირავს. შემდეგ პოზიციებს კი იკავებენ: ტრანსპორტი და კავშირგაბმულობა (11.9%), სოფლის მეურნეობა, მეთევზეობა (9.4%), სახელმწიფო მმართველობა (9%), მშენებლობა (6.3%), ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური დახმარება (6.1%). საქართველოსთვის, ასეთ ვითარებაში, მნიშვნელოვანია მომხმარებლებისა და ინვესტორების ნდობის გაძლიერება, ასევე, ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების DCFTA გამოყენებით ქართული ექსპორტისთვის ბაზრების დივერსიფიკაცია. ევროკავშირის ქვეყნებში ეტაპობრივად განვითარდა პოლიტიკონომიკური პროცესები და ინდუსტრიალიზაციის ეპოქას გეგმაზომიერად მოჰყვა პოსტინდუსტრიალიზაცია, შემდგომ კი ციფრული რევოლუცია.

საქართველოში ჯერ ინდუსტრიალიზაციის სიკეთეები არ მიუღია ქვეყანას და პირდაპირ ციფრული ერა შემოიჭრა. ეკონომიკურად ძლიერ ქვეყნებში მშპ-ს 70 % მომსახურების სექტორიდან შემოდის, ეს სფერო მზარდია და მოითხოვს დიდ ძალისხმევას, რომ დაიხვეწოს და მომხმარებლის გამრავალფეროვნებული მოთხოვნების დაკმაყოფილება შეძლოს. ჩვენი ქვეყნის DCFTA სთან მიერთებამ სხვა გამოწვევების წინაშე დაგვაყენა და ხარისხზე მოთხოვნა გაზარდა. მომსახურების სექტორსა და მაღალხარისხიან პროდუქტზე მოთხოვნის ზრდა კორელაციაშია მიმწოდებელთა ზრდასთან, რაც კონკურენციის გამძაფრებას ნიშნავს.

კონკურენტულ გარემოში

14. სოციალურ მედიაინდუსტრიას დღეს უკვე ძალუძს, თვითონ გააჩინოს მოთხოვნა აქამდე არარსებულ საქონელსა და მომსახურებაზე. აუდიტორია დღეს უკვე მხოლოდ ის ობიექტია, რომელიც იღებს არა იმას, რაც სურს, არამედ იმას, რაც მას შესთავაზეს. ამ მოცემულობაში ძვეს სოციალური მედიაინდუსტრიის პოლიტიკური ეკონომიკის საფუძვლები, რომელიც პირველად გადადის მედიაეკონომიკაში. კაპიტალიზმის არსი გახლავთ მოგების მაქსიმიზაციისკენ ლტოლვა. საბაზრო მედიაეკონომიკის პირობებში კი ეს მხოლოდ აუდიტორიის განუხრელი ზრდის პროცესშია განხორციელებადი. სოციალური მედიაინდუსტრია მხოლოდ იდეოლოგიის ჩამომყალიბებელი კი არა, აუდიტორიის გარდაქმნელია მარკეტოლოგთათვის საჭირო საბოლოო პროდუქტად. 80-იანი წ-დან ახალი ეკონომიკა ინფორმაციულია და არამხოლოდ მარტივად ინფორმაციაზე დაფუძნებული, იმიტომ, რომ მთელი სოციალური სისტემის კულტურულ-ინსტიტუციონალური თვისებები უნდა იყვნენ ჩართული ახალი ტექნოლოგიური პარადიგმის განვითარებასა და განხორციელებაში. მედია მოქმედებს როგორც ეკონომიკის სექტორი და ასევე როგორც თანამედროვე დემოკრატიის უმნიშვნელოვანესი სოციალური ინსტიტუტი, როგორც ფასეულობათა სისტემის ჩამოყალიბების მაპროვოცირებელი და თავისუფალი დროის ინდუსტრია. ყოველივე ზემოჩამოთვლილის გარეშე წარმოუდგენელია თანამედროვე საზოგადოება.

15. მედია დიდ როლს თამაშობს თანამედროვე საზოგადოების ცხოვრებაში. საყოველთაოდ აღიარებულია მათი როლი პოლიტიკურ დებატებსა და კულტურულ პროცესში, მოქალაქეთა ინფორმაციით უზრუნველყოფის, მომსახურების, სამოქალაქო საზოგადოების ფორმირებისა და ღირებულებათა სისტემის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით. მედიაეკონომიკა ჯერ კიდევ ბოლომდე არ არის შეფასებული - როგორც

ეროვნული ეკონომიკის უმთავრესი და სწრაფად მზარდი სექტორი, რომელიც საშუალებას აძლევს ადამიანს გააცნობიეროს მედიის ფუნქციონირების კანონები და მათი თანხვედრა ბიზნესთან, სახელმწიფოსთან, მთლიან საზოგადოებასთან. მასმედია მრავალი მიზეზის გამო ხდება ეკონომიკური ანალიზის საგანი. ერთი მხრივ, თავად მედიაინდუსტრია, როგორც ეკონომიკის ძალზედ მომგებიანი სექტორი, დაინტერესებულია ეკონომიკური კანონზომიერების შესწავლით - ასევე საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვან სხვადასხვა ინსტიტუციებთან ურთიერთობით. ამასთანავე აღსანიშნავია რომ ეს განსხვავებული ინდუსტრიაა, რომელიც მხოლოდ მოგების მიღებაზე კი არაა ორიენტირებული არამედ საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკური მოტხოვნილებების დაკმაყოფილებაზეც. მასმედიის საშუალებით ხდება ინტერესის გაღვივება ამა თუ იმსაქონელისა და მომსახურების მიმართ. მედია ეკონომიკა არის ყველაზე მნიშვნელოვანი სოციალურ-ეკონომიკური დისციპლინა ობიექტურად, რადგან სამი დიდი ვეშაპის ურთიერთსარგებლიანობაზე დამყარებული - კორპორატიული ბიზნესი (რეკლამები), სახელმწიფო (რეგულატორი) და საზოგადოება (აუდიტორია, რომელიც ხარჯავს დროს და ფულს).

*** ** მედია ეკონომიკა - თავისუფალი დროის ინდუსტრია რას იხდის მაყურებელი ტელევიზორის ყურების, რადიოს მოსმენისას? ელექტროენერგიასა და რეკლამაში გადახდილი ხარჯი, შეძენილი პროდუქტის ფასში შედის ირიბად. დავუმატოთ- თავისუფალი დრო, რომელსაც ტელევიზიას ვუთმობთ, კინოში, თეატრში დავდივართ. ეკონომიკაში თავისუფალი დრო ითვლება ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვან რესურსად, რომელსაც მომხმარებელი იხდის საქონლისა და მომსახურების შესაძენად, რომელსაც დასასვენებლად და გასართობად იყენებს. ისტორია ადასტურებს, რომ მედია ინდუსტრიის, როგორც ეკონომიკის დამოუკიდებელი დარგის სწრაფი განვითარება განპირობებულია საზოგადოების მნიშვნელოვანი ნაწილის წიგნიერებისა და ინტერესთა სფეროების გაფართოებით. მეცხრამეტე და მეოცე საუკუნეები ინდუსტრიული რევოლუციის დროა, რის შედეგადაც მუშათა მნიშვნელოვანი რაოდენობა კონცენტრირებული აღმოჩნდა ქალაქებში, ჰქონდათ ფიქსირებული სამუშაო დღე და, შესაბამისად, თავისუფალი დროც, თუმც თავიდან ძალიან ცოტა. სწორედ ამ პერიოდში გამოჩნდა მასობრივად გაზეთები დიდ ბრიტანეთში, აშშ-ში, საფრანგეთსა და რუსეთში. მეოცე საუკუნე, რომელიც გახდა ხელფასის მაძიებელთა ბრძოლის საუკუნე საკუთარი უფლებებისთვის, მათ შორის სტანდარტიზებული სამუშაო კვირისთვის, გამოირჩეოდა კიდევ იმით რომ თავისუფალი დრო გაზეთებს, კინოს, თეატრს, რადიოსა და ტელევიზიას ეთმობოდა. ცხოვრების დონის გაუმჯობესება და თავისუფალი დროის ზრდა მედიაეკონომიკის ორი ურთიერთდაკავშირებული და აუცილებელი პროცესია, რომლის გარეშეც თანამედროვე მედია უბრალოდ არ იარსებებს.

თავისუფალი დროის ინდუსტრიის ეკონომიკური მნიშვნელობა - მედია და მასობრივი გართობის საშუალებების სფეროები რომ განუხრელად ზრდის ტენდენციას შეინარჩუნებს, სტატისტიკაც ადასტურებს. 1999 წელს შეერთებულ შტატებში ყველაზე მომგებიანი ინდუსტრია იყო: კომპიუტერული პროგრამებისა და სერვისების წარმოება, კომუნიკაცია, ინტერნეტი. 2004 წ საშუალო ამერიკელი დღეში 10 საათს უთმობდა და წელიწადში დაახლოებით 790 დოლარს ხარჯავდა ინფორმაციისა და გართობის მისაღებად. 2009 წ საშუალო ამერიკელი ყოველწლიურად 187 საათს ხარჯავდა ინტერნეტში. ამ ფონზე, სადაც ონლაინგასართობი სივრცე, მედიის მნიშვნელოვან წილს იკავებს, ეკონომისტებისა და მედია მკვლევარების ინტერესი იმაში მდგომარეობს, რომ გამოიკვლიონ როგორ ვითარდება მედიაეკონომიკა პოლიტიკურ-ეკონომიკური დისკურსის კვეთაზე, რაც შეიძლება

ნაყოფიერად ითანამშრომლოდ პოლიტოლოგებმა, სოციოლოგებმა, ეკონომისტებმა და მედიამკვლევარებმა.

*** კრიტიკული პოლიტიკური ეკონომიკისა და ტრადიციული ეკონომიკის ინტეგრაცია მედიის თეორიები თავისთავად ინტერდისციპლინარული ხასიათისაა და სწორედ ეს ინტერდისციპლინარულობა ხდება მედიაეკონომიკის არსებითი მახასიათებელი, რასაც ადასტურებს ეკონომიკური და ჟურნალისტური მეცნიერებების ინტეგრირებული კონცეფციების მომრავლება. სანამ მედიის ეკონომიკის ყველაზე მნიშვნელოვანი კონცეფციების განხილვის შევუდგებით, უნდა გავითვალისწინოთ ის ძირითადი პირობები, რომლის გარშემოც ვითარდება ეს დისციპლინა.

ცხადია, რომ მედიაეკონომიკის მთავარი აქცენტი მიკროეკონომიკურია, რადგან იგი პირველ რიგში განიხილავს სპეციალურ მედიაინდუსტრიასა და მედიაბაზარს, ადგილობრივი მედიაპროდუქტების მწარმოებლებისა და მომხმარებლების ქცევას. ამასთან, უნდა გვახსოვდეს, რომ მაკროეკონომიკური ფენომენები პირდაპირ გავლენას ახდენენ მიკროეკონომიკურ ფაქტორებზე. ეს ეხება ეკონომიკის ყველა დარგს, მაგრამ უფრო მძაფრად მედიაინდუსტრიას, რომელიც, მედიის საწარმოების მიერ წარმოებული საქონლის სპეციფიკის გამო, სპეციალურად შედის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და მაკროეკონომიკურ პროცესებში.

ისტორიულად, ანგლოსაქსონურ სამყაროში მედიის მკვლევარები ყურადღებას ამახვილებდნენ მედიაზე საკუთრების ეკონომიკური კონტროლის ურთიერთკავშირზე. მიკროეკონომიკურ პროცესებზე დაკვირვებამ აჩვენა რომ საზოგადოებაში ძალაუფლების გადანაწილების პროცირება განპირობებულია სოციალურ მედიაინდუსტრიასთან ეკონომიკური ურთიერთობებით. ამ პროცესების შესაბამისად ოპერირებს მედიაინდუსტრიაც იმ ადგილობრივ ბაზარზე. ასე ყალიბდებოდა თანდათან სოციალური მედიაინდუსტრიის პოლიტიკური ეკონომიკა.

პოლიტიკური ეკონომიკა არის ხალხისა და ეკონომიკური კანონების სამეწარმეო ურთიერთობების მეცნიერება, რომელიც არეგულირებს ისტორიულად ჩამოყალიბებული სოციალურ-ეკონომიკური წარმონაქმნების განვითარებას. საზოგადოებაში ძალაუფლების გადანაწილება განაპირობებს მედიარესურსების წარმოების, გავრცელების, მოხმარების თავისებურებებს. მნიშვნელოვანია აღვნიშნოთ, რომ მედიის ეკონომიკის შესწავლისას აღინიშნება პოლიტიკური ეკონომიკისა და ეკონომიკის განსაკუთრებული დაახლოება და ეს არცაა გასაკვირი საზოგადოებაში სოციალური მედიის განსაკუთრებული როლისა და მედიაბაზრის ორმაგი ბუნების გამო.

თანამედროვე ჟურნალისტის ამოცანაა, ჰქონდეს მინიმუმ ზოგადი წარმოდგენა მაინც ორი ურთიერთდაკავშირებული, მაგრამ მაინც რადიკალურად განსხვავებული დისციპლინის შესახებ. ეს ნიშნავს ესმოდეს მედიის ფუნქციონირება მაკროეკონომიკური კონტექსტში თუ რას უთმობს ტრადიციულად ყურადღებას სოციალური მედიის პოლიტეკონომიკური კვლევა. მეორეს მხრივ ისეთ ჟურნალისტსაც კი, რომელსაც თავისი კომპანიის კომერციულ განყოფილებაში მუშაობის სურვილიც კი არა აქვს, მასაც უნდა ჰქონდეს წარმოდგენა მედია ინდუსტრიის ზოგად მიკროეკონომიკურ მდგომარეობაზე. სწორედ ესაა **მედიაეკონომიკის** ყურადღების მთავარი საგანი, რომელიც ასწავლის მედიასაწარმოების მიერ მატერიალური(შენობების, აღჭურვილობის, ფინანსების) და არამატერიალური (ინფორმაციის, ხალხის - ჟურნალისტების, მენეჯერების, ტექნიკური

პროფესიონალების, მომსახურე პერსონალის) რესურსების რაციონალურ გამოყენებას, რაც განაპირობებს მედიასაწარმოს და მთლიანად მედია ინდუსტრიის ეფექტურ ფუნქციონირებას.

“არ არსებობს მკვეთრი ზღვარი რომელიც მიანიშნებს კლასიკური პოლიტიკური ეკონომიკის მკაფიო გადასვლას ეკონომიკაში”, - წერს კანადელი მკვლევარი ვ. მოსკო, და ვეთანხმები მას, რადგან ვხედავთ რომ მედია მოქმედებს როგორც ეკონომიკის სექტორი და ასევე როგორც თანამედროვე დემოკრატიის უმნიშვნელოვანესი სოციალური ინსტიტუტი, როგორც ფასეულობათა სისტემის ჩამოყალიბების მაპროვოცირებელი და თავისუფალი დროის ინდუსტრია. ყოველივე ზემოჩამოთვლილის გარეშე წარმოუდგენელია თანამედროვე საზოგადოება.

ამ ორი დისციპლინის მჭიდრო ურთიერთკავშირი საშუალებას გვაძლევს განვიხილოთ ისინი ერთიანობაში, რადგან აერთიანებს სოციალური მედიაინდუსტრიის პოლიტეკონომიასა და ეკონომიკას და რელევანტურს ხდის ინტეგრირებულ ტერმინ „მედიაეკონომიკის“ დამკვიდრებას. მედიაეკონომიკა ინტერდისციპლინარული სფეროა, რომელიც მოიცავს მედიაეკონომიკის ელემენტებს (მედიაწარმოებლებისა და მომხმარებლების ქცევა, საბაზრო მედიასტრუქტურისა და კონკურენციის თეორია) და სოციალური მედიაინდუსტრიის პოლიტეკონომიას.

სოციალური მედიაინდუსტრიის შესწავლის ტრადიცია ერთერთი უმთავრესია მედიის კვლევაში. ეროვნული ეკონომიკების კონტექსტში მასმედიას მყარი საფუძვლები აქვს, ამის დასაბუთებად მარქსისტული თეორია გამოდგება, რომელმაც კაცობრიობის ისტორიაში გადამწყვეტი როლი მიანიჭა საზოგადოებრივ მასობრივ წარმოებას. კ. მარქსის დებულება, რომ იდეოლოგიური პროცესები განიხილება, როგორც ერთგვარი ზედნაშენი საზოგადოების საბაზისო ეკონომიკურ საფუძვლებზე, შემდგომ დამუშავდა მედიის თეორეტიკოსების მიერ.

ფრანგი ფილოსოფოსი ლ. ალტიუსერი, იტალიელი მოაზროვნე და პოლიტიკოსი ა. გრამში ყურადღებას ამახვილებდნენ საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკურ სტრუქტურებსა და იდეოლოგიის ჩამოყალიბების განმაპირობებელ ფაქტორებზე. იდეოლოგიური სახელმწიფო აპარატი ხელს უწყობს „ექსპლუატაციის კაპიტალისტური პირობების“ შენარჩუნებას (ლ. ალტიუსერი), ხოლო იდეოლოგიის სფეროში საკომუნიკაციო აპარატი თავის სპეციფიკურ როლს ასრულებს არსებული წესრიგის შენარჩუნებაში. ა.გრამშმა აღნიშნა, რომ სოციალური მედიაინდუსტრია ჩათრეულია “ინკორპორირების” პროცესში - ანუ საზოგადოების ყველა ფენაში სამყაროს აღქმის ძირითადი კონცეპტების შემოტანაში, რაც დომინანტურ ჯგუფებს საშუალებას აძლევს საკუთარი კერძო ინტერესები გაასაღოს, როგორც მთელი საზოგადოების ძირითადი ინტერესი, ცხადია პირველ რიგში ეკონომიკურ ინტერესებზეა საუბარი.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

5.4. სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, დიგიტალური	ჟურნალის/ გვერდი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
---	---------------------	--------------------------------	---------------------	-----------------------------------	------------------------

		საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი		
1	შენგელია რევაზ, ჟუჟუნა წიკლაური, ნათია შენგელია	The Role of Investments in Innovative Business Development(ინვესტიციების როლი ინოვაციური ბიზნესის განვითარებაში)		გაგზავნილია დასაბეჭდად ავსტრიაში	6
<p>1. ინოვაციური ბიზნესის და საერთოდ ინოვაციური ეკონომიკის განვითარების ერთადერთი თუ არა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია ინვესტიციების წარმართვა სწორედ კრეატიული, შემოქმედებითი კონკურენტუნარიანობის მატარებელი ადამიანებისაკენ, დაწყებული მომუშავე პერსონალიდან კომპანიის დამფუძნებლების, ხელმძღვანელების ჩათვლით. 21-ე საუკუნის მსოფლიო ეკონომიკაში კერძო ინოვაციური ბიზნესის ხელშეწყობის მექანიზმად უნდა იქცეს ბიზნესინკუბატორები, სტარტაპები და ა.შ. რადგან ისინი კრეატიულ ადამიანებს საშუალებას მისცემს გარკვეულ შეღავათიან პირობებში გაიარონ საკუთარი ბიზნესის ჩამოყალიბებისა და განვითარების პროცესი, შესთავაზონ სხვადასხვა სერვისები, ტრენინგები, პირდაპირი კავშირები ინვესტორებთან, ასევე დაეხმარონ უახლესი ტექნიკისა და ტექნოლოგიების დანერგვაში.</p>					

6. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

6.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	დ. სეხნიაშვილი	სტრატეგიული ინიციატივა „ერთი სარტყელი ერთი გზა“ საქართველოში ტურიზმის განვითარების კონტექსტში	ქუთაისი, 12 – 13 ოქტომბერი, 2019 წელი
2	ირინე მამალაძე	კაპიტალის ბაზარის როლი ეროვნული ეკონომიკის გაუმჯობესებაში	მეშვიდე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუმინ, დღეს, ხვალ“ 14-15 ოქტომბერი 2019 თბილისი, ქუთაისი საქართველო
3	ირინე მამალაძე	სარისკო კაპიტალის გავრცელების თანამედროვე	III საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია

		სტრატეგიები და ტენდენციები საქართველოში	„გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“ 24-25მისი 2019 თბილისი, საქართველო
4	გვარუცაძე აკაკი	მარკეტინგის როლი საბანკო მენეჯმენტის სრულყოფაში	11.10.2019 საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
5	ნინო ბენდიანიშვილი, მეგი ცანავა	„საქართველოს თანამშრომლობა ევროკავშირთან გლობალიზაციის პირობებში“	7-8/12.19, ქუთაისი
6	ნინო ბენდიანიშვილი, თამარ აბუაშვილი	„ევროკავშირთან თანამშრომლობის განვითარებისა და კომუნიკაციის მთავარი ელემენტის - ინფორმაციის როლი და შემუშავებული დაფინანსებული პროექტები“	7-8/12.19, ქუთაისი
7	ნ.ჭიკაიძე	ინოვაციური ტექნოლოგიების განვითარების პერსპექტივები მცირე და საშუალო ბიზნესში	ქ.ქუთაისი 11-12 ოქტომბერი 2019
8	ნ.ჭიკაიძე	ეროვნული ინოვაციური სისტემის ფორმირება და ეკონომიკის განვითარება	იაკობ გოგებაშვილის სახ.თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი 25-27 ოქტომბერი 2019
9	ჯოლია გურამ	განათლების ოთხგანზომილებიანი მოდელი ჩარლზ ფადელის მიხედვით	საქართველოს საპატრიარქოს ქართული უნივერსიტეტის პროფესორების კონფერენცია. თბილისი, 2019 წლის 11 ივნისი
10	თ.ბაქანიძე	„თანამედროვე ბიზნესის მორალურ-ეთიკური კოდექსი“	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“, თბილისი 2019წ.
11	ელენე მენაბდე-ჯობაძე	ინსტიტუციური თეორიის ევოლუცია	თბილისი, სტუ, 2019 წლის ოქტომბერი
12	ელენე მენაბდე-ჯობაძე	კვალიფიციურად დაგეგმილი სახელმწიფო შესყიდვები	თბილისი, სტუ, 2019 წლის ოქტომბერი
13	რევაზ შენგელია ჟუჟუნა წიკლაური, ნათია შენგელია	აუდიტისა და ბუღალტრული აღრიცხვის სფეროში საქართველოს რეფორმები,	გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები. მე-3-ე საერთაშორისო სამეცნიერო

		ახალი მიდგომები ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების შემდეგ	კონფერენციის შრომების კრებული. ნაწ. 1. თბ., 2019 წ.
14	რევაზ შენგელია ჟუჟუნა წიკლაური, ნათია შენგელია	კონკურენტუნარიანი ცოდნა- ადამიანის წარმატების განმსაზღვრელი ფაქტორი	გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები. მე-3-ე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის შრომების კრებული. ნაწ. 1. თბ., 2019 წ.
15	რევაზ შენგელია ჟუჟუნა წიკლაური, ნათია შენგელია	ჟურნალ „ეკონომიკის“ პირველი ნომრები ეკონომიკის ზოგიერთი დარგის პრიორიტეტულობის შესახებ და თანამედროვეობა	მეშვიდე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია - IEC 2019 „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუმინ, დღეს, ხვალ“ 11-12 ოქტომბერი, 2019წ. ქუთაისი, საქართველო იბეჭდება
16	ნელი სესაძე	ფინანსური კრიზისების წარმოშობის ბუნება.	საერთაშორისო რეფერირებადი ჟურნალის DERGI KARADENİZ ეგიდით სოციალურ მეცნიერებათა პირველი საერთაშორისო სიმპოზიუმი. თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ. 24-26 იანვარი , 2019 წელი
17	ნ. სესაძე, ლ. პიტურიშვილი,	ტრანსფერული ფასების როლი ეკონომიკაში	მეშვიდე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუმინ, დღეს, ხვალ“ , საქართველოს ტექ- ნიკური უნივერსიტეტი. აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 2019 წლის 11-12 ოქტომბერი.
18	ლექსო ლემონჯავა მერაბ ვანიშვილი	ბიზნესის ემპირიული კვლევის პროცესის ეტაპების ზოგადი დახასიათება	მეშვიდე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია: "ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუმინ, დღეს, ხვალ" ქუთაისი, საქართველო 2019

3. სტატიაში აღნიშნულია, რომ მარკეტინგი განსაკუთრებულ როლს თამაშობს საბანკო მენეჯმენტის სრულყოფაში, რომ მარკეტინგთან მიმართებაში ბანკის პროდუქტების ბაზარზე აქტიური შეთავაზების მიზნით რეგულარული ღონისძიებების კომპლექსია ჩამოსაყალიბებელი. მომსახურების ხარისხის რეგულარული ანალიზი საჭიროა განხორციელდეს შემდეგი მაჩვენებლების მიხედვით: მომსახურების სიჩქარე, ოპერაციის ჩატარების ვადიანობა, მუშაობაში შეცდომებისა და უზუსტობების არსებობა, კონსულტირების ხარისხი. საბანკო მომსახურების სფეროში გასაღების სტიმულირების სტრუქტურირებული სისტემის შემუშავებაა განსახორციელებელი.

5. გლობალიზაციის ეპოქაში აუცილებელია ევროკავშირთან თანამშრომლობა და შესაბამისი გარემოს უზრუნველყოფა. აღნიშნული საკითხი არის ერთ-ერთი აქტუალური თემა თანამედროვე პერიოდის გათვალისწინებით. ქვეყნებს შორის ურთიერთკავშირს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება, განსაკუთრებით ევროკავშირთან. ამ მხრივ აუცილებელია დანერგილი ინოვაციების ათვისება და ტექნოლოგიური სიახლეების შემუშავება. ასევე საქართველოსა და ევროკავშირს შორის დადებული ხელშეკრულებები. აგრეთვე, თანამედროვე მდგომარეობის ანალიზი და საინვესტიციო აქტიურობის გაუმჯობესების გზების ძიება.

საკითხს აქტუალურობას სძენს ის სიახლეები, რომ მაგალითად ევროკავშირი ახალ პროგრამას იწყებს ციფრული ეკონომიკის მხარდასაჭერად. ასევე ტარდება ევროკავშირის დღეები თუ აგროსაინვესტიციო (პირველი აგროსაინვესტიციო ბიზნეს ფორუმი ზუგდიდში 11.05.2019) თუ სხვა მიმართულების საინვესტიციო ფორუმები. (30 მაისი-2019წ, საერთაშორისო საინვესტიციო ფორუმი - კახეთი, წინანდალი 2019), სადაც ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის მხარდაჭერით გამოაცხადეს ტენდერი 30-50 მეგავატზე ახალ, მზის ელექტროსადგურის მშენებლობაზე.

გამსაკუთრებით აღსანიშნავია კონომიკური გლობალიზაცია. იგი გულისხმობს გლობალური საერთო ბაზრის რეალიზებას, რომელიც დაფუძნებულია საქონლისა და კაპიტალის გასვლის თავისუფლებაზე. ამ ბაზრების ურთიერთდაკავშირებულობა, როგორც ასეთი, ნიშნავს იმას, რომ ერთი გეოგრაფიული არეალის კრახმა შეიძლება ზეგავლენა მოახდინოს სხვებზე. გლობალიზაციის მეშვეობით კომპანიებს შეუძლიათ აწარმოონ თავიანთი პროდუქცია, ანუ გადაიტანონ საწარმოო პროცესი, ადგილებში, სადაც დანახარჯები წარმოების ფაქტორებზე და ნაკლები იქნება.

6. გლობალიზაციის ეპოქაში აუცილებელია ევროკავშირთან თანამშრომლობა და შესაბამისი გარემოს უზრუნველყოფა, საინფორმაციო სისტემების მეშვეობით. ევროკავშირთან ურთიერთობის პირობებში კი განმსაზღვრელია ინფორმაცია, რადგან ინფორმაციის სწორად მიწოდება განმსაზღვრელია თანამშრომლობის განვითარების თვალსაზრისით.

უნდა აღინიშნოს, რომ დღეს უკვე ინფორმაცია ითვლება სტრატეგიულ ეროვნულ რესურსად, ქვეყნის ერთ-ერთ ძირითად სიმდიდრედ. მისი ეკონომიკური პოტენციალი, სულ უფრო მეტი დონით განისაზღვრება საინფორმაციო ინფრასტრუქტურის განვითარების მიხედვით..

საკითხის აქტუალურობას განაპირობებს **ევროკავშირის მხრიდან დაფინანსებული პროექტები**. როგორც არის: **ევროკავშირი-აღმოსავლეთის პარტნიორობის პროგრამა „კულტურა და კრეატიულობა“**, ფორუმი **„შემოქმედებითი საქართველო“**. **ევროკავშირის** მემორანდუმის **“სწავლა მთელი სიცოცხლის მანძილზე”** პრინციპების განხორციელება ხელს უწყობს ფორმალურ განათლებასთან ერთად არაფორმალური, ინფორმალური განათლების განვითარებას, მათ შორის, ზრდასრულებისათვის.

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ შემუშავებულია **„განათლებისა და მეცნიერების ერთიანი სტრატეგია 2017-2021“**, რომლის მიხედვითაც წარმოდგენილი SWOT ანალიზი მოიცავს განათლებისა და

მეცნიერების სფეროს ძლიერ და სუსტ მხარეებს, აგრეთვე არსებულ შესაძლებლობებსა და პოტენციურ საფრთხეებს.

აღსანიშნავია, რომ 2016 წელს საქართველოს საჯარო მმართველობის სფეროს განვითარების მხარდაჭერის პროგრამის შესახებ ევროკავშირმა, 30 მილიონი ევროს ღირებულების დახმარების გამოყოფის თაობაზე, საქართველოსთან ხელშეკრულება გააფორმა.

ხოლო დიდი ბრიტანეთისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის მიერ დაფინანსებული პროექტი ეხმიანება

საჯარო მმართველობის რეფორმას და 2020 წლის ბოლომდე გაგრძელდება.

13. ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების შემდეგ საქართველოში, აუდიტისა და ბუღალტრული აღრიცხვის სფეროში კიდევ უნდა ინტენსიური და ინოვაციური გახდა რეფორმები, რომელიც ხელს უწყობს თავისმხრივ, მაკროეკონომიკურ დონეზე-ეკონომიკურ განვითარებას, ფინანსური გამჭვირვალობის ზრდას და აქედან გამომდინარე საინვესტიციო მიზიდველობის გაუმჯობესებას, უცხოელ ინვესტორთა ნდობის გაზრდას, ხოლო მიკროეკონომიკურ დონეზე, კომპანიის აუდიტორული და სააღრიცხვო საქმიანობის ხარისხის ზრდას (რეგულარულ მონიტორინგს ექვემდებარება), რომელიც ეტაპობრივად გვაახლოებს ევროპულ კანონმდებლობასთან და ფინანსური მომსახურების მაღალ ხარისხთან. ეს ყოველივე კი შეუძლებელია საერთაშორისო ფინანსური ანგარიშგებისა და აუდიტის სტანდარტების დანეგვის გარეშე.

14 თანამედროვე სწრაფცვალებად კონკურენტულ სამყაროში ძალიან მნიშვნელოვანია გავაცნობიეროთ ის გარემოება, რომ ვიმყოფებით 21-ე ცოდნის საუკუნეში. Tu რამხელა მნიშვნელობა აქვს თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამის კონკურენტუნარიან მეცნიერულ ტექნიკურ ცოდნასა და ტექნოლოგიებს ქვეყნის სწრაფი განვითარებისათვის, საერთოდ წარმატებისათვის, მ.შ. საინვესტიციო მიზიდველობისათვისაც, ნაჩვენებია საქართველოს მსგავსი ზოგიერთი ქვეყნისა და განვითარებული ზოგიერთი ქვეყნის მაგალითზე. განხილულია მეცნიერულ-ტექნიკური ცოდნის კვლავწარმოების ფორმები.

15. ჟურნალი „ეკონომიკა“, რომლის პირველი ნომერი „საქართველოს ეკონომისტის“ სახელწოდებით 1918 წელს გამოიცა, უკვე 101 წლისაა. იგი იმთავითვე გამოირჩეოდა აქტუალური პრობლემების ოპერატიული გაშუქებით. სისტემატურად აქვეყნებდა სტატიებს ეროვნული მეურნეობის ისეთ დარგებზე, როგორცაა მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა, ვაჭრობა და ა.შ. აწყობდა დისკუსიებს ქვეყნის მომავალი განვითარების გზების შესახებ და სხვ. თავისი ძირითადი შინაარსით ამ ჟურნალში დასმული საკითხები რეტროსპექტულია და საქართველოში მიმდინარე რეფორმების პროცესში ახლანდელ პრობლემებზეც, მათ შორის ეკონომიკური პროფილის პრესის სატკივარზეც არანაკლებ სამართლიანად მიგვანიშნებს.

16. სტატიაში -ფინანსური კრიზისების წარმოშობის ბუნება-ძირითადი აქცენტი გაკეთებულია ეკონომიკური რყევების, უკანასკნელ პერიოდში გახშირებულ ფინანსური კრიზისების გამომწვევ მიზეზებზე. მიზეზთა ერთი ნაწილი უკავშირდება უკავშირდება ეკონომიკურ სუბიექტთა შესახებ ფინანსური ინფორმაციის დამახინჯებას, რის გამოც ნაკლებად სასარგებლო ხდება მომხმარებლისათვის ეს ინფორმაცია, რაც თავის მხრივ იწვევს მცდარ მოლოდინებს ინვესტორთა მხრიდან.

სტატიაში განხილულია ეკონომიკის რყევების მიზეზები ქვეყნითი თეორიის პოზიციიდან. გაანალიზებულია ფსიქოლოგიური ფაქტორების როლი ფინანსური კრიზისების განვითარებაში.

ეკონომიკის ჩავარდნების ერთერთ მიზეზ-ფაქტორად განხილულია ფინანსური განათლების დეფიციტი მოსახლეობაში.

17. სტატიაში -ტრანსფერული ფასების როლი ეკონომიკაში- განხილულია სატრანსფერო ფასწარმოქმნის როლი და მნიშვნელობა ბიზნესსუბიექტებისათვის და მთლიანად ეკონომიკისათვის. სატრანსფერო ფასი კომპანიის სტრუქტურული ერთეულების მენეჯერთა მიერ ეფექტური გადაწყვეტილების მიღების მოტივაციის გაზრდის ხერხს წარმოადგენს.

საგადასახადო ორგანოების სატრანსფერო ფასწარმოქმნის საკითხისადმი დიდ ყურადღებას გამოწვეულია ტრანსნაციონალური კომპანიებში საგადასახადო ტვირთის გაანგარიშებასთან დაკავშირებით.

საბანკო სისტემა თავის მომსახურებას სთავაზობს მრავალრიცხოვანი ფილიალების მეშვეობით, რომელთა საქმიანობის ეფექტიანობის შეფასებისა და კონტროლისათვის. მნიშვნელოვან ბერკეტად გვესახება სატრანსფერო ფასწარმოქმნის გამოყენება. სატრანსფერო ფასწარმოქმნა კომერციული ბანკების აქტიური ოპერაციებისათვის საჭირო ფულად სახსრებზე შიდა საბანკო ფასის დადგენის საფუძველია.

18. ბიზნესის კვლევის ჩატარებაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ემპირიული კვლევით დადგენილი ფაქტები, რომლებიც ეფუძნება მკვლევარის უშუალო პრაქტიკულ ურთიერთქმედებას საკვლევ ობიექტთან. შესაბამისად, ემპირიულ მეთოდთა ჯგუფს მიაკუთვნებენ რეალობის შემეცნების ისეთ მეთოდებს, რომლებიც მოქმედებენ ცდების დონეზე. ამ მეთოდების გამოყენება ვარაუდობს ადამიანის გრძნობის ორგანოების მიმართვას საქმიანობის ამა თუ იმ ფორმაში, სინამდვილის ასახვის გრძნობით ფორმებზე დაყრდნობას.

კვლევის ემპირიულ და თეორიულ მეთოდებს შორის არსებული დიდი განსხვავების მიუხედავად, მათი საერთო მიზანია ადამიანთა ცოდნის გამდიდრება არსებული რეალური ბიზნეს-სამყაროს შესახებ. ამდენად, კვლევის ზოგადი თანმიმდევრობა ერთნაირია რიგ სპეციფიკურ თავისებურებათა გათვალისწინებით.

წინამდებარე სტატიაში, უახლეს ლიტერატურულ წყაროებზე დაყრდნობით, განიხილება ემპირიული კვლევის პროცესის ზოგადი ალგორითმი.

6. 2. უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	დ. სეხნიაშვილი	მეწარმე ქალების მხარდაჭერის სახელმწიფოს პოლიტიკის ახალი ინსტრუმენტები	26 ივლისი, 2019 წელი, რიგა
2	დ. სეხნიაშვილი	ქალთა სამეწარმეო აქტივობის სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობა და ახალი ინიციატივები ქალთა ეკონომიკური გაძლიერებისთვის	22-24 თებერვალი, 2019 წელი, ბაქო
3	ნ.ჭიკაიძე	მწვანე ეკონომიკა და მისი გამოწვევები საქართველოში	ქ. რიგა, ლატვია. 24-28 ივლისი 2019 წ.
4	Tamar Chachanidze	Decision-making mechanism in securities trading	Lviv, Ukraine, September 23-27, 2019
5	Tamar Chachanidze	Innovative mechanisms for making investment decisions on Georgian Stock Exchange	Hurgada, Egypt, January 24 - February 1, 2019

6	ნ. სესამე, ნ. გრიგოლაია	სოციალური დაცვის სისტემის განვითარების პერსპექტივები ბიზნესის ორგანიზაციაში	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მეცნიერება პრაქტიკისა და განვითარებისათვის“. ეკონომიკის კვლევის და განვითარების ინსტიტუტი, „ეკონომიკა და ფინანსები“. 22-24 თებერვალი, 2019, ბაქო, აზერბაიჯანი.
<p>მოსხენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოსხენება ფორუმის მასალებში არ გამოქვეყნებულა)</p> <p>6. სტატიაში გაანალიზებულია სოციალური დაცვის სამი ძირითადი მოდელი (საყოველთაო კეთილდღეობის სახელმწიფოთა ტიპოლოგიები), კერძოდ განხილულია კონტინენტალურ-ევროპული ანუ კონსერვატიული მოდელი, რომელიც ევროპის ქვეყნებისთვისაა დამახასიათებელი. ასევე გაანალიზებულია სკანდინავიური ანუ სოციალურ-დემოკრატიული და ლიბერალური მოდელები.</p> <p>სტატიაში გაკეთებულია დასკვნა, რომ სხვა ქვეყნების გამოცდილების შესწავლით იქნება შესაძლებელი შემდგომში საქართველოს ეკონომიკური პირობების მისადაგებით შეიქმნას სოციალური დაცვის ისეთი სისტემა, რომელიც ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობაში იქნება. საქართველოს თანამედროვე მდგომარეობის გათვალისწინებით მართებული არ იქნება ყურადღების შეჩერება მხოლოდ ერთ მოდელზე და მისი ბრმად გადმოღება ქართულ რეალობაში.</p>			

ფილოსოფიისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის დეპარტამენტი

სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა ხელმძღვანელის მითითებით

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი - პროფესორი ვანო ჭიაურელი

4. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

4.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
---	-----------------	---	--------------------------------	---------------------

		ISBN		
1	მარინე ლომიძე	პაატა ნაცვლიშვილის ქალაქის წეროები“ ISBN978-9941-8-1200-2	თბილისი გამომცემლობა „სეზანი	94
<p>1. „პაატა ნაცვლიშვილის ქალაქის წერო“ მონოგრაფიაში განხილულია პაატა ნაცვლიშვილის სხვადასხვა დროს თითქმის ერთნაირი სათაურით გამოცემული წიგნების („ქალაქის წერო“, „ქალაქის წერო-86“ და „ნამდვილი ქალაქის წერო“) პუბლიცისტური თხზულებები, ყურადღება გამახვილებულია პუბლიცისტური ოსტატობის ხერხებზე (მხატვრული აზროვნების ფორმები, თემატიკა, ჟანრული თავისებურებები, სათაურის სპეციფიკა.)</p>				

4.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ფიქრია დიდებაშვილი	„ადამიანი და თავისუფლება“	საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემია, კრებული ფილოსოფიური ძიებანი №23	თბილისი, 2019 წელი	გვ 37-50
<p>1. ადამიანის ყველაზე დიდი სიმდიდრე მისი თავისუფლებაა: ეს უკანასკნელი გამოხატავს მის არსებას. თავისუფლება ადამიანის არსებობის წესში დევს. ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ ადამიანი შემოქმედი არსებაა. მისი ცხოვრება, როგორც ნებელობა და ცნობიერებასთან დაკავშირებული მოღვაწეობა, არის თავისუფალი აქტიურობა. ადამიანის თავისუფლება ნიშნავს გასაქანი მიეცეს მის შინაგან ბუნებას. ეს შინაგანი ბუნება შემოქმედებით აქტივობაში მდგომარეობს. თავისუფლების არსი იმაშია, რომ მისი მეშვეობით ადამიანი ყოფნის მიღწეულ დონეს გადალახავს და უფრო სრულყოფილი ყოფნისაკენ მოძრაობს. ეს მოძრაობა არასოდეს არ მთავრდება, რადგან აბსოლუტურად სრულ ყოფნას ვერ მიაღწევს. ადამიანი მისიწრაფვის თვითგანხორციელებისაკენ, ის თავისი თავისუფალი შემოქმედებით ქმნის საკუთარ თავს.</p>					

6. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

6.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების
---	---------------	--------------------	-------------------

	მომხსენებლები		დრო და ადგილი
1	თინათინ აფხაიძე/ გიორგი ზირაქაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, VII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია მსოფლიო და კავკასია „პოლიტიკური კამპანიის მართვა ციფრულ ეპოქაში“	სტუ 2019 წელი
2	ფიქრია დიდუბაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, VII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია მსოფლიო და კავკასია „მორალისა და ზნეობის როლი სამართალწარმოებაში“	სტუ 2019 წელი
<p>1. „პოლიტიკური კამპანიის მართვა ციფრულ ეპოქაში“</p> <p>თანამედროვე სამყაროში სოციალური მედია დღითი დღე უფრო დიდ მნიშვნელობას იძენს და მრავალ ფუნქციას ითავსებს. მან ინფორმაციის გავრცელების თავისი ყველაზე მოქნილი და ეფექტური მეთოდებით, მოკლე ხანში, უფრო მეტი ადამიანი დააინტერესა, ვიდრე ეს ტრადიციულმა მედიამ შეძლო. დღეს ინტერნეტი ინფორმაციის გაცვლისა და გადაცემის ერთ-ერთ მთავარ იარაღად იქცა. ამ მხრივ გამონაკლისს არც პოლიტიკური კომუნიკაცია წარმოადგენს. თანამედროვე ერა მუდმივი პოლიტიკური კამპანიაა. სწორედ ეს ფაქტი ხაზს უსვამს, გარემოებას რომ პოლიტიკური პიარი აუცილებლად აქტიური და მთავარი მამოძრავებელია აღნიშნული კამპანიების დროს, საარჩევნო აქტივობა პიარის ჩართულობით იმატებს. ბოლო პერიოდში ჩატარებული კვლევების თანახმად ელექტორატი გააქტიურებული სწორედ სოციალური მედიის დახმარებით არის, ამას ადასტურებს აქტივობებიც რომლებიც სხვადასხვა პოლიტიკოსის თუ პოლიტიკური პარტიების პირად გვერდებზე გაზიარებით და კომენტარებით გამოიხატება, განსაკუთრებით აღსანიშნავია უმცროსი თაობის გააქტიურება, სწორედ სოციალური მედიის დახმარებით. თემაში განხილულია პოლიტიკური პიარის ძირითად ამოცანები და მიზნები ციფრულ ეპოქაში.</p> <p>2. „მორალისა და ზნეობის როლი სამართალწარმოებაში“ კაცობრიობის განვითარების ისტორია მოწმობს, რომ მორალი და სამართალი, როგორც საზოგადოების კულტურის შემადგენელი ნაწილები, ყოველთვის მჭიდრო კავშირში იმყოფებოდა ერთმანეთთან. ეს საკითხი ჯერ კიდევ ანტიკურ მოაზროვნეთა: სოკრატეს, პლატონის, არისტოტელეს შრომებში შექცდებოდა. სამართლებრივი იდეოლოგიის დამუშავებისას ისინი ცდილობდნენ ეთიკის კანონმდებლობასთან დაკავშირებას. რომელმაც იურისტებმა ჩამოაყალიბეს პოსტულატი: სამართალი რეკომენდაციას უწევს იმას, რაც მოწონებულია ჩვეულებით“ ე. ი. ნაკარნახებია ზნეობით. ამიტომ მორალისა და ზნეობის როლი სამართალწარმოებაში უმნიშვნელოვანესია. ზნეობა ორგანოა: უპიროვნო და პიროვნული. ზნეობა ისტორიულად სწორედ უპიროვნო ზნეობად იშვა. უპიროვნო ზნეობა გვაროვნული ზნეობაა. ჩვეულება, ადათ-წესი, რის მიხედვითაც ცხოვრებაა ზნეობა, წარმოიშვა გვარის დაუწერელი წესების სახით, ხოლო პიროვნებები უსიტყვოდ მემორჩილებიან მას. პიროვნული ზნეობა გვიანდელი წარმონაქმნია. იგი საბერძნეთში იშვა, დაახლოებით, სოკრატეს დროს. მერე კი მძლავრი განვითარება ჰპოვა ქრისტიანულ კულტურაში. ყოველ ადამიანს აქვს უფლება თავის უფლებათა და</p>			

თავისუფლებათა დასაცავად მიმართოს სასამართლოს. სამართალწარმოების პროცესში(სამოქალაქო, სისხლის, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების წარმოებისას) უზრუნველყოფილია ყოველი პირისთვის უფლების სასამართლო წესით დაცვა.მართლმსაჯულება ხორციელდება სასამართლოს წინაშე ყველა პირის თანასწორობის საწყისზე. სამართალწარმოების პროცესის მონაწილენი(მოსამართლე, პროკურორი, ადვოკატი და სხვა პირები) გარდა მატერიალური და საპროცესო ნორმებისა ხელმძღვანელობენ ეთიკის ნორმებითაც. ამის ნათელი მაგალითია ის, რომ სამოქალაქო კოდექსი ბათილად ცნობს ზნეობის ნორმების საწინააღმდეგო გარიგებას(რომელიც არსებითად არღვევს ერთ-ერთი მხარის ინტერესს). აქვე უნდა ავღნიშნოთ, რომ პროფესიული საქმიანობის ყოველ სახეს გააჩნია საკუთარი მორალური ორიენტირები და პრინციპები. მართლმსაჯულების ორგანოს მუშაკების მორალურ-ეთიკურ ნორმები შეადგენენ სასამართლოს საქმიანობისადმი ადამიანის პროფესიული შესაბამისობის შეფასების კრიტერიუმს. სამართალწარმოების მონაწილეთა პროფესიული ეტიკა, ანუ სასამართლო ეტიკა მოიცავს სწავლებას მართლმსაჯულების განხორციელების ზნეობრივ იდეალებზე, პრინციპებზე და ნორმებზე, რაც განსაზღვრავს პროცესის მონაწილეთა საქმიანობის ზნეობრივ შინაარსს. სასამართლო საქმიანობის განხორციელების სფეროში ურთიერთობების მოწესრიგების ერთ-ერთი ადრინდელი იდეა, მოსამართლეთა ქცევის მორალური კოდექსის შექმნა, თანამედროვეობაში ხორციელდება მოსამართლის ეთიკის კოდექსში.

სოციალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი

სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა ხელმძღვანელის მითითებით

1. იაშა კუტუბიძე, დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, პროფესორი
2. ირაკლი კალანდია, დეპარტამენტის ხელმძღვანელის მოადგილე, პროფესორი
3. არსენ ბურჯალიანი, ასოცირებული პროფესორი
4. ლია მეტრეველი, პროფესორი
5. მურად შონია, ასოცირებული პროფესორი

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის მიერ ერთობლივად შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.2.

№	დასრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	თსუ. სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნ. ფაკულტეტი.	1.03. 2019 წ. – 1. 10. 2019 წ.	კახა ქეცბაია (ავტორი)

	<p>ელექტრონული სახელმძღვანელოების კონკურსი. რელიგიის სოციოლოგიის განახლებული ელექტრონული სახელმძღვანელო</p>		
<p style="text-align: center;">ანოტაცია</p> <p>1. რელიგიის სოციოლოგიის განახლებული ელექტრონული სახელმძღვანელო</p> <p>წიგნში ავტორის მიერ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე, სოციოლოგიის მიმართულებაზე რელიგიის სოციოლოგიაში წაკითხული ლექციებია თავმოყრილი. სალექციო თემატიკას თან ერთვის შესაბამისი საკითხავი მასალები, თეორიული და პრაქტიკული ხასიათის კითხვები და დავალებები, საპრეზენტაციო თემები, აგრეთვე რელიგიის სოციოლოგიის კლასიკური და თანამედროვე ცალკეულ ტერმინთა განმარტებანი და ა.შ. წიგნი სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებისა და, საერთოდ, რელიგიის სოციოლოგიის შესწავლის დამწყებთათვისაა განკუთვნილი. მისი საშუალებით დაინტერესებული მკითხველი გაეცნობა რელიგიის სოციოლოგიის კლასიკურ და თანამედროვე თეორიებს, რელიგიის სოციოლოგიის ძირითად ცნებებსა და პრობლემებს, რელიგიისადმი სოციოლოგიური მიდგომის თავისებურებას, რელიგიისა და თანამედროვე საზოგადოების ურთიერთმიმართების არსსა და სხვა მრავალ მსგავს საკითხს.</p>			

4. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

4.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	შოთა ვადაჭკორია	ქუთაისის 1921 წლის 17-18 მარტის საზავო მოლაპარაკება ISBN 978-9941-8-1232-3	თბილისი გ. მორჩილამძის სტამბა	108
2	შოთა ვადაჭკორია	„ოსთა გენოციდის“ საკითხი და 1918- 1925 წლების ისტორიული მოვლენების სინამდვილე ISBN 978-9941-8-1628-4	თბილისი სამშობლო	82
3	დიანა ფოცხვერაშვილი	გოია, ჟერიკო, დელაკრუა 158N 978-9941-479-45-8	თბილისი ნეკერი	104
4	ალექსანდრე მენი	ძე კაცისა	თბილისი	350

	(ქართული თარგმანი შესრულებული კახა ქეცბაიას მიერ)		ალილო	
5	ამირან ბერძენიშვილი კახა ქეცბაია	პიტირიმ სოროკინის ინტეგრალური სოციოლოგიის ძირითადი პრინციპები წიგნში: პიტირიმ სოროკინი, სოციოლოგიის სახელმძღვანელო ყველასათვის ISBN 978-9941-26-488-7	თბილისი უნივერსალი	33

ანოტაცია

1. ქუთაისის 1921 წლის 17-18 მარტის საზავო მოლაპარაკება

დოკუმენტურ მასალაზე დაყრდნობით ნაშრომში წარმოჩენილია დემოკრატიული საქართველოსა და გასაბჭოებული საქართველოს დელეგაციების წარმომადგენელთა დისკუსიის მიმდინარე პროცესი- ბათუმის ოლქის შენარცუნების მექანიზმის შემუშავებასთან მიმართებაში. წინა პლანზეა წამოწეული გრ.ლორთქიფანიძის დამსახურება საქართველოს რევკომის მესვეურთა უსაფუძვლო მოთხოვნების დასაბუთებული ფორმით უარყოფაში და ქვეყნისთვის სასარგებლო შეთანხმების მიღებაში. პირველად ქვეყნდება გრ.ლორთქიფანიძისა და მ.ორახელაშვილის 1921 წლის 18 მარტის სატელეფონო საუბრის სტენოგრამა, რომელიც საფუძვლად დაედო ქუთაისის 17-18 მარტის მოლაპარაკების დაწყებას. აქვეა დაბეჭდილი ამ მოლაპარაკების სტენოგრაფიული ანგარიშის სრული ტექსტი. იგი დღემდე საქართველოს უახლესი ისტორიის მკვლევარებისათვის უცნობი იყო.

2. „ოსთა გენოციდის“ საკითხი და 1918- 1925 წლების ისტორიული მოვლენების სინამდვილე

ნაშრომი პოლემიკური ხასიათისაა და საარქივო დოკუმენტებზე დაყრდნობით პასუხია გაცემული: 1)რამდენად შეესაბამება სინამდვილეს ოსი ისტორიკოსების მხრიდან ქართველი ერისადმი წაყენებული ბრალდება - 1918- 1920 წლებში „ოსების გენოციდთან“ მიმართებაში. ვის მიერ იქნა გამოგონილი და როდის; 2)რა როლი შეასრულა საქართველოს მოქალაქე ოსებმა 1918- 1925 წლებში საქართველოს მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებში; 3)საბჭოთა რუსეთისგან დაფინანსებული შიდა ქართლის მთიანი ზონის საქართველოს მოქალაქე ოსების შეიარაღებული აჯანყებები, შეესატყვისებოდა თუ არა ქართული სახელმწიფოს ინტერესებს და საერთაშორისო სამართლის ნორმებს; 4)რა სამართლებრივი კვალიფიკაციით შეფასებას იმსახურებს: ა)1919 წლის 11 იანვარს ალაგირელი ქართული მოსახლეობის მიმართ ოსებისგან ჩატარებული ხოცვა-ჟლეტა; ბ)შიდა ქართლის ქართულ მოსახლეობასთან მიმართებაში 1918- 1925 წლებში საქართველოს მოქალაქე ოსებისგან ჩადენილი დანაშაულებრივი ქმედებები...

3. გოია, ჟერიკო, დელაკრუა

ნაშრომი ეძღვნება რომანტიკული ფერწერის წარმომადგენლების შემოქმედებას. წიგნი განკუთვნილია ხელოვნების ფილოსოფიითა და ისტორიით დაინტერესებული მკითხველისათვის.

4. მე კაცისა

„მე კაცისა“ დეკანოზ ალექსანდრე მენის უმთავრესი წიგნია. იგი იესო ქრისტეს ამქვეყნიურ ცხოვრებას ასახავს და სახარებას ემყარება. ავტორს მკითხველი სახარებისდროინდელ ეპოქაში გადაჰყავს და ცდილობს სახარებების მიხედვით, ყოველგვარი მიკერძოების გარეშე, მართებულად გადმოსცეს მსოფლიოში უდიდესი რელიგიის — ქრისტიანობის შემქმნელის მიწიერი ცხოვრება, ისე როგორცაა ხედავდნენ მას მისი

თანამედროვენი. წიგნი ემყარება ოთხთავს და მის საუკეთესო განმარტებებს, ასევე სხვა ისტორიულ და ლიტერატურულ წყაროებს, რომლებიც ვრცელი ბიბლიოგრაფიის სახით ერთვის მას. წიგნს დართული აქვს ავტორისეული ორიგინალური თხზულებები, რომლებიც მკითხველს სახარებისეულ ისტორიაში ღრმად შეღწევასა და მისი საზრისის უკეთ წვდომაში ეხმარება.

5. პიტირიმ სოროკინის ინტეგრალური სოციოლოგიის ძირითადი პრინციპები

სტატიაში პ. სოროკინის ინტეგრალური სოციოლოგიის ძირითადი პრინციპებია განხილული. მასში გადმოცემულია ისეთი საკითხები, როგორებიცაა: პ. სოროკინი - პიროვნება და მეცნიერი, ინტეგრალური სინთეზის ძირითადი პრინციპები, სოციოლოგიის ფუძემდებლური პრინციპები, თეორიული, პრაქტიკული და ნეოპოზიტივისტური სოციოლოგია, სოციალური სტრატეფიკაციისა და მობილობის თეორია და რელიგიის სოციოლოგიური ანალიზის პრობლემები. ნაჩვენებია სოროკინის სოციოლოგიური თეორიის ორიგინალობა და მის კავშირი დთევანდელობასთან.

4. 2. სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	შოთა ვადაჭკორია იაშა კუტუბიძე ფარნაოზ ლომაშვილი	საქართველოს ისტორიის ფილოსოფიის ისტორია (ლექციების კურსი) 078-9941-8-1112-8	თბილისი სამშობლო	230
2	პიტირიმ სოროკინი (ქართული თარგმანი შესრულებული კახა ქეცბაიას მიერ)	სოციოლოგიის სახელმძღვანელო ყველასათვის ISBN 978-9941-26-488-7	თბილისი უნივერსალი	338

ანოტაცია

1. საქართველოს ისტორიის ფილოსოფიის ისტორია

წიგნი წარმოადგენს დამხმარე სახელმძღვანელოს საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სტუდენტებისთვის. იგი ძირითადად პროფ. ფ. ლომაშვილის ავტორობით 2012 წელს დაბეჭდილი მონოგრაფიის-„ისტორიის ფილოსოფიის ისტორია ტ. III“ საფუძვლიანი გადამუშავებისა და ახალი მასალებით გამდიდრების შედეგად შეიქმნა.

2. პიტირიმ სოროკინი

პიტირიმ სოროკინის წიგნში „სოციოლოგიის სახელმძღვანელო ყველასათვის“ მოკლედ, გასაგებ და პოპულარულ ფორმაშია გადმოცემული მის მიერ ჩაფიქრებული ფუნდამენტური ნაშრომის „სოციოლოგიის სისტემის“ (ორტომეული) ძირითადი იდეები და სახელმძღვანელო პრინციპები. სოროკინის მიაჩნია, რომ სოციოლოგიის საგანი სხვადასხვა ისტორიულ და კულტურულ ვითარებაში ფუნქციონირებად სოციალურ ჯგუფებს შორის არსებული ურთიერთობების შესწავლაა. ამ ურთიერთობათა საფუძველი და ასპარეზი მარტივი და რთული სოციალური მოვლენები, აგრეგატებია. მათ ანალიზს სოროკინი თავისი

სოციოლოგიის სისტემის პირველ და მეორე ტომს უთმობს, რომელიც წარმოდგენილი თარგმანის ძირითად ნაწილს შედგენს. წიგნის ბოლო ნაწილში დანართის სახით წარმოდგენილია სოროკინის მეტად გაბედული სტატია სახელწოდებით „ავადმყოფი რუსეთი“. შეიძლება ვინმემ იფიქროს, თუ რამდენად არის საჭირო 1920 წელს გამოცემული წიგნის თარგმნა, მით უფრო მაშინ, როდესაც სოციოლოგიური მეცნიერება სოროკინის შემდეგ კიდევ უფრო მეტად განვითარდა. ამ შემთხვევაში უნდა გვახსოვდეს, რომ საქმე სოციოლოგიის კლასიკოსის ნააზრევთან გვაქვს, რომელიც დროის ფაქტორის მიუხედავად კვლავ აქტუალური და ცოცხალია.

წიგნში ავტორის მიერ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე, სოციოლოგიის მიმართულებაზე რელიგიის სოციოლოგიაში წაკითხული ლექციებია თავმოყრილი. სალექციო თემატიკას თან ერთვის შესაბამისი საკითხავი მასალები, თეორიული და პრაქტიკული ხასიათის კითხვები და დავალებები, საპრეზენტაციო თემები, აგრეთვე რელიგიის სოციოლოგიის კლასიკური და თანამედროვე ცალკეულ ტერმინთა განმარტებანი და ა.შ. წიგნი სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებისა და, საერთოდ, რელიგიის სოციოლოგიის შესწავლის დამწყებთათვისაა განკუთვნილი. მისი საშუალებით დაინტერესებული მკითხველი გაეცნობა რელიგიის სოციოლოგიის კლასიკურ და თანამედროვე თეორიებს, რელიგიის სოციოლოგიის ძირითად ცნებებსა და პრობლემებს, რელიგიისადმი სოციოლოგიური მიდგომის თავისებურებას, რელიგიისა და თანამედროვე საზოგადოების ურთიერთმიმართების არსსა და სხვა მრავალ მსგავს საკითხს.

4.3. კრებულები

№	ავტორი/ავტორები	კრებულის სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ავტორთა კოლექტივი: კახა ქეცბაია ირაკლი კალანდია, არსენ ბურჯალიანი, იაშა კუტუბიძე და სხვ.	ფილოსოფიური ძიებანი ISSN 1512-2468 UDC (uak) 1 (479.22) (061.2) f. 562	თბილისი უნივერსალი	433

1. ფილოსოფიური ძიებანი

„ფილოსოფიური ძიებანის“ ოცდამესამე კრებული ტრადიციულად ძველი და ახალი თაობის ფილოსოფოსთა ნაშრომებს მოიცავს და საქართველოში მიმდინარე ფილოსოფიური კვლევა-ძიების ნათელ სურათს იძლევა.

4.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	როზა გაფრინდაშვილი	სამართლიანობის, სიკეთისა და სიბრძნის დამსხვრეული იდეალები (XX საუკუნის პირველი ნახევრის ფილოსოფოსების გახსენება) ISSN 2346-8300	სტუ ჟურნალი „განათლება“ № 3(26)	თბილისი სტუ	5
2	მურად შონია	ფილოსოფიის პრაქტიკული დანიშნულებისათვის (მე-2 ნაწ.) ISSN 0235-8417	სალიტ.-სამეცნ. ჟურნ. პარალელი N11	თბილისი უნივერსალი	8
3	კახა ქეცბაია	მონისტური პრინციპი, როგორც ონტოლოგიის საფუძველი ISSN 1512-2468 UDC	ფილოსოფიური ძიებანი. ტ. 23.	თბილისი უნივერსალი	7
4	კახა ქეცბაია	სიმბოლურ-ინტერაქციული პარადიგმები თანამედროვე ქართულ სოციუმში (სოციოლოგიური ეტიუდი) ISSN 1512-2468 UDC	ფილოსოფიური ძიებანი. ტ. 23.	თბილისი უნივერსალი	12
5	კახა ქეცბაია ამირან ბერძენიშვილი	პიტერიმ სოროკინის რელიგიის სოციოლოგია ISSN 1512-1623	ჟურნ. „რელიგია“ N 4	თბილისი	8
6	ირმა კეცხოველი	საქართველო და ევროკავშირი 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდეგ ISSN 978-9941-25-679-0	კრებული „საქართველო საერთაშორისო ურთიერთობებისა და საერთაშორისო სამართლის სისტემაში“	თბილისი სტუ	60
7	ირმა კეცხოველი	განათლების კულტურა საქართველოში და XXI საუკუნე ISSN 1512-4657	გორის სასწავლო უნივერსიტეტის შრომათა კრებული	ქ. გორი გორის სასწავლო უნივერსიტეტი	24
8	ირმა კეცხოველი	რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობების სამართლებრივი პრინციპები ISSN	კრებული „საქართველო საერთაშორისო ურთიერთობებისა და	თბილისი სტუ	56

		978-9941-25-679-0	საერთაშორისო სამართლის სისტემაში“		
9	ირმა კეცხოველი	ქართული ტრადიციული მეურნეობის ფსიქოლოგიური და ეთნოსოციოლოგიური მახასიათებლები ISSN 1512-0538 https://business- engineering.bpengi.com/home	ბიზნეს- ინჟინერინგი 2019 (3)	თბილისი სტუ	2
10	ლია მეტრეველი	ადიქციური ქცევის კიდევ ერთი სახე ISSN 1512.2.440	ფილოსოფიური ძიებები N XXIII	გამომცემლობა „უნივერსალი“თბილისი	10
11	ლია მეტრეველი, ასენ ბურჯალაიანი	გრძნობათა და შეგრძნებათა ურთირთიმარტების საკითხი ფილოსოფიაში (ფენომენოლოგია)ISSN1512.2.440	ფილოსოფიური ძიებანი NXXIII	გამომცემლობა „უნივერსალი“თბილისი	11
12	ლია მეტრეველი	ემოცია და აგრესიის მართვის ტექნიკა ISSN 2346-8300	განათლებაN1 (240	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი	7

ანოტაცია

1. სამართლიანობის, სიკეთისა და სიბრძნის დამსხვრეული იდეალები (XX საუკუნის პირველი ნახევრის ფილოსოფოსების გახსენება)

საუბარია მეოცე საუკუნის პირველ ნახევარში ევროპელი ფილოსოფოსების (შპენგლერის, ჰაიზინგას და სხვების) მიერ ატეხილ განგაშზე, რამაც ჯერ კიდევ მაშინ იჩინა თავი, როცა „ევროპამ უკვე ამოსწურა თავისი განვითარების რეზერვები“ (რის საბუთად მათ ის მიაჩნიათ, რომ „ევროპამ უკვე გაიხადა“), ინტელექტის ადგილი რომ ინსტინქტებმა (მისმა აპოლოგიამ) და ტრადიციული ადამიანის ადგილი რომ ადამიანმა-მანქანამ დაიჭირა („შეიძლება თუ არა მომავლის ადამიანს ეწოდოს ადამიანიო?“ - ასე დასვეს კითხვა მათ). ეს ვითარება ჩვენთვის ახლად გახდა აქტუალური. მათმა გახსენებამ კი ჩვენში ერთგვარი ოპტიმიზმი გამოიწვია, რაკი მათი განგაში ისეთი საშიში არ აღმოჩნდა, როგორც დასაწყისში ჩანდა, ანუ, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ - კაცობრიობას გადაშენება არ ემუქრება!

2. ფილოსოფიის პრაქტიკული დანიშნულებისათვის (მე-2 ნაწ.)

ნაშრომი ეხება ფილოსოფიის პრაქტიკული დანიშნულების ფრიად მნიშვნელოვან საკითხს. საქმე ისაა, რომ ფილოსოფიას გააჩნია არა მარტო პრაქტიკული, არამედ თეორიული დანიშნულებაც, უფრო ზუსტად, ფილოსოფიას გააჩნია როგორც თეორიული, ისე პრაქტიკული დანიშნულებაც. ამიტომ ზუნებრივია საკითხი იმის თაობაზე, თუ რომელს ენიჭება უფრო მეტი მნიშვნელობა - ფილოსოფიის თეორიულს, თუ პრაქტიკულ მხარეს. ამასთან დაკავშირებით კი უნდა აღინიშნოს ის, რომ ფილოსოფია თავისთავად ეს უკვე წმინდა თეორიული მეცნიერებაა და ამიტომ იქმნება ერთგვარი საცთური მისი პრაქტიკული ღირებულების იგნორირებისა. მაგრამ თეორია საბოლოოდ თეორიისათვის კი არ არსებობს, არამედ სწორედ იმისათვის, რომ მისგან პრაქტიკული

ნაყოფი ვპოვოთ. უფრო მეტიც, ყოველი თეორია, რომელსაც ადამიანის პრაქტიკულ ცხოვრებაში რაიმე სარგებლობა არ მოაქვს, ხომ უსარგებლოა საერთოდაც.

ასე, რომ ფილოსოფიის პრაქტიკული მნიშვნელობა ჩვენი ცხოვრებისათვის ლოგიკური და ამდენად ნათელი უნდა იყოს. ფილოსოფიის პრაქტიკული დანიშნულებაც აქედან გამომდინარეობს.

ნაშრომში ამ მხრივ განხილულია ყველა ის ცნობილი მოსაზრებანი, რაც კი რამ არსებობს ამ საკითხზე.

ნაშრომის ამ, მეორე ნაწილში კერძოდ განხილულია თვალსაზრისები: პლატონისა, ჰეგელისა და სხვა უწინდელი მოაზროვნეებისა, ასევე განხილულია ამ ბოლო ხანებში წინ წამოწეული იდეები ფილოსოფიის პრაქტიკული სარგებლიანობის კუთხით, კერძოდ კი, ფილოსოფიის ე.წ „თერაპიული“ ფუნქციისა, ამასთან დაკავშირებით კი - ე. წ „ფილოსოფიური კონსულტაციების“, „ფილოსოფიური კაფეებისა“ თუ „ფილოსოფიური სადისკუსიო კლუბებისა“.

და ბოლოს, ნაშრომში საგანგებოდ განხილულია ფილოსოფიის პრაქტიკული სარგებლიანობისა და საერთოდ მისი სარგებლიანობის უარყოფელი პლატონ შირინსკისეულ-შიხმატოვისეული თვალსაზრისიც ამის თაობაზე და კრიტიკულად უარყოფილია იგი.

3. მონისტური პრინციპი, როგორც ონტოლოგიის საფუძველი

ავტორს მიაჩნია, რომ მონისტური პრინციპი არის კლასიკური ონტოლოგიისა და საერთოდ ონტოლოგიის საფუძველი. ცხადია, არც მონისტურ ონტოლოგიაშია ყველაფერი რიგზე და ყველა პრობლემა მოგვარებული, მაგრამ პლურალისტურ ონტოლოგიასთან შედარებით იგი ლოგიკურად სწორი და თანამიმდევრულია; თანამიმდევრულობა კი ყოველი მეცნიერული სისტემის ერთ-ერთი ძირითადი მოთხოვნაა. გარდა ამისა, მას დიდი როლი ენიჭება ჩვენს პრაქტიკულ ცხოვრებასა და საქმიანობაში, რამეთუ თანამიმდევრულობის დაცვის გარეშე ძალზე საეჭვოა რამე სფეროში წარმატების მიღწევა, მითუმეტეს, როდესაც საქმე ეხება სამყაროს ონტოლოგიურ ანალიზს.

4. სიმბოლურ-ინტერაქციული პარადიგმები თანამედროვე ქართულ სოციუმში (სოციოლოგიური ეტიუდი)

სტატიაში კულის სარკისებური მეს თეორიის მიხედვით თანამედროვე ქართული საზოგადოების თვითიდენტიფიკაციის ტრანზფორმაციის თავისებურებანია განხილული. მასში აგრეთვე განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა პ. ბლუმერის სპონტანური ქცევის თავისებურებებს თანამედროვე ქართულ სოციუმთან მიმართებაში.

5. პიტერიმ სოროკინის რელიგიის სოციოლოგია

სტატიაში პ. სოროკინის რელიგიის სოციოლოგიის საკვანძო პრობლემების კრიტიკული ანალიზია მოცემული. ნაჩვენებია, რომ სოროკინს რელიგიის ანალიზისას აინტერესებს არა რელიგია, როგორც სოციალური ფაქტი, არამედ რელიგიის გავლენა კულტურაზე, ადამიანისა და სოციალური ჯგუფების ქცევაზე, ინდივიდებსა და ჯგუფებს შორის ურთიერთქმედებაზე და მისი მაკროსოციალური გამოვლინება, ანუ სოროკინი უარს ამბობს დიურკემისეულ სოციოლოგისტურ მეთოდზე და ვებერის მსგავსად რელიგიას სოციალური დინამიკის თვალსაზრისით განიხილავს.

6. საქართველო და ევროკავშირი 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდეგ

XXI საუკუნის რუსეთის საგარეო პოლიტიკას და მეთოდებს, რომლის იმპერიული შინაარსი დღემდე არ შეცვლილა. აღსანიშნავია, რომ სახელწოდება რუსეთ-საქართველოს ომი, იმთავითვე სადავო გახდა. საერთაშორისო ორგანიზაციები, სახელმწიფოთა ლიდერები, ქართველი და უცხოელი ექსპერტები 2008 წლის

ავგისტოში მომხდარ ომს სხვადასხვა სახელით მოიხსენიებდნენ, როგორცაა: „ავგისტოს მოვლენები“, „საქართველოსა და ე. წ. სამხრეთ-ოსეთის ომი“, „ავგისტოს სამხედრო კონფლიქტი“, „რუსეთ-საქართველოს ომი“, „რუსული აგრესია“ და სხვა. საქართველოს ტერიტორიაზე ფართომასშტაბიანი საომარი მოქმედებების დასრულების შემდეგ, რუსეთის ხელისუფლება ყოველმხრივ შეეცადა ომის შედეგების იურიდიულად გაფორმებას.

7. განათლების კულტურა საქართველოში და XXI საუკუნე

ადამიანის ჰარმონიული განვითარება მთლიანად არის დამოკიდებული ქვეყანაში განათლების კულტურის პრინციპების სწორად წარმართვაზე. საქართველოში განათლების კულტურა ყოველთვის ითვლებოდა აუცილებელ პირობად ადამიანის ჩამოყალიბების, განვითარებისა და პრესტიჟისათვის თუმცა სწავლება დროთა ვითარებაში ტრანზორმაციასაც განიცდიდა, ამგრამ ეს მოვლენები არ იყო ძალდატანებითი და თავსმოხვეული, რამედ განწყობილებები და შემოთავაზებები მუდამ თანმიმდევრულ პროცესს წარმოადგენდა. ცნობილია, რომ კულტურული გარემო, რომელშიც საზოგადოება იმყოფება, ყოველთვის ქმნის ისეთ მიკრო თუ მაკრო სივრცე, რომელიც მუდამყამს არის დამოკიდებული გლობალური კულტურის მოწყობის საკითხებთან. სხვადასხვა ორგანიზაციები ინსტიტუციონალური გეგმების და შემოთავაზებების მოდელით ძირითადად დამოკიდებულია იმ პროცესებთან, რომლებიც დაკავშირებულია საერთაშორისო პროექტებთან, მაგრამ აქ ჩვენ შევეკამათებით მოვლენებს და პერსპექტივებსაც, რომლებიც ძირითადად შეეხება დიდი სახელმწიფოების და მსოფლიო მოწესრიგების საკითხს, რომლებიც მიესადაგება ან ემსახურება უფრო გლობალურ პროექტებს განათლების სფეროში.

8. რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობების სამართლებრივი პრინციპები

საქართველო-რუსეთის ურთიერთობები ერთ-ერთი რთული კვანძია თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებში. ეს ის საკითხია, რომლის გადაჭრაზეც დამოკიდებულია მსოფლიო წესრიგის მომავალი კონტურები, თუნდაც პოსტ-საბჭოთა სივრცეში. ეს ასე რომ არ იყოს, აშშ, ანდა ისეთი საერთაშორისო ორგანიზაციები, როგორცაა ევროპის საბჭო, ევროკავშირი, ეუთო და გაერო, არ იქნებოდნენ მოწადინებული დღევანდელი კრიზისის მოგვარებით. იმაზე, თუ როგორ მოგვარდება საქართველო-რუსეთის ურთიერთობები, მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული როგორი იქნება ხვალ რუსეთი საერთაშორისო არენაზე. დღეს, როდესაც რუსეთი პრეტენზიას აცხადებს საერთაშორისო ურთიერთობებში ახალი თამაშის წესების შემოღებაზე, საქართველოს წინაშე არჩეული კურსის განხორციელებასთან დაკავშირებით სერიოზული გამოწვევები ჩნდება.

9. ქართული ტრადიციული მეურნეობის ფსიქოლოგიური და ეთნოსოციოლოგიური მახასიათებლები

კავკასია თავისი გეოგრაფიული სივრცით მიეკუთვნება „კავკასიის კულტურულ ნიშას“, რომელმაც თავისი ეთნიკური იდენტობით შეინახა და ინახავს ზნეობრივ ღირებულებებს, რომლებიც მიეკუთვნება იმ მენტალობას და მსოფლმხედველობას, რომელსაც უნარი აქვს და გვევლინება ეთნოსის სიცოცხლისუნარიანობის ინდიკატორად. მაგალითად, ქართული კულტურა ძირითად და მნიშვნელოვან როლს ასრულებს შიდა ეთნოსთა შორის, რომელიც ქალაქად და სოფლად აერთიანებს მსგავს ტრადიციებს, თავისი სამართლებრივი ნორმებით. კომუნიკაციური მექანიზმი საერთოდ მნიშვნელოვანი და მომგებიანია ნებისმიერი ეთნოსის განვითარების საქმეში, რომელიც მრავლად მოიცავს წეს-ჩვეულებებს, რიტუალებს და ა.შ. ეს უნივერსალური პროცესი ინახავს და იძლევა საშუალებას გააანალიზოს კავკასიის კულტურათა მთელი სისტემა, რომელიც ეთნიკურის და, საერთოდ, კავკასიის ახალი გლობალური პარადიგმების დახასიათების საშუალებას იძლევა.

10. დამოკიდებული ადიქციური ქცევა არის ისეთი ქცევა, რომელიც დაკავშირებულია რომელიმე ნივთიერების მოხმარებაზე. დამოკიდებულებასთან (ან სპეციფიკური აქტივობის განხორციელებაზე დამოკიდებულებისადმი) ადაფტაციისა და ფსიქიკური მდგომარეობის ცვლელელების მიზნით, სუბიექტურად იგი აღიქმება, როგორც ადიქციის ობიექტიზმს გარეშე ცხოვრების შესაძლებლობა, როგორც დაუძლეველი ლტოლვა მისადმი. ეს ქცევა გამოხატულ აუტოდესტრუქციულ ხასიათს ატარებს, რადგან გარდაუვლად ანგრევს ორგანიზმსა და პიროვნებას. ადიქტიური ქცევის კიდევ ერთი, არც ისეთი საშიში, მაგრამ უფრო გავრცელებული სახეა კვებითი დამოკიდებულება საკვები ბოროტად გამოყენების ყველაზე ხელმისაწვდომი ობიექტია.

11. მ. შელერი ფილოსოფიურ შეხედულებებსი ერთმეორესთან ურთიერთობაში განიხილავს ღირებულებების პრობლემებს და შეგეძნებების აუცულებლობას. ღირებულებათა განსაზღვრებისა და შეფასების საკითხში. შელერის აზრით, ერთიმეორესაგან პრინციპულად უნდა იქნეს განსხვავებული ინტერნაციონალური გრძნობა და ემპირიული გრძნობაემოციური ცხოვრების ოთხ ფენას შორის, პირველი და ყველაზე დაბალი საფეხურია. იგი ყველა სხვა გრძნობისაგან განსხვავებით მოცემულია ტანის (სხეულის) განსაზღვრულ ადგილზე, მას სეუძლია „შეგრძნობადად“ გამოფენა.ემპირიული გრძნობა არასოდეს არაა ობიექტს მოკლებული. , მაგრამ მ.შელერის აზრით, ინტერნაციონალური დამოკიდებულება ობიექტის მიმართ მას არასოდეს არა აქვს. ეს ნიშნავს იმას, რომ ემპირიული გრძნობა ყოველთვის მოცემულია , როგორც ფსიქილოგიური მდგომარეობა.შელერი ადამიანის ემოციურ ცხოვრებაში გარდა ზემოდ აღნიშნულისა, კიდევ სამ ფენას გამოყოფს ერთმანეთისგან: 2.არის ე. წ. ტანის გრძნობა, როგორც ფსიქიკური მდგომარეობა და სიცოცხლის გრძნობა, როგორც ფუნქცია. 3. წმინდა სულიერი გრძნობა. (წმინდა შეგრძნება) და 4. გონისეული გრძნობა (პიროვნულობის გრძნობა).

12. ნაშრომშიი განხილულია, ემოციისა და აგრესიის მართვის ტექნიკა. ადამიანი, როგორც ბიუსოციალური არსება, რამდენიმე არსებითი კომპონენტისგან შედგება. მათ შორის არის ემოციები. ვფიქრობ, ჩვენი ცხოვრება წარმოუდგენელია ემოციების გარეშე, მათ გარეშე ცხოვრება ძალიან მოსაწყენი იქნებოდა,რადგანაც ისინი ჩვენს ყოფას ბევრად უფრო საინტერესოს და შინაარსიანს ხდიან. თუმცა, ამავედროულად ემოციებს შეუძლიათ გაანადგურომ კიდევ ჩვენი ფსიქიკა, ჯანმრთელობა. ეს ის შემთხვევაში მოხდება, თუ ჩვენ ემოციური აფეთქების ზთვართან მივალთ და მისი მართვის სადავეებს ხელიდან გაუშვებთ, აღნათ, ძალიან ძნელია მოიძებნოს ადამიანი, რომელიც ცხოვრებაში ერთხე მაინც არ მდგარა აღნიშნული საფრთხის წინაშე. შეიძლება თუ არა ემოციების და აგრესიის კონტროლი, მათი მართვა და ემოციური საფრთხის თავიდან აცილება, თუ უნდა შევევუთ იმას, რომ ემოციები ჩვენზე ძლიერია, დომინირებს ჩვენს ქცევაზე და არაფრის გაკეთება შეგვიძლია. მიუხედავად იმისა, რომ ემოციების მართვა ბევრად არის დამოკიდებული ადამიანის ტიპოლოგიურ თავისებურებებზე., მაინც თავისუფლად შეგვიძლია ითქვას, რომ ეს უნარი გამომუშავებადი და აღზრდადია.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

5.4. სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, დიგიტალური	ჟურნალის/ გვერდების	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
---	---------------------	--------------------------------	------------------------	--------------------------------------	------------------------

		საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი		
1	იაშა კუტუბიძე ინგა ხუციშვილი	Совместимость личности и организации/პიროვნებისა და ორგანიზაციის თავსებადობა ISSN № 2414-5718 (Print) ISSN № 2541-7789 (Online)	«Наука и образование сегодня» № 4(39)	რუსეთი, ქ. ივანოვო Проблемы Науки	4
2	ირაკლი კალანდია კახა ქეცბაია	Глобализация и общечеловеческие ценности/ გლობალიზაცია და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებები ISSN № 2414-5718 (Print) ISSN № 2541-7789 (Online)	«Наука и образование сегодня» № 4(39)	რუსეთი, ქ. ივანოვო Проблемы Науки	4
3	იაშა კუტუბიძე	Economic growth: scientific-technical progress and alienation of people ეკონომიკური ზრდა: მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესი და ადამიანთა გაუცხოება ISSN: 2344-2174	Ecoforum Journal Vol 8, №1 (2019)	რუმინეთი University of Suceava	4
4	კახა ქეცბაია ამირან ბერძენიშვილი	О научном статусе социологии (критическая дефиниция социологт, данной Э. Гидденсом и Н. Смелзером) / სოციოლოგიის სამეცნიერო სტატუსის შესახებ (ე. გიდენსისა	Наука и образование сегодня № 1 (36), 2019	რუსეთი, ქ. ივანოვო Проблемы Науки	7

		და ნ. სმელზერის სოციოლოგიის დეფინიციის კრიტიკული რეცეფცია ISSN 2414-5718			
5	კახა ქეცბაია ამირან ბერძენიშვილი	Radical Humanist Paradigm and the Problem of the Crisis of Education რა/დიკალურ ი ჰუმანიტარული პარადიგმა და განათლების კრიზისის პრობლემა doi:10.30845/aijss.v8n1p 1	American International Journal of Social Science Vol. 8, No. 1, March 2019	420 Main Street Colfax, LA 71417 United States of America Website: www.aijssnet.com	3
6	ირმა კაცხოველი	К вопросу о сомоопределений народов кавказа и её культурные ценности/კავკასიის ხალხთა თვითგამორკვევის საკითხისათვის და კულტურული ღირებულებები	აზერბაიჯანის მეცნიერებათა აკადემიის 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი კრებული	Институт Кавказоведении Академии Наук Азербайджана, г. Баку 22-23 მაისი	7

ანოტაცია

1. Совместимость личности и организации/პიროვნებისა და ორგანიზაციის თავსებადობა

თანამედროვე ორგანიზაციის ხელმძღვანელთათვის სხვა გამოწვევების მხარდამხარ მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს კვალიფიცირებულ თანამშრომელთა დენადობა, რაც თავის მხრივ დაკავშირებულია პიროვნებისა და ორგანიზაციის თავსებადობის ხარისხთან (კონგრუენტობასთან). თავსებადობა გამოიხატება იმაში, თუ რამდენად შეესაბამება პიროვნების მიზნები და ფასეულობები ორგანიზაციისას. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად საწარმოებისა და დაწესებულების ხელმძღვანელები უნდა ცდილობდნენ ისეთი თანამშრომლების შერჩევას, რომელთა ღირებულებები ემთხვევა კონკრეტული ორგანიზაციის ღირებულებებს და ორგანიზაციულ მიდგომებს. თავის მხრივ, სამუშაოს მაძიებლები უნდა არჩევდნენ ისეთ ორგანიზაციებს, რომლებიც მათ მეტად მიესადაგებიან მის პიროვნულ თავისებურებებს.

2. Глобализация и общечеловеческие ценности/გლობალიზაცია და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებები

სტატიაში განხილულია გლობალიზაციის პროცესში მიმდინარე სხვადასხვა ცივილიზაციათა ურთიერთქმედების აქტუალური პრობლემები. ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა სისტემა, როგორც სოციოკულტურული წყობის ბირთვი, არა მხოლოდ ცივილიზაციათა და შესაბამისად, -კულტურათა შორის განსხვავებას განსაზღვრავს, არამედ წარმოადგენს საერთო ბაზისს მათი ურთიერთქმედების, ურთიერთობისა და დიალოგისთვის. ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა სისტემა, როგორც კულტურის ღერძი, განაპირობებს კაცობრიობის ერთობას და წარმოადგენს ამ ერთობის გარანტორს. ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებების

მეშვეობით კულტურა წარმოადგენს დიალოგურ ფენომენს-უზრუნველყოფს სხვადასხვა ცივილიზაციების ურთიერთგაგებას.

3. Economic growth: scientific-technical progress and alienation of people/ეკონომიკური ზრდა: მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესი და ადამიანთა გაუცხოება

ნაშრომში განხილულია ეკონომიკურ ზრდაში მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის როლი. კერძოდ, ნაჩვენებია მსოფლიო ეკონომიკაში მიმდინარე ზოგიერთი ტენდენციის მაჩვენებელი ინდიკატორები: მოსახლეობის მთლიანი შიდა პროდუქტის ეკონომიკური ზრდის და ზოგიერთი სხვა ინდიკატორის დინამიკა და თავისებურებები. ავტორის აზრით, ამ პროცესებში მკაფიოდ ვლინდება ცივილიზაციისა და გლობალიზაციის სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების თანმხლები პოზიტიური და ნეგატიური ტენდენციები. ასე გამოკვეთილი ჯერ არ ყოფილა ადამიანისა და ტექნიკური გარემოს კონფლიქტი, როგორც ამჟამად, არასოდეს ადამიანი ასე დაუცველი არ ყოფილა ტექნიკის სფეროში მიმდინარე არაპროგნოზირებადი პროცესებისაგან. ტექნიკური პროგრესის პირობებში ყოველთვის როდია გათვალისწინებული ადამიანისა და ტექნიკის ურთიერთმიმართების სასარგებლო შესაძლებლობები. მაღალი ავტომატიზებული შრომის პირობებში ადამიანი ახალ ტექნოლოგიურ პროცესში ღრმად ჩართულია, რაც მისგან მოითხოვს ფსიქიკის მაქსიმალურ დაძაბვას, რის შედეგადაც ბუნებრივად წარმოიშობა ქრონიკული სტრესები, უარესდება მისი ჯანმრთელობა და რაც ასტიმულირებს ინტელექტუალური პროდუქტიულობის დაქვეითებას. გლობალიზაციისა და ტექნიკის მზარდი განვითარების პირობებში სულ უფრო წარმოიქმნებიან ნაკლებად პროგნოზირებადი მოვლენები, ბუნდოვანია, თუ რა იქნება ხვალ. შესაბამისად, იკარგება სიმშვიდე და ადამიანს ეუფლება შიში მომავლის წინაშე. არსებობს გარკვეული ზღვარი გარემოს იმ ცვლილებებისა, რომელსაც ადამიანის ორგანიზმი შეეგუება, თუმცა პროცესის სათანადოდ მართვის შემთხვევაში ტექნიკურ პროგრესს უდიდესი როლის შესრულება შეუძლია ადამიანთა სოციალურ-ეკონომიკური ცხოვრების გაუმჯობესებაში. აქედან გამომდინარე, ავტორის აზრით, თანამედროვე მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესი უნდა განვიხილოთ არა მხოლოდ ეკონომიკური ზრდის მძლავრ ფაქტორად, არამედ მრავალგვაროვანი სოციალური შედეგების გამომწვევ მიზეზად და მხოლოდ ადამიანის ინტერესების გამომხატველი პროგრესის განვითარება უნდა წახალისდეს.

4. О научном статусе социологии (критическая дефиниция социологии, данной Э. Гидденсом и Н. Смелзером)/სოციოლოგიის სამეცნიერო სტატუსის შესახებ (ე. გიდენსისა და ნ. სმელზერის სოციოლოგიის დეფინიციის კრიტიკული რეცეფცია

სტატიაში განხილულია საკითხი სოციოლოგიის მეცნიერული სტატუსის შესახებ ე. გიდენსისა და ნ. სმელზერის მიერ სოციოლოგიის დეფინიციის კრიტიკული რეცეფციის მიხედვით. ხაზგასმულია, რომ სოციოლოგიის საგნის პრობლემა დღემდე გადაუჭრელია მუხედავად აზრთა სხვადასხვაობისა და სიმრავლისა. გიდენსისა და სმელზერისეულ განსაზღვრებაში აქცენტი კეთდება სოციოლოგიის მიერ საზოგადოების შესწავლაზე და არა სოციოლოგიის შესწავლის საგანზე. თქმა იმისა, რომ სოციოლოგია მეცნიერულად შესწავლის საზოგადოებას, საზოგადოებრივ ჯგუფებს და ურთიერთობებს, გამოხატავს მხოლოდ ჩვენს შემეცნებით-მეცნიერულ მიმართებას შესასწავლი ობიექტისადმი, მაგრამ არა სოციოლოგიის, როგორც მეცნიერების არსს. ცნობილია, რომ მეცნიერება კანონზომიერებას ადგენს და სწავლობას, რაც სოციოლოგიის დეფინიციაში პირდაპირ თუ არა ირიბად მაინც ასახული უნდა იყოს. სხვა შემთხვევაში ჩვენ ხელიდან გვეცლება სოციოლოგია, როგორც მეცნიერება. ამიტომ სტატის ავტორთა აზრით სასურველი იქნებოდა სოციოლოგიის დეფინიციებში ამ ფაქტის დაფიქსირება. კერძოდ იმის თქმა, რომ სხვა მეცნიერებებისაგან განსხვავებით სოციოლოგია იკვლევს საზოგადოების, სოციალური ჯგუფების, სოციალური წარმონაქმნების, თუნდაც

პიროვნების და ა.შ. როგორც მთლიანი წარმონაქმნების არსებობის, ფუნქციონირების და ცვალებადობის კანონებსა და კანონზომიერებებს.

5. Radical Humanist Paradigm and the Problem of the Crisis of Education/რადიკალური ჰუმანიტარული პარადიგმა და განათლების კრიზისის პრობლემა

სტატიაში რადიკალურ-ჰუმანისტური პარადიგმა და მასთან დაკავშირებული საგანმანათლებლო დისკურსის პრობლემებია განხილული ამ სფეროს ცნობილი წარმომადგენლების (პაულ ფერიერესა და ავიან ილიჩის) ნაშრომების ანალიზის საფუძველზე. ავტორის აზრით, თანამედროვე საგანმანათლებლო პრაქტიკაში მეტი ყურადღება უნდა დაეთმოს განათლების რადიკალურ-ჰუმანისტურ პარადიგმას, რომელიც განათლების სფეროს კრიზისსა და ნაკლოვანებებს კი არ ჩქმალავს, არამედ სააშკარაოზე გამოაქვს და მათი გადაჭრის ორიგინალურ გზებს გვთავაზობს.

6. К вопросу о сомоопределений народов кавказа и её культурные ценности/ კავკასიის ხალხთა თვითგამორკვევის საკითხისათვის და კულტურული ღირებულებები

კულტურა ძალზე მრავალ ელემენტს მოიცავს: ენას, ტრადიციებს, ზნე-ჩვეულებებს, აზროვნების წესს, ესთეტიკურ-ეთნიკურ ნორმებს, შრომითი საქმიანობისა და შეფასების სხვადასხვა ფორმებს, ანუ შეფასებათა სისტემებს. ტოლერანტული კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებით თანამედროვეობა ორგანულად არის დაკავშირებული საზოგადოებასთან. ქართული კულტურის მრავალფეროვნება საუკუნეების მანძილზე უკავშირდება მის მორალურ-ზნეობრივ პრინციპებს. საქართველო ოდითგანვე კავკასიის ცენტრს წარმოადგენდა და მედიატორად გვევლინებოდა. იგი საუკუნეების მანძილზე ეთნიკური იდენტობის მყარი გარანტი იყო კავკასიელი ხალხისთვის.

თანამედროვე მსოფლიო ინარჩუნებს უნივერსალური მოდელების შექმნის შესაძლებლობებს. კავკასიის ერებისა და ხალხების (ეთნოსების) მახასიათებლები და ღირებულებები, შეიძლება ჩავთვალოთ, როგორც კულტურის ძირძველი ისტორიული საფუძველი, რომელზედაც შეიძლება აღმოცენდეს ახალი, მყარი თანაცხოვრების პრინციპები.

6. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

6.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	იამა კუტუბიძე	ახალი ტექნოლოგიები და ადამიანი	18 ოქტომბერი, 2019 წ. VII საერთაშორისო კონფერენცია, ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუმინ, დღეს, ხვალ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

			აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი IEC-2019 ქუთაისი
2	ქეთევან თელია, კონსტანტინე თელია	პერსონალის ადმინისტრირების სოციალურ-ფსიქოლოგიური ტენდენციები	24.06.2019 ბათუმი
3	შოთა ვადაჭკორია	ექვთიმე თაყაიშვილი ქართული ემიგრაციის ერთიანობის შესახებ (ლევლისა და ჰარვარდის საარქივო მასალების მიხედვით)	2019 წლის 11 ოქტომბერი ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ, ქ. ქუთაისი
4	ირმა კეცხოველი	გლობალიზაცია მცირე ერებთან მიმართებაში	22 თებერვალი, 2019 დავით აღმაშენებლისადმი მიძღვნილი მეექვსე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი ქ. გორი
5	ირმა კეცხოველი	ორი ქართველის მოღვაწეობის ისტორია ამერიკის შეერთებულ შტატებში და მეორე მსოფლიო ომი	23-24 მაისი, 2019 ამერიკის ინსტიტუტი და თსუ, საერთაშორისო კონფერენცია, თბილისი
6	ირმა კეცხოველი	ქართული ტრადიციული მეურნეობის ფსიქოლოგიური და ეთნოსოციოლოგიური მახასიათებლები	12-13 ოქტომბერი, 2019 მე-7 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია ეკონომიკის განვითარების მოდელები გუშინ, დღეს, ხვალ ქ. ქუთაისი
7	როზა გაფრინდაშვილი	წონასწორობის პრინციპი, „არაფერი ზედმეტი“ და ფემინისტური მოძრაობის „ზედმეტობები“	28 ნოემბერი, 2019 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მსოფლიო და გენდერი V“ სტუ, თბილისი
8	გიორგი ჩაჩანიძე	გენდერული ფსიქოლოგია მოზარდებში	28 ნოემბერი, 2019 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მსოფლიო და გენდერი V“ სტუ, თბილისი

9	ლია მეტრეველი	ზოგიერთი რამ, დამოკიდებული ქცევის შესახებ	2019წელი 16 თებერვალი, უნივერსიტეტი სეუ თბილისი
10	ლია მეტრეველი	პასუხისმგებლობა	2019წელი 21.06 თბილისი სტუ. მსოფლიო და კავკასია
11	ლია მეტრეველი	გენდერული უთანასწორობა - ძალადობის ერთ-ერთი განმაპირობებელი მიზეზი	2019წელი, 28.X თბილისი სტუ. მსოფლიო და გენდერი
12	ლია მეტრეველი, მაია ყიფიანი, ზაზა გაბუნია	ბულინგი, ფიზიკური და ფსიქოლოგიური ძალადობის ფორმა	ბათუმი 2019წელი, 4-5 სექტემბერი გრიგოლ რობსქიძის უნივერსიტეტი

ანოტაცია

1. ახალი ტექნოლოგიები და ადამიანი

მეცნიერულ-ტექნიკური რევოლუციის თაობაზე, მისი განვითარების შესაძლებლობებზე, მისგან გამომდინარე სოციალურ შედეგებზე ბევრი იწერება ჩვენთან და უცხოურ ლიტერატურაშიც, მიმდინარეობს დავა, კამათი მისი ბუნებისა და არსის შესახებ.

XXI საუკუნის დასაწყისში-გრანდიოზული მეცნიერული აღმოჩენები, მისგან გამომდინარე შედეგები ცხადზე უცხადესია, თუმცა ცნობილია არაერთი შემთხვევა იმისა, როცა სამეცნიერო-ტექნიკური მიღწევების უშუალო შედეგებმა ადამიანზე პირდაპირ ან ირიბად მოახდინეს არასასურველი გავლენა, მიუხედავად ამისა, მეცნიერებისა და ტექნიკის განვითარების არცერთ ეტაპზე თავად ცოდნა არ შეიცავს არავითარ საფრთხეს; საფრთხე ყოველთვის ტექნიკური და ტექნოლოგიური სიახლეებით განპირობებული ცოდნისა და შესაძლებლობების არაგონივრულ და არაკეთილსინდისიერად გამოყენებაშია.

2. პერსონალის ადმინისტრირების სოციალურ-ფსიქოლოგიური ტენდენციები

მიმდინარე კონფერენციის თემა წარმოადგენს ბიზნესისადმინისტრირებისა და ფსიქოლოგიის კვების წერტილს, რომელიც ვალანათლივ მიმოიხილავს პერსონალის მართვის იმ რთულ მექანიზმს, რომელიც სოციალურ კაპიტალს მოიცავს. ორგანიზაციის ინტერესებიდან გამომდინარე, თანამშრომელთა სწორიგანაწილება და სწორად შერჩეული პერსონალი, ფირმის წარმატების ერთ-ერთი მთავარი გარანტიაა, შესაბამისად, ჩვენი თემა ეხება ისეთ აქტუალურ საკითხებს, როგორც პერსონალის შერჩევისა და მართვის თანამედროვე ფსიქო-სოციალური ტენდენციებია. მულტიდისციპლინური მიდგომა, რომლის მაგალითსაც ჩვენი თემა წარმოადგენს, აპრობირებულია ევროპასა თუ ამერიკაში და მხოლოდ ახლა იკიდებს საქართველოში ფეხს. ვიმედოვნებთ, რომ მიმდინარე თემა უფრონათლად დაგვანახებს, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია სოციალური კაპიტალი ორგანიზაციის მართვასა და სამომავლო წარმატების მიღწევაში.

3. ექვთიმე თაყაიშვილი ქართული ემიგრაციის ერთიანობის შესახებ (ლევლისა და ჰარვარდის საარქივო მასალების მიხედვით)

ჰარვარდისა და ლევლის საარქივო მასალებზე დაყრდნობით, წარმოჩენილია ექვთიმე თაყაიშვილის ღვაწლი ქართული ემიგრაციის ერთიანობისთვის ბრძოლის საქმეში. დოკუმენტური მასალებით დადასტურებულია: ა) ე.თაყაიშვილი სწორად აფასებდა იმ ეტაპზე მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებს; ბ) გასაბჭოებული საქართველოს დეოკუპაციის საქმეში, დასავლეთ ევროპის სახელმწიფოების მხარდაჭერის ერთ-ერთ

უმნიშვნელოვანეს ფაქტორად, ქართული ემიგრაციის ერთიანობას მიიჩნევდა; გ) ქართული ემიგრაციის ძირითადი პოლიტიკური პარტიების ბაზაზე შექმნილ „ეროვნულ საბჭოს“, ე.თაყაიშვილის მტკიცებით, ემიგრაციულ მთავრობასთან ერთად, ემიგრაციის პოლიტიკურ ძალთა სამოქმედო პროგრამა უნდა შეემუშავებინა და ხელსაყრელი პოლიტიკური სიტუაციის შექმნისთანავე, მისი ამოქმედება მოეხდინა.

4. გლობალიზაცია მცირე ერებთან მიმართებაში

გლობალიზაციის პროცესი თანამედროვე მსოფლიოს ზოგიერთ ქვეყანაში, სამწუხაროდ, ძალდაუტანებლად მიმდინარეობს და მცირერიცხოვან ერთა თვითმყოფადობის შენარჩუნებასთან დაკავშირებულ საფრთხესთან ერთად, კაცობრიობისთვის რიგ პრობლემათა გადაჭრის გზაზე თითქოს გარკვეული პროგრესიც მოაქვს, მაგრამ პროგრესმა უნდა შეიგნოს ან გაითავისოს, თუ როგორ შეინარჩუნონ მცირე ერებმა ეთნიკური თვითმყოფადობა. გლობალური, გამარტივებული სამყარო, ალბათ, ადვილი სამართავია, მაგრამ ისიც ხომ გასათვალისწინებელია, ამ შემთხვევაში რა იკარგება?

5. ორი ქართველის მოღვაწეობის ისტორია ამერიკის შეერთებულ შტატებში და მეორე მსოფლიო ომი

მოხსენება ეხება ორი ქართველი ემიგრანტის ცხოვრებას მეორე მსოფლიო ომის დროს. ტყვეობაში ყოფნას, გერმანიაში დროებითი დასახლებას და შემდგომში ამერიკის შეერთებულ შტატებში დასახლებას. ორივე ქართველმა მნიშვნელოვან წარმატებებს მიაღწიეს და რამდენიმე ათეული წლის მანძილზე საკმაოდ წარმატებულად იღვაწეს. ერთი მათგანი იყო სამხედრო მაღალჩინოსანი, ხოლო მეორემ სამედიცინო დარგში და ფარმაცევტიკის განვითარებაში შეიტანა თავისი წვლილი.

6. ქართული ტრადიციული მეურნეობის ფსიქოლოგიური და ეთნოსოციოლოგიური მახასიათებლები

საქართველოში გლეხური მეურნეობა თავისი სპეციფიკით მეტად მრავალფეროვანია, თუნდაც მისი გეოგრაფიული მდებარეობის გამო. სწორედ ამ გარემოებამ შექმნა ის საინტერესო გლეხური მეურნეობის მოდელი, რომელიც საკმაოდ წარმატებულად განვითარდა, როგორც მთაში, ასევე ველზე. ამ გარემოებებმა თავისთავად შექმნეს ტრადიციული მეურნეობის ეკონომიკური და ფსიქოლოგიური კლიმატი, რომელიც თავის განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე მეტად საინტერესოდ გამოიყურება.

7. წონასწორობის პრინციპი, „არაფერი ზედმეტი“ და ფემინისტური მოძრაობის „ზედმეტობები“

სტატიაში საუბარია ადამიანთა მიერ დაპირისპირებულ ძალთა ბრძოლა-ერთიანობისა და წონასწორობის სამყაროული პრინციპის შეცნობა-დაცვის აუცილებლობაზე და ხშირ შემთხვევაში ადამიანთა მიერ ამ პრინციპების დარღვევა-ზედმეტობებზე, რასაც შედეგად ახლავს ერთ-ერთი დაპირისპირებული მხარის უგულვებელყოფა-დავიწყება ანუ ზედმეტობები, რასაც ახლავს სამყაროული წესრიგის დარღვევის შესაბამისი უბედურობები. მაგალითად, სქესთა შორის ბუნებრივი განსხვავებულობის წინააღმდეგ არსებული გენდერული (ფემინისტური) მოძრაობა თანდათან არღვევს ბუნებრივ განსხვავებულობას როგორც სქესთა შორის გარეგნობაში, ისე ფსიქიკურ სტრუქტურაშიც, რასაც ნაწილობრივ უკავშირდება ერთნაირ სქესიანთა შორის (გვი) ქორწინებები და სხვა სოციალური მანკიერებებიც.

8. გენდერული ფსიქოლოგია მოზარდებში

გენდერული ფსიქოლოგია ფსიქოლოგიური მეცნიერების დარგია, რომელიც შეისწავლის პიროვნების, როგორც გარკვეული სქესისწარმომადგენლის მახასიათებლების ჩამოყალიბებისა და განვითარების კანონზომიერებებს. მსოფლიოში განათლების დარგში გენდერული საკითხების კვლევებმაცხადყო, რომ როდესაც ხორციელდება მრავალი ინოვაციური მიდგომა დასახლებები, ნაკლებად

ეხება გენდერული საკითხების გათვალისწინებას, არმომხდარა განათლების სისტემაში მეცნიერული შეფასება იმ თვალსაზრისით, თუ რა გავლენას ახდენს იგი გოგონებისა და ბიჭების, ცალ-ცალკე დაერთმანეთთან მიმართებაში საკუთარი იდენტობის გაცნობიერებაზე. ბიჭები, როგორც წესი, მეტ კმაყოფილებას ამჟღავნებენ საკუთარსქესით და გენდერულად სტერეოტიპული მახასიათებლისკენ ზეწოლაზე მიუთითებენ, რა დროსაც იწყება ფსიქოლოგიური კონფლიქტი იმსურვილით, რომ ბიჭები უარყოფენ თავიანთ დამოკიდებულებას გოგონებისაგან და მოტივი ასეთია: ისინი „სხვანი“ არიან, რაც თავისთავად გენდერულად ტენდენციურ სოციალიზაციაზე მიუთითებს.

11. ყველა სოციოლოგიური მიმართულება სქესობრივი განსხვავებულობის პრინციპს აღიარებდა. ქალები, როგორც საზოგადოების „სხვა“ ნაწილი, სოციალურ თეორიებში წარმოადგენდნენ საგანს და არა საზოგადოების სრულყოფილ ობიექტს. პრაქტიკულად ქალი გამორიცხული იყო საზოგადოების სფეროდან და პრივატულ სექტორში მოიაზრებოდა.

ყველაზე პოპულარული თეორიები აღნიშნავენ მოძალადის მიერ ძალაუფლებასა და კონტროლის ბოროტად გამოყენებას, თუმცა ძალაუფლებისა და კონტროლის როლი განსხვავებულად არის გაგებული სხვადასხვა თეორიული ორიენტაციის მიხედვით, მოხსენებაში, სწორედ ეს თეორიული კატეგორიები გვაქვს განხილული.

12. ბულინგის პრობლემის აქტუალობიდან გამომდინარე, საჭიროა ამ საკითხზე უფრო და უფრო მეტად იქნას გამახვილებული ყურადღება, მოიძებნოს ეფექტური გზები, გზები რომელიც ხელს შეუწყობს ამ პრობლემის დიდად შემცირებას, რადგან ყოველივე ამას საკმაოდ სავალალო შედეგებამდე მივყვართ.. ბულინგს, როგორც ზემოდ აღვნიშნეთ, და ამასთან ერთად მისი შედეგები უმეტეს წილად გეძლევა დიან სახეს ღებულობს. შესაბამისად ამ საკითხის შესწავლა საკმაოდ აქტუალურია და დაეხმარება არა მარტო, მისწავლე - ახალგაზრდობას, არამედ სხვადასხვა სფეროში მომუშავე ფსიქოლოგებს, პედაგოგებს და ყველა ამ საკითხით დაინტერესებულთ

6. 2. უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	K. Kopaliani, M. Arkania	Social-Psychological Characteristics of Trust in Modern Georgian Society/ სტრესის დამლევის სტრატეგიები და ფსიქოლოგიური დაცვითი მექანიზმები	2019 11th RSEP International Multidisciplinary Conference. Review of Socio-Economic Perspectives RSEP ISSN: 2149-9276, E-ISSN: 2547-9385 ვენა, ავსტრია
2	ირმა კეცხოველი	Парадигмы народов Кавказа в географическом пространстве и глобализация», II международная конференция Академии наук Азербайджана/ კავკასიის ხალხთა პარადიგმები გეოგრაფიულ სივრცეში	22-23 მაისი, 2019 II საერთაშორისო კონფერენცია, აზერბაიჯანის ეროვნული აკადემია ქ. ბაქო

3	ლია მეტრეველი, გიორგი სამარღანიშვილი	კარლ მორეტი და საქართველო	იტალია, რომი 22-23 მაისი, „ლა საპიენცას“ უნივერსიტეტი
4	ლია მეტრეველი	დამოკიდებული, ადიქტიური ქცევა	რიგა, ლატვია. 26.VI. 2019წელი

ანოტაცია

1. Social-Psychological Characteristics of Trust in Modern Georgian Society/სტრესის დაძლევის სტრატეგიები და ფსიქოლოგიური დაცვითი მექანიზმები

სტატიაში ასახულია პიროვნების დაცვითი მექანიზმების ფორმირების თავისებურებები და სტრესული სიტუაციების დაძლევის სტრატეგიები. კვლევა ჩატარდა საქართველოს ოთხ სხვადასხვა უმაღლეს სასწავლებელში. კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 130-მა სტუდენტმა, მათ შორის 65 ვაჟია და 65 გოგონა. კვლევისთვის გამოყენებულ იქნა სტრესის დაძლევის სტრატეგიების საკვლევო ლაზარუსი/ფოლკმანის ტესტი და ქართულ პოპულაციაზე ჩვენს მიერ ადაპტირებული რ. პლუტჩიკოს, გ. კელერმანისა და ხ. რ. კონტონის ფსიქოლოგიური დაცვითი მექანიზმების გამოყენების ხარისხის გაზომვის ტესტი. ჩატარებული კვლევების შედეგად მიღებული მონაცემების ემპირიული ანალიზის საფუძველზე გამოვლინდა ყველაზე მეტად გამოყენებადი ფსიქოლოგიური დაცვითი მექანიზმები და სტრესის დაძლევის სტრატეგიები სტუდენტ გოგონებთან და ვაჟებთან. აგრეთვე გაირკვა სტრესის დაძლევის სტრატეგიებსა და ფსიქოლოგიურ დაცვით მექანიზმებს შორის სტატისტიკური მნიშვნელობის კავშირები.

2. Парадигмы народов Кавказа в географическом пространстве и глобализация», II международная конференция Академии наук Азербайджана /კავკასიის ხალხთა პარადიგმები გეოგრაფიულ სივრცეში

კავკასია თავისი გეოგრაფიული სივრცით მიეკუთვნება „კავკასიის კულტურულ ნიშას“, რომელმაც თავისი ეთნიკური იდენტობით შეინახა და ინახავს ზნეობრივ ღირებულებებს, რომლებიც მიეკუთვნება იმ მენტალობას და მსოფლმხედველობას, რომელსაც უნარი აქვს და გვევლინება ეთნოსის სიცოცხლისუნარიანობის ინდიკატორად. მაგალითად, ქართული კულტურა ძირითად და მნიშვნელოვან როლს ასრულებს შიდა ეთნოსთა შორის, რომელიც ქალაქად და სოფლად აერთიანებს მსგავს ტრადიციებს, თავისი სამართლებრივი ნორმებით. კომუნიკაციური მექანიზმი საერთოდ მნიშვნელოვანი და მომგებიანია ნებისმიერი ეთნოსის განვითარების საქმეში, რომელიც მრავლად მოიცავს წეს-ჩვეულებებს, რიტუალებს და ა.შ. ეს უნივერსალური პროცესი ინახავს და იძლევა საშუალებას გააანალიზოს კავკასიის კულტურათა მთელი სისტემა, რომელიც ეთნიკურის და, საერთოდ, კავკასიის ახალი გლობალური პარადიგმების დახასიათების საშუალებას იძლევა.

თეოლოგიის სასწავლო-სამეცნიერო ცენტრი

4. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

4.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
---	-----------------	--	--------------------------------	---------------------

1	მიტროპოლიტი ანანია ჯაფარიძე	დედა ეკლესია	ელექტრონული ვერსია. http://meufeanania.ge/
<p>მიტროპოლიტ ანანია ჯაფარიძის წიგნი სახელწოდებით „დედა ეკლესია“ პირველად გამოქვეყნდა 1996 წელს.</p> <p>2019 წლის მეორე გამოცემა იმავე სახელწოდებით „დედა ეკლესია“ შევსებულია მეუფე ანანიას მრავალი ახალი წერილით, სტატიით, გამოკვლევითა და ქადაგებით, მათ შორის ზოგიერთი პირველად ქვეყნდება.</p>			

4.4. სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, დიგიტალური საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	მიტროპოლიტი ანანია ჯაფარიძე	საქართველოს ეკლესიის იურისდიქცია ჩრდილო კავკასიაში	ჟ. სვეტიცხოველი, 2019, #1 (გაგრძელება)		43
2	მიტროპოლიტი ანანია ჯაფარიძე	საქართველოს ეკლესიის საკანონმდებლო კრებები	ჟ. სვეტიცხოველი, 2019, #1		

1. ადიღეთა შემოსევამდე ჩრდილოეთ კავკასიის დასავლეთი ნაწილის მთიანეთი, მთისწინეთი და მიმდებარე სტეპები დასახლებული იყო სვანებით (და საერთოდ ქართველებით), მათ ადიღეელებს დიდი წინააღმდეგობა გაუწიეს, იმდენად, რომ მათ მთავარს, რომელიც ივან გროზნის სიმამრი იყო, დასჭირდა თხოვნით მიემართა თავის სიძისათვის, რუსეთის ხელმწიფისათვის. ივან გროზნიმ მას მეთოფეთა რაზმი გაუზღავნა. იმის გამოც, რომ ახალი შემოდებული იყო ეს ცეცხლსასროლი იარაღი, რუს-ჩერქეზთა გაერთიანებულმა ჯარმა შეძლო გადაეწვა 150 სვანური სოფელი ჩრდილოეთ კავკასიისა, ამის შედეგად სვანების განსახლების არეალი ჩრდილოეთ კავკასიაში მკვეთრად შემცირდა, მიუხედავად, ამისა, ადგილზე დარჩენილა სვანთა ისეთი დიდი რაოდენობა, რომ ადიღეური ენის ადგილობრივ დიალექტში შევიდა მრავალი სვანური (საერთოდ ქართული ფუძის მქონე) სიტყვა – სასოფლო-სამეურნეო, სოციალური, სამოხელეო და საეკლესიო ტერმინი.

ეს იყო ერთ-ერთი პირველი შემოტევა, ამის შემდეგ სვანების წინააღმდეგ იბრძოდნენ ძირითადად თურქულენოვანი ტომები (მე-17, მე-18 სს.) და ესახლებოდნენ მათ მიწებზე, ჩრდილოკავკასიის სვანური მოსახლეობის ნაწილი მათ განერიდა, გადმოსახლდა საქართველოს სვანეთში, ადგილზე დარჩენილებს, რომელნიც მუსლიმანებად იქცნენ, ჯერ კიდევ ახსოვთ თავიანთი სვანური წარმოშობა.

2. განხილულია IV-XX საუკუნეების საქართველოს საეკლესიო საკანონმდებლო კრებები, რასაც თან ერთვის კრებების მიერ გამოცემული სამართლის ძეგლები.

სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა ხელმძღვანელის მითითებით

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი - ნუგზარ სიხარულიძე

4. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

4.5. სტატიებიISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიისსათაური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემისადგილი, გამომცემლობა	გვერდებისრაოდენობა
1	Rusudan Gotsiridze	“Creative Activity as One of the Main Tasks of Modern Educational Process” ISSN 1987-7390 UDK 8182 S-41	Scripta Manent, #2(42), 2019	Tbilisi	5 გვერდი
2	Rusudan Gotsiridze	“Smart Technologies in Education” ” ISSN 1987-7390 UDK 8182 S-41	Scripta Manent, #2(42), 2019	Tbilisi,	5 გვერდი
3	Rusudan Gotsiridze	“Some Specific Features of Chat Communication” ISSN 1987-7390 UDK 8182 S-41	Scripta Manent, #3(43), 2019	Tbilisi,	4 გვერდი
4	Манана Асланишвили, Нино Ломсадзе	“Особенности обучения чтению научно-технической литературы на английском языке” ISSN 2346-8300	“Ganatileba” #2 (25), 2019	saqarTvelos teqnikuri universiteti, Tbilisi	7 gverdi
5	ნინო ლომსაძე	Features of teaching readingscientificand technicalliterature in English	განათლება საქ. ტექნ. უნივერსიტეტი №2 (25) 2019	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	
6	Marina Zoranyan	“Conceptual Metaphor and Its Types in a View of Cognitive Linguistics”	Scripta Manent, #1(41), 2019	Tbilisi	5 გვერდი

		ISSN 1987-7390 UDK 8182 S-41			
7	Marina Zoranyan	“The Concept of Schema and Types of Schemata in Cognitive Stylistics” ISSN 1987-7390 UDK 8182 S-41	Scripta Manent, #2(42), 2019	Tbilisi	5 გვერდი
8	Marina Zoranyan	“Metaphors: Traditional Versus Cognitive Approach” ISSN 1987-7390 UDK 8182 S-41	Scripta Manent, #4(44), 2019	Tbilisi	5 გვერდი იბეჭდება

1. თანამედროვე საზოგადოების პირობებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა უცხოური ენების დაუფლების საჭიროება. საზოგადოების ცხოვრებაში განვითარებული ცვლილებების შედეგად განსაკუთრებით აქტუალური გახდა სრულყოფილი პიროვნების განვითარების აუცილებლობა. ეს კი იმაზე მიუთითებს, რომ საზოგადოებას სჭირდება ადამიანები, რომლებიც შემოქმედებითად მიუდგებიან რეალობას. შემოქმედებითი საქმიანობა გულისხმობს პიროვნების ემოციური და ინტელექტუალური სფეროების განვითარებას. შემოქმედებითობა თანამედროვე საგანმანათლებლო პროცესის ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა. საგანმანათლებლო საქმიანობა მოითხოვს კონკრეტული ტექნოლოგიების გამოყენებას შემოქმედებითი აზროვნების ფორმირებისა და სტუდენტთა შემოქმედებითი უნარების განვითარებისათვის.
2. ტერმინი "სმარტ განათლება" ელექტრონულ სწავლებასთან დაკავშირებულ პუბლიკაციებში ჯერ კიდევ მანამ გამოჩნდა, სანამ ტერმინი "ელექტრონული სწავლება" ლექსიკონებსა და საგანმანათლებლო დაწესებულებებში დაინერგებოდა.
განათლებაში ინფორმაციული ტექნოლოგიების პირველადი ტესტირების შემდეგ, ელექტრონული სწავლების განვითარების პოტენციალი აშკარა გახდა, ხოლო ზოგიერთმა ექსპერტმა და პრაქტიკოსმა კი ელს-წავლება განათლებაში რევოლუციადაც კი გამოაცხადა.
სტატიაში წარმოდგენილია სმარტ სწავლების ორგანიზაციის ძირითადი პრინციპები და გამოკვეთილია მიდგომები სმარტ გარემოს ჩამოყალიბებისათვის სასწავლო პროცესში.
3. ინტერნეტ კომუნიკაციის სპეციფიურმა მახასიათებლებმა - ვირტუალობამ, დისტანციურობამ, მულტიმედია და ა.შ. - გამოიწვია ინტერნეტ კომუნიკაციის ენის სპეციალური სემიოტიკური სივრცის შექმნა ვერბალური და არავერბალური კომპონენტებით. ჩეთ კომუნიკაციის სპეციფიკას, პირველ რიგში, განაპირობებს კომუნიკაციის წერილობითი ფორმა. თუმცა, ერთი მხრივ, ეს ფორმა, შეძლებისდაგვარად ახლოსაა ზეპირ მეტყველებასთან და ხასიათდება სპონტანურობით და პროფესიონალიზმის ნაკლებობით. მეორე მხრივ კი, გამოხატვის წერილობითი ფორმა დაკავშირებულია წერილობით მეტყველებასთან.
4. სტატიაში განიხილება სამეცნიერო მეტყველების სტილი ტექნიკური ტექსტების მასალაზე დაყრდნობით. სასწავლო მეთოდოლოგიურ სახელმძღვანელოში მოცემულია კითხვის უნარების განვითარებასთან დაკავშირებული საკითხები უცხო ენების შენსწავლელი სტუდენტებისთვის.
5. მსოფლიო პედაგოგიკა ცდილობდა სასწავლო პროცესის ტექნოლოგიზებას. თავდაპირველად იგი გულისხმობდა სასწავლო პროცესის ტექნიკური საშუალებით ორგანიზებას. ყოველივე ამას ხელი უნდა

შეწყო და გარდაეკმნა მასობრივი სწავლების პროცესი. დროთა განმავლობაში აღნიშნული ტერმინის მნიშვნელობა გარდაიქმნა. ამჟამად ტექნიკური სწავლების მეთოდები არ გულისხმობს მხოლოდ სწავლების ტექნიკური საშუალებების, ტელევიზიის, რადიოს, ვიდეოს, კომპიუტერის და სხვ., გამოყენებას სწავლების პროცესში, არამედ იგი მოიცავს სასწავლო პროცესის კონსტრუირებასაც, კერძოდ: შედეგზე ორიენტირებული კონკრეტული სასწავლო მიზნების დასახვას, რაც წარმოადგენს ჩვენი სტატიის განსახილველ საკითხს.

6. სტატია იხილავს კონცეპტუალური მეტაფორის ცნებას და მის ტიპებს კოგნიტური ლინგვისტიკის თვალსაზრისით. მეტაფორა არის ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული სტილისტური საშუალება, რომელიც ეფუძნება ფარულ შედარებას. მეტაფორას არსი მდებარეობს ერთი რამის გაგებასა და განცდას მეორის ტერმინებში. მეტაფორას ტრადიციულად იხილავდნენ როგორც ლიტერატურულ საშუალებას, თავისებურ ლინგვისტურ დეკორაციას. ახალი შეხედულება მეტაფორაზე კოგნიტური ლინგვისტიკის კუთხით სრულიად განსხვავებულია. ეს შეხედულება პირველად ლაკოფმა და ჯონსონმა შემოიღეს. მათ შექმნეს კონცეპტუალური მეტაფორის თეორია, რომელიც საფუძვლად დაედო კონცეპტუალური მეტაფორის ცნებას. მათი აზრით, მეტაფორა ენის პროდუქტული მოვლენაა, რომელიც მოქმედებს მენტალური პროცესების დონეზე. იგი არა მარტო ენის თვისებაა, არამედ აზროვნებისაც. იმ კოგნიტური ფუნქციების შესაბამისად, რომლებსაც ასრულებს მეტაფორა, ხდება მისი კლასიფიცირება სტრუქტურულ, ონთოლოგიურ და საორიენტაციო მეტაფორად.
7. სტატია იხილავს სქემის ცნებას და სქემების ტიპებს კოგნიტურ სტილისტიკაში. კოგნიტური სტილისტიკა არის მოწინავე დარგი ლინგვისტიკის, კოგნიტური მეცნიერებისა და ლიტერატურული კვლევების მიჯნაზე. კოგნიტური სტილისტიკა ყურადღებას ამახვილებს პირველ რიგში ჰიპოთეზაზე იმის შესახებ, თუ რა ხდება კითხვის დროს და რა გავლენა აქვს ამას მკითხველთა მიერ ტექსტის ინტერპრეტაციაზე. სქემას თეორია კოგნიტური სტილისტიკის ერთ-ერთი მთავარი თეორიაა. ის ხსნის მკითხველთა აქტიურ როლს ტექსტის ინტერპრეტაციაში. სიტყვა “სქემა” წარმოიშობა ბერძნული სიტყვისგან “σχῆμα” (სკჰმა), რომლის მნიშვნელობაც არის “ფორმა” ან უფრო ზოგადად “გეგმა”. სქემის თეორია ამტკიცებს, რომ ნებისმიერი ცოდნა ტვინში ორგანიზებულია ერთეულებში. ცოდნის ამ ერთეულებში ანუ სქემებში ინახება ინფორმაცია. სქემა, მამასადამე, არის ცოდნის ზოგადი სტრუქტურა, რომელიც გამოიყენება გამონათქვამის გაგებისათვის. ეს ის ხერხია, რომლის მიხედვითაც ცოდნა წარმოდგენილია ტვინში.
8. სტატია იხილავს ტრადიციული და კოგნიტური მიდგომების მეტაფორის შესწავლაში. მეტაფორის კვლევები დაიწყო ძველ საბერძნეთში. ბერძენი ფილოსოფოსი არისტოტელე იხილავდა მეტაფორას როგორც ფარულ შედარებას, რომელიც ანალოგიას ეფუძნება. ანტიკური ხანის სწავლულები თვლიდნენ, რომ მეტაფორა მიეკუთვნება მხოლოდ რიტორიკის სფეროს. ლაკოფმა და ჯონსონმა შემოგვთავაზეს მეტაფორაზე ახალი შეხედულება – კოგნიტურ-ლინგვისტური ხედვა, რომელიც მთლიანად განსხვავდება ტრადიციულისგან. ტრადიციული თეორიებისგან განსხვავებით, რომლებიც იხილავდნენ მეტაფორას როგორც ლიტერატურულ სტილისტურ საშუალებას, ანუ ტექსტის თავისებურ გალამაზებას, კოგნიტური თეორია ამტკიცებს, რომ მეტაფორა არის ჩვენი საყოველღეო ენისა და ფიქრის განუყოფელი ნაწილი. ამ თეორიის თანახმად, მეტაფორა არის პროდუქტული მოვლენა, რომელიც მოქმედებს მენტალური პროცესების დონეზე. ის ერთერთი მთავარი გზაა, რომლითაც ჩვენ ვახდენთ ჩვენი გამოცდილების კონცეპტუალიზაციას იმ სამყაროს შესახებ, რომელიც ჩვენს ირგვლივ იმყოფება

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

5.3. კრებულები

№	ავტორი/ავტორები	კრებულის სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემისადგილი, გამომცემლობა	გვერდებისრაოდენობა
1	გილაური ნინო ფალავანდიშვილი მეგი	The Latest Research in Modern Science: Experience, Traditions and Innovations	June 20-21, 2019 Morrisville, NC, USA	5
2	ვარძელაშვილი ჟ., პევენაია ნ.	РУССКИЙ ЯЗЫК НА ПЕРЕКРЁСТКЕ ЭПОХ: ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ В РУСИСТИКЕ ISBN 978-9939-67-231-1	ერევანი, რუსულ-სომხური უნივერსიტეტი, 2019	6 გვერდი
3	ვარძელაშვილი ჟ.	Світ мови – світ у мові: матеріали V Міжнародної наукової Конференції ISBN 978-966-931-192-4	კიევი, უკრაინა, Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019	5 გვერდი

1. ა.ნ. ოსტროვსკის შემოქმედება გაშუქებულია მრავალ სამეცნიერო ნაშრომში, რომლებიც ეკუთვნის ისეთ მეცნიერებსა და მწერლებს როგორც არიან: ვ. შადური, გ. ტალიაშვილი, ს. დანელია, დ. შენგელია, ე. კარელიშვილი, ი. გრიშაშვილი, ბ. ლოგოშვილი, დ. ჯანელიძე, ა. ბუხნიკაშვილი და სხ.

ნაშრომში განხილულია ისეთი საკითხები, როგორცაა ოსტროვსკის ჩამოსვლა საქართველოში, მისი შეხვედრები ქართული კულტურის მოღვაწეებთან, როგორი შთაბეჭდილება მოახდინა მწერალზე ქვეყნის ყოველდღიურმა ცხოვრებამ, ბუნებამ, ლიტერატურამ და ხელოვნებამ, რაც აისახა მის კავკასიურ დღიურში და ეპისტოლარულ მემკვიდრეობაში. ფიქსირდება მსგავსი მოტივები ოსტროვსკისა და ქართველ დრამატურგთა ნაწარმოებებში და ა.შ..

ეს საკითხები განხილულია ნაშრომში და აღნიშნულია თეატრის განვითარება როგორც რუსეთში ასევე საქართველოში. გარჩეულია ოსტროვსკის პიესების დადგმის ისტორია ქართულ სცენაზე, ქართველი მსახიობების მიერ მისი პერსონაჟების ინტერპრეტაცია როგორც წინა საუკუნეში ისე შემდგომშიც.

2.ლინგვო-მენტალური სტრუქტურების აზრობრივი ტრანსფორმაციები (აპლიკატორული ანალიზის ექსპერემენტალური ანალიზი) SEMANTIC TRANSFORMATIONS OF LINGUO-MENTAL STRUCTURES: EXPERIENCE OF THE APPLICATIVE ANALYSIS

სტატიაშიაღწერილია უნივერსალურილინგვო-კულტურული ცნებების „მოთმინება“ და „ღირსება“ აპლიკატორული ანალიზის მეთოდოლოგია. კვლევის ობიექტისადმი შემოთავაზებული მიდგომა ეფუძნება უახლესი ლინგვისტიკის პოსტულატს, რომ ენა, როგორც ანთროპოლოგიური ფენომენი კულტურის იმანენტურია. ასევე, კვლევაში ვიზიარებთ თვალსაზრისს, რომ კულტურებში არსებობს „საკვანძო სიტყვები“, რომელთა უმეტესობა უნივერსალიებია, რომელთავერბალური მანიფესტაცია ამა თუ იმლინგვო-არეალშიაუცილებლად ხასიათდება ნაციონალურ-სპეციფიკურ ასპექტებით, რაც კონკრეტული ლინგვო-კულტურული ლანდშაფტით არის განპირობებული.

არჩეული რაკურსის კვალდაკვალ, ლექსიკური ერთეულები „მოთმინება“ და „ღირსება“ განხილულია, როგორც ენობრივ კულტურაში შესაბამისი ლინგვო-მენტალური მიკროსისტემების ნომინატორები;

დადგენილია თითოეული მიკროსისტემისინვარიანტი (ლექსიკოგრაფიული დისტრიბუციების კომპონენტური ანალიზის საფუძველზე). ლექსემების აზრობრივი ველის ონტოლოგიური საფუძველების დასადგენათ გაანალიზებურია ვრცელი ექსტრალინგვისტური მასალა;შემუშავებული ანალიზის ბაზაზე სტატიაში აღწერილია ლინვო-მენტალური სტრუქტურების „მოთმინება“ და „ღირსება“ექსპლიციტური და იმპლიციტური სამანტიკური ტრანსფორმაციები, ცნებებათა შინაარსობრივი ევოლუცია, კულტურით მარკირებული და ტრანსკულტურული სემანტიკური კომპონენტები.

3.დანაშაული-მონანიება-სინანული: ცნება „მონანიების“ სემანტური ტრანსფორმაციების შესახებ.

სტატია ეძღვნება ცნება „მონანიების“ (როგორც კულტურის უნივერსალის)აზრობრივი ველის ისტორიულ კონტექსტში სემანტური ტრანსფორმაციების დაფიქსირება-აღწერას.ანალიზის სავტორო მეთოდის გამოყენებით,რომელიც მოიცავს კვლევის ინტრა- და ექსტრალინგვისტურ ეტაპებს, აგებულია სამეცნიერო აბსტრაქცია: კონცეპტუალიზირებული ცნების რთული კალეიდოსკოპური სტრუქტურა. დადგენილია მისი ბირთული ელემენტი - პროტოტიპი, პროტოტიპის ფლუქტაციის დიაპაზონი (ექსპლიციტური და იმპლიციტური;ვერიფიცირდება შემუშავებული ალგორითმით: დისტრიბუციული, დეფინიციური და კომპონენტური ანალიზის საფუძველზე).სტატიაში ვითარდება ჰიპოთეზა, რომ კონცეპტის ნომინატიური ველი წარმოადგენს კულტურული ნიშნით მარკირებულ ყოფითი ფილოსოფიური ცნობიერების აზრობრივ ერთეულს, რომელიც სტრუქტურირებულია როგორც მენტალური სცენარი. მენტალური სცენარის ეპიზოდებია: დანაშაული↔ დანაშაულის გრძნობა↔სინანული↔მომანიება//მეთანია (ბერძნ.Μετάνοια). მენტალური სცენარიაფიქსირებს ოპოზიციას „ყოფითი-მეტაფიზიკური“.

ექსტრალინგვისტური ანალიზი: ჩატარებულია ვრცელი კულტუროლოგიური ინფორმაციის დიაქრონული და სინქრონული ანალიზი, რომლის საფუძველზე ვასკვნით: ცნება „მონანიება“ მიეკუთვნება ადამიანური ბუნების „უნივერსალურ-მუდმივ“ საწყისებს; მონანიების ფენომენის კონცეპტუალიზაცია არის პროცესი, რომელიც დამოკიდებულია საზოგადოებაში დომინირებულ რელიგიურ და მორალურ-ეთიკურ განცნობებზე. ცნობიერებისა და კულტურის ევოლუციის პროცესში ცალკეული ეთნოსი ავითარებს მსოფლადქმის უნიკალურ თვიდმყოფად თვისებებს. ასე, ნათლად ვლინდება ზნეობრივი ცნების „მონანიება“ დეველავაცია „ჰომო სოვეტიკუსის“ მენტალობაში საბჭოურ პერიოდში (დასტურდება ცნების დისკურსულირეალიზაციის ჰერმენევტული ანალიზით). ასევე, დადგინდა უნივერსალური ტენდენცია: ცნების კონცეპტუალურ ველში პროვანური ელემენტების ჭარბობა თანამედროვე ეტაპზე, რაც საზოგადოების ღრმა ექზისტენცურ კრიზისზე მიუთითებს.

5.4. სტატიები

№	ავტორი/ავტორები	სტატიისსათაური, დიგიტალური საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემისადგილი, გამომცემლობა	გვერდებისრაოდენობა
1	ხათუნა ტაბატაძე	Поэма С. А. Есенина «Анна Снегина» в репертуаре грузинских переводчиков. ISSN 2073-7467	„Современное есениноведение“. Научно-методический журнал № 1 (48)	რუსეთი, Рязань 2019.	

1. სტატიაში განხილულია ს. ესენინის პოემა „ანა სნეგინა“ და მისი თარგმანის ვარიანტები ქართულ ენაზე.

6. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

6.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	Rusudan Gotsiridze	“Developing Critical Thinking Skills”	IRCEELT Conference, 2019, IBSU, Tbilisi, Georgia
2	Manana Aslanishvili	Love and Death in Erich Sigal’s Romance Novel “Love Story”	IRCEELT Conference, May 3-4, 2019, IBSU, Tbilisi, Georgia
3	Marina Zoranyan	“GLOOMY SYMBOLISM AND MYSTERY OF EDGAR ALLAN POE’S POETRY”	IRCEELT Conference, May 3-4, 2019, IBSU, Tbilisi, Georgia
4	ხათუნა ტაბატაძე & გულნარა დიასამიძე	К вопросу о художественном мире произведений Ивана Шмелева.	27 – 28 სექტემბერი 2019 თბილისი, საქართველო.
5	ხათუნა ტაბატაძე & გულნარა დიასამიძე	სწავლება. გასვლები საზღვარგარეთ. კარიერა (საგანმანათლებლო ტურიზმი)	11 – 12 ოქტომბერი 2019 თბილისი, საქართველო.
6	ვარძელაშვილი ჟ.	ცნებამონანიება- როგორც კულტურის უნივერსალური კოდი	თბილისის მეცნიერებათა და ინოვაციების საერთაშორისო ფესტივალი. ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტი (გაუ) 24-25. 09 2019, თბილისი

6. მოხსენება ეძღვნება უნივერსალური ცნების „მონანიება“- როგორც სამყაროს ენობრივი სურათის სტრუქტურული ელემენტის ჩამოყალიბებას, ევოლუციის და ვერბალიზაციის შეპირისპირებით ანალიზს ქართულ, ბრიტანულ, იუდაისტურ, ბერძნულ და რუსულ ლინგვოკულტურებში.

წამოყენებულია ჰიპოთეზა: ცნება „მონანიება“ მიეკუთვნება კულტურის უნივერსალურ საბაზისო (დომინანტურ) ცნებათა კატეგორიას, რომელთაც საერთო ცივილიზაციური საფუძვლები გააჩნია. მის ნაციონალურ ვარიანტებს გააჩნიათ როგორც ზოგადი ნიშნები, ისე მითითებები მენტალიტეტისა და დისკურსული პრაქტიკების, აქსიოლოგიური პრიორიტეტებისა და სტერეოტიპების სპეციფიკაზე, რომელიც თითოეულ ეთნო-ლინგვისტურ მენტალობაში ჩამოყალიბდა.

6. 2. უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
---	--------------------------------	---------------------	------------------------------------

1	თამარ მეზუკე	Foreign Language Teaching in Cross-Cultural Context.	კიოტო, იაპონია, კიოტოს უნივერსიტეტის ანგე 2019 წ. 2-6 ოქტომბერი
2	თამარ მეზუკე	The Role of Cross-Cultural Education in Foreign Language Teaching.	DSU, Baku, Azerbaijan. 7 May, 2019
3	თამარ მეზუკე	Structure and Composition of a Scientific Article.	BNTU, Minsk 5 February 2019
4	თამარ მეზუკე	Work on a Project as a Part of English-Teaching Program at Technical University	BNTU, Minsk 29-30 October 2019
5	Marina Zoranyan	“Why Do We Need Intercultural Communication Competence?”	VIII Международная научно-практическая конференция: МЕЖКУЛЬТУРНАЯ ↔ ИНТРАКУЛЬТУРНАЯ КОММУНИКАЦИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ОБУЧЕНИЯ И ПЕРЕВОДА; 2-3 декабря 2019, г. Уфа, Башкортостан
6	გილაური ნინო ფალავანდიშვილი მეგი	“The Reasons of Migratory Process and Academic Mobility in Georgia after the Disintegration of the Soviet Union.“ („საქართველოში მიგრაციული პროცესების და აკადემიური მობილობის მიზეზები საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ.“)	World Academy of Science, Engineering and Technology ISECs Conference 16-17 September, 2019 Switzerland, Zurich
7	ხათუნა ტაბატაძე	Рецепция поэмы "Анна Снегина" грузинскими переводчиками	19 – 21 სექტემბერი 2019 მოსკოვი / რიაზანი, რუსეთი.
8.	ვარძელაშვილი ჟ., პევენაია ნ.	ლინგვო-მენტალური სტრუქტურების აზრობრივი ტრანსფორმაციები	ერევანი, 26-28 09. 2019 IV МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ РУССКИЙ ЯЗЫК НА ПЕРЕКРЁСТКЕ ЭПОХ:

			ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ В РУСИСТИКЕ
9	ვარძელაშვილი ჟ.	Вина – покаяние – раскаяние / сожаление: о семантических трансформациях понятия “Покаяние”	კიევი, 24-25 10. 2019 СВІТ МОВІ – СВІТ У МОВІ Міністерствоосвіти і науки України Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України Лодзинський університет Шуменський університет імені Єпископа Костянтина Преславського
10	ვარძელაშვილი ჟ.	სინონიმების თანმიმდევრული სერია როგორც კოგნიტურ-დენოტატიური სიტუაციის მენტალური სცენარი	უფა, რუსეთი, 2-3 12. 2019

6. ნაშრომის მიზანია შესწავლილ იქნას საქართველოში მიგრაციული პროცესების და აკადემიური მობილობის მიზეზები. საზოგადოების რომელი ნაწილი უფრო მიდრეკილია ტერიტორიული მობილობისაკენ? თანამედროვე სიტუაციით და გლობალიზაციით გამოწვეულმა რადიკალურმა ცვლილებებმა მისცა ბიძგი ეკონომიკის განვითარებას, რამაც გამოიწვია მიგრაციული პროცესების ზრდა მთელ მსოფლიოში. არც საქართველოა გამონაკლისი ამ სიაში. კვლევის დროს შესწავლილ იქნა მიგრაციული ტენდენციები: მეცნიერების მიგრაცია (ქალების და მამაკაცების), ახალგაზრდობის მიგრაცია უცხოეთში სწავლის გაგრძელების მიზნით, რათა დაეუფლონ თანამედროვე ტექნოლოგიებს და მიმართულებებს, უმაღლესი განათლების მქონე ადამიანების მიგრაცია, კვალიფიციური მუშების და ხელოსნების მიგრაცია და სხვა. შესწავლილ იქნა 2015-18 წლების მონაცემები. მონაცემები მოპოვებული იქნა საქართველოს სტატისტიკის სამსახურში. გამოყენებული იქნა დაჯგუფების და ანალიზის მეთოდები. საქონფერენციო სტატიის მიზანია მიგრაციის მიზეზების განმარტვა. საქართველო არამარტო თვითონ ექვემდებარება მიგრაციულ პროცესებს, არამედ გახდა სხვა ქვეყნების მოქალაქეებისათვის სატრანზიტო ქვეყანა. საქართველოდან მიგრაციული ნაკადი მიედინება პოლიტიკური და ეკონომიკური სტაბილურ ქვეყნებისაკენ - აშშ, გერმანია, საბერძნეთი, იტალია, თურქეთი და რუსეთი. ამჟამად თავისუფალი სავიზო რეჟიმის ფონზე მიგრაციული პროცესები გაიზარდა და ბევრი გადის ქვეყნიდან წელიწადში ორჯერ სამ-სამი თვით. მიგრანტთა ნაკადში ახალგაზრდების და ქალების რაოდენობა 60-65% შეადგენს. უცხოეთში დასაქმებული სპეციალისტები თავიანთი შემოსავლით ინახავენ საკუთარ ოჯახებს. შემოსული ფული ავსებს ვყენის ბიუჯეტს. ეს ფულადი ნაკადი ინვესტიციებს აჭარბებს. ხშირად წლობით დაუსაქმებელი ადამიანები პოულობენ უცხოეთში სამსახურს. უცხოეთში გასული ახალგაზრდობის ფაქტი დამლუპველად მოქმედებს დემოგრაფიულ პროცესებზე. ქვეყანა ბევრი პრობლემის წინაშე დადგება. ეს არის სოციალურ-პოლიტიკური, ეკონომიკური და ეროვნული უსაფრთხოება. საკითხი სწრაფ რეაგირებას ითხოვს ქვეყნის მთავრობის

მხრიდან. მთავრობამ უნდა ეძებოს გზები თუ როგორ ააშენოს საყოველთაო კეთილდღეობის სახელმწიფო და შექმნას სამუშაო ადგილები.

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში არ გამოქვეყნებულა)

6.3. ტრენინგები, პროფესიული განვითარება

№	სახელი გვარი	ტრენინგის დასახელება	ტრენინგის ჩატარების დრო და ადგილი
1	ნინო ბოჭორიშვილი ნინო ლომსაძე	2019 - IRCELT Training courses: 1."Using Jokes in class"- Trainer: Nick Michelioudakis	საქართველო, შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, თბილისი, IRCELT 2019
2	ნინო ბოჭორიშვილი ნინო ლომსაძე	2. ."Using Games in class"- Trainer: Nick Michelioudakis	საქართველო, შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, თბილისი, IRCELT 2019
3	ნინო ბოჭორიშვილი ნინო ლომსაძე	3."The role of English in accessing international higher education "- Trainer: Dali Khomeriki	საქართველო, შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, თბილისი, IRCELT 2019
4	ნინო ბოჭორიშვილი ნინო ლომსაძე	2019 ERASMUS + Project PRINTeL №585760-EPP-1-2017-1- AM-EPPKA@-CBHE-JP (Obtained 1ECTS) "Change in classroom: Promoting innovative teaching and learning to enhance student learning experience in eastern partnership countries"; „ Video as a learning Tool for Teachers and Students "; GTU indtitutional coordinator of ERASMUS + Project PRINTeL; Trainors: O.Zumbaridze; N. Kochladze;	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი 2019
5	ნინო ბოჭორიშვილი ნინო ლომსაძე	2019 ERASMUS + Project PRINTeL №585760-EPP-1-2017-1-AM- EPPKA@-CBHE-JP (Obtained 1ECTS) "Change in classroom: Promoting innovative teaching and learning to enhance	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი 2019

		student learning experience in eastern partnership countries”; „Active learning in the Flipped Classroom“ ; GTU indtitutional coordinator of ERASMUS + Project PRINTeL; Trainors: O. Zumburidze; L. Gogeliani; B. Gitolendia	
6	ნინო ბოჭორიშვილი ნინო ლომსაძე	2019 ERASMUS + Project PRINTeL №585760-EPP-1-2017-1-AM-EPPKA@-CBHE-JP (Obtained 1ECTS) “Change in classroom: Promoting innovative teaching and learning to enhance student learning experience in eastern partnership countries”; “Hybrid/blended teaching and learning” GTU indtitutional coordinator of ERASMUS + Project PRINTeL; Trainors: O. Zumburidze; N. Kholuashvili	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი 2019
ანოტაცია : თანამედროვე მეთოდების დაუფლება სწავლებაში, კვალიფიკაციის ამაღლება; ახალი სახელმძღვანელოების გაცნობა.			

არქეოლოგიისა და საქართველოს ისტორიის დეპარტამენტი

ხელმძღვანელი პროფ. გ.ინაშვილი

4. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

4. 2. სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
---	-----------------	---	--------------------------------	---------------------

1	სადრაძე ვ., ხოხობაშვილი თ., ძნელაძე მ., ღლიღვაშვილი ე.	არქეოლოგიური ძეგლების საველე კვლევა-ძიების მეთოდთა ISBN 978- 9941-477-43-0	თბილისი, გამომც. „საარი“	217 გვ.
<p>ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)</p> <p>1. ნაშრომი მრავალწლიანი გამოცდილებას ეყრდნობა. გათვალისწინებულია საველე სამუშაოების სპეციფიკა. კერძოდ ნამოსახლარის (გორანამოსახლარი, ტერასული დასახლება, გალავანშემორტყმული საცხოვრებლები და სხვ.), საკულტო ნაგებობების (ხატი - სალოცავი, საკულტო ძეგლები, კულტმსახურებასთან დაკავშირებული არტეფაქტები და სხვ.) და სამაროვნების, გალავანშემორტყმული საცხოვრებლები და სხვ.), საკულტო ნაგებობების (ხატი-სალოცავები, საკულტო ძეგლები, კულტმსახურებასთან დაკავშირებული არტეფაქტები და სხვ.) და სამაროვნების (გორასამარხები, ორმოსამარხები, ქვაყუთები, ქვევრსამარხები, კრამიტსამარხები და სხვ.) გათხრების, გათხრების, აღწერისა და შესწავლის მეთოდთა.</p>				

6. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

6.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	სადრაძე ვ., ძნელაძე მ., ე.ღლიღვაშვილი	ვაშნარის ნაქალაქარის არქეოლოგიური გათხრები	25.04.2019, საქართველოს ეროვნული მუზეუმი. 2018 წ.საველეთარქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგებისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო სესია
2	სადრაძე ვ., ღლიღვაშვილი ე., ხოხობაშვილი თ.	ქალის როლი პრეისტორიული ხანის საქართველოში	26-27, 10.2019. ქუთაისის ი.ჭავჭავაძის სახ. საჯარო ბიბლიოთეკა; მე-11 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია.
3	ძნელაძე მ., სადრაძე ვ., ღლიღვაშვილი ე.	კალაურის ნათლისმცემლის მონასტრის არქეოლოგიური კვლევა	საქართველოს ეროვნული მუზეუმი. 2018 წლის საველე არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგებისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო სესია.
4	ხოხობაშვილი თ., ძნელაძე მერაბი	დედაქალაქის თბილისში გადატანის საკითხისათვის	26-27, 10.2019. ქუთაისის ი.ჭავჭავაძის სახ. საჯარო

			ბიბლიოთეკა; მე-11 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია.
<p>მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში არ გამოქვეყნებულა)</p> <p>1. მოხსენება მიეძღვნა ვაშნარის ნაქალაქარის საგალავნო სისტემის შესწავლისა და ცალკეული დეტალების დაზუსტების მიზნით ჩატარებულ არქეოლოგიურ საკვლევადიებო სამუშაოებს. გამოიკვეთა სამნავიანი ბაზილიკის, ციტალების საგალავნო სისტემისა და მარტირიუმის გეგმა.</p> <p>2. ქალი, როგორც ადამის შთამომავლობის გამრავლება-ღრზდის უშუალო შემომკმედი, საზოგადოების განვითარების ერთდაერთ უმნიშვნელოვანეს მამომრავებელ ძალას წარმოადგენდა. მომავალი თაობის გაჩენა და აღრზდა, პრიმიტიული მეურნეობის სხვადასხვა დარგების აღმოჩენა განვითარება, აქედან გამომდინარე განსაკუთრებული ადგილი პრეისტორიულ საზოგადოებაში ქალს „დიდ დედად“ სათაყვანებელ კულტად აქცევს. ეს ბუნებრივიცაა, რადგან პრეისტორიული და ისტორიული საზოგადოების პროგრესსა და წინსვლაში სწორედ ქალს, დედასა და მეუღლეს, ლომის წილი აქვს ჩადებული.</p> <p>3. 2018 წელს ჩატარებული სამუშაოები ეძღვნება სოფელ კალაურის (გურჯაანის მუნიციპალიტეტი) სამონასტრო კომპლექსში ჩატარებულ არქეოლოგიური გათხრების შედეგებს: შესწავლილი იქნა მონასტრის კარიბჭე, გალავანი, და სატრაპეზო. ძეგლი მოპოვებულია არტეფაქტებისა და წერილობითი წყაროების საფუძველზე IX-XI სს. თარიღდება.</p> <p>4. მოხსენება თბილისის გადგედაქალაქობის მიზეზების ანალიზს მოიცავს. გამოთქმულია ახლებური ხედვა ამ საკითხისა. ძირითად მიზეზად ქრისტეს კვართის დაცვის საკითხი წარმოადგენს. ისტორიამ მეფე ვახტანგ გორგასლის ეს შორსმჭრეტული ხედვა თვალნათლივ დაადასტურა.</p>			

ევროპეისტიკის სასწავლო და სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტი

სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა ხელმძღვანელის მითითებით
 ელმძღვანელი პროფესორი ზურაბ გამეზარდაშვილი

2. შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.1.

№	გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1	2	3	4
1	-„საქართველოს ევროპული ორიენტაციის გენეზისი“	2019-2021	ე.ფაჟავა
2	საქართველო ევროპულ სამყაროში ს.კოდი:211349192	2017-2020	ზ.გამეზარდაშვილი მ.პაპაშვილი ხ.ჩაფიჩაძე
გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2019 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)			

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.1. გარდამავალი პროექტი

№	გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/ სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	2	3	4
1	Erasmus+ Jan Monnet პროგრამის გრანტი „ევროპული იდეა და საქართველოს ევროინტეგრაცია“.	2019-2021	ე.ფაჟავა
გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2019 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)			

4. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

4.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	პაპაშვილი მურმანი	საქართველო დასავლეთის აღმოსავლური პოლიტიკისა და	თბილისი 2019წ.	258გვ;

		ეკლესიათა უნიის კონტექსტში (XIII-XIVს-ბი)		
ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)				

4.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ზ.გამეზარდაშვილი მურმან პაპაშვილი	თბილისის კათოლიკენი ჯულიო და კრემონის ცნობების მიხედვით, შრ.კრ. კათოლიკური მემკვიდრეობა =საქართველოში	№2,2019წ;		
2	ზ.გამეზარდაშვილი მურმან პაპაშვილი	ვერსალში სულხან-საბა ორბელიანის დიპლომატური მოლაპარაკებების რელიგიური პროექტი	„მომბე“, წ.4.ტ.13,2019წ.		
3	მ.პაპაშვილი	სულხან-საბა ორბელიანის კონსტანტინოპოლში დაყოვნების მიზეზები.	გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტის კრებ. 2019წ.		
4	ე.ფაჟავა	საქართველო ევროპული ორიენტაციის სათავეებთან,	თსუ, შრ.კრებ. „ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები“,2019წ.№1 (23).		
5	ხ.ჩაფიჩაძე	Review of the Georgian protest, http://www.theasian.asia/archives/104233 (უკანასკნელ ლადგადამოწმებულიქნა – 03.08.2019 წ.), 2019 წლის9 ივლისი.			
6	ხ.ჩაფიჩაძე	“High quality and increased demand for public kindergartens”, Magazine N, No.67, March, 2019, pp. 70-71			

7	ხ.ჩაფიჩაძე	„Kindergartens in Georgia“, http://www.theasian.asia/archives/102545 (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა – 03.08.2019 წ.), 2019 წლის 20 მარტი.			
8	ხ.ჩაფიჩაძე	“General Education System of Georgia: A Path towards More Westernization?”, http://www.theasian.asia/archives/101990 (უკანასკნელადგადამოწმებულ იქნა – 03.08.2019 წ.), 2019წლის8 თებერვალი.			
9	ხ.ჩაფიჩაძე	„Georgia’s New President for Peace, Consolidation, and Reconciliation“, http://www.theasian.asia/archives/101829 (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა – 03.08.2019 წ.), 2019 წლის 14 იანვარი.			
10	მ.წურწუშია თ.კიკნაძე	The main stages of Formation and Development of liviv Soeiety in Georgia, International Silk			
11	თ.კიკნაძე, გ.ვოლსკი	ეთნო-პოლიტიკური კონფლიქტები და მათი გადაჭრის გზები	კრ.პოლიტო/Logos, თბ.2019		
12	ნ.გომართელი	ქართულ-სპარსული ურთიერთობათა ისტორიიდან.	სტუ შრ.კრებ. „პარალელები“, №12, 2019წ.		
13	ნ.გომართელი	ჯონ პონეტი - დიდი ევროპელი ჰუმანისტი და რეფორმატორი,	სტუ შრ.კრებ. „განათლება“ №3 (24)2019წ;		

14	ნ.გომართელი	ქართული კულტურა - ეროვნული იდენტობის ფენომენი	სტუ შრ.კრებ. „საისტორიო ვერტიკალები“, №14, 2019წ;		
15	ნ.გომართელი	კარდინალი ჯულიო მაზარინი - სასახლის ეროვნული აკადემიის დამფუძნებელი.	სტუ შრ.კრებ. „საისტორიო ვერტიკალები“, №43, 2019წ.		
16	ნ.ბარდაველიძე	უკრაინის მართლმადიდებელი ეკლესია: ავტოკეფალიისაკენ მიმავალი ხანგრძლივი და ეკლიანი გზა ადგილობრივი ეკლესიების ავტოკეფალია ისტორიული, პოლიტიკური და სახელმწიფოებრივი ასპექტები	სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის გამომცემლობა 2019წ.		
17	ნ.ბარდაველიძე	კაპუცინი მამები და საქართველო,	ჟურნ., „საბა“ №7, №8,		
18	ნ.ბარდაველიძე	საქართველოს დამოუკიდებლობის 100 წელი კრებ. კათოლიკური მემკვიდრეობა საქართველოში,	№2 2019წ.		
19	ნ.ბარდაველიძე	საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების 100 წელი და კათოლიკე ეკლესია, კრებ. ინტერრელიგიური დიალოგი მშვიდობისათვის,	№3.		

2019 წელს გაწეული სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ანგარიში

ევროპეისტიკის სასწავლო და სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტი, საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელების პარალელურად, თანამედროვე კვლევების საფუძველზე შეისწავლის საქართველოს ევროინტეგრაციულ პროცესებსა და ევროპულ სივრცეში, კომპლექსურად, დინამიკაში განიხილავს

ქართული და ევროპული ცნობიერების იდენტობას, წარმოაჩენს იმ უმთავრესს, რაც მიუთითებს ქართული აზროვნების წესსა და ევროპულობაზე, მის ფუნქციაზე. შეისწავლის ევროპაში მიმდინარე პოლიტიკურ, სოციალურ-ეკონომიკურ, უსაფრთხოების, რელიგიურ და სხვა პროცესებს, მის საფუძვლებს.

2018-2019 სასწავლო წლების პერიოდში, ინსტიტუტი ახორციელებდა სამეცნიერო კვლევებს შემდეგი მიმართულებით: ევროპის ქვეყნების პოლიტიკური პროცესები; ევროკავშირის პოზიცია გლობალიზაციის პირობებში; ევროპის ქვეყნების სამხედრო პოლიტიკის ფორმირების პროცესები, როგორც სტრატეგიის და უსაფრთხოების ინსტრუმენტი და შემადგენელი ნაწილი; საქართველო პოლიცენტრიული მსოფლიოს ფორმირებაში.

კვლევების შედეგები აყვანილი იქნა პრაქტიკული დასკვნების და რეკომენდაციების დონემდე; შესრულებული სამეცნიერო კვლევების დინამიკა შეფასდა ოფიციალური სტრუქტურების მიერ და 2019 წელს მოვიპოვეთ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტი პროექტისთვის „საქართველოს ევროპული ორიენტაციის გენეზისი“ (ხ-ლი ასოც. პროფ. ემზარ ფაჟავა) ეს გახლავთ მეორე გრანტი 2017 წელს მოპოვებულის შემდეგ. სიამაყით მინდა ავღნიშნო, რომ მიმდინარე წელს გავიმარჯვეთ საერთაშორისო კონკურსში და მოვიპოვეთ Erasmus+ Jan Monnet პროგრამის გრანტი „ევროპული იდეა და საქართველოს ევროინტეგრაცია“. (ხ-ლი ასოც პროფ. ემზარ ფაჟავა).

დავასრულეთ მუშაობა და დასაბეჭდად გავამზადეთ ნიკო ნიკოლაძის თხზულებათა მე-X ტომი (კომენტარები, ბიბლიოგრაფიული შენიშვნები, სახელთა საძიებელი).

აღნიშნულ პერიოდში ინსტიტუტის თანამშრომლების მიერ დაიწერა და გამოიცა:

1. ევროპული წყაროები საქართველოს შესახებ-თბილისი 2018წ; (წიგნი)
2. საქართველო დასავლეთის ადმოსავლური პოლიტიკისა და ეკლესიათა უნიის კონტექსტში (XIII-XIVს-ბი) თბილისი 2019წ; (წიგნი)
3. გლობალიზაცია ცივილიზაციის პარადიგმა (სალექციო კურსი) 2018წ; (წიგნი)
4. საქართველო და ევროინტეგრაცია (სალექციო კურსი) 2018წ; (წიგნი)
5. ევროპული დემოკრატია: ევოლუცია და მოდელები (სალექციო კურსი) 2018წ. (წიგნი)

სხვადასხვა სამეცნიერო შრომების კრებულებში გამოქვეყნდა 31 სამეცნიერო ნაშრომი. მათ შორის 10 უცხოურ ენებზე.

მონაწილეობა გვაქვს მიღებული 14 სამეცნიერო კონფერენციაში. მათ შორის 5 საერთაშორისო მნიშვნელობის.